

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**YABANCI BANKALARIN TERCİH EDİLMESİNDEKİ
FAKTÖRLERİN ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Seda ÖZER**

Ankara-2008

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İŞLETME EĞİTİMİ ANABİLİM DALI**

**YABANCI BANKALARIN TERCİH EDİLMESİNDEKİ
FAKTÖRLERİN ANALİZİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Seda ÖZER**

**Tez Danışmanı
Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman OKUR**

Ankara-2008

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Seda ÖZER'in "Yabancı bankaların tercih edilmesindeki faktörlerin analizi" başlıklı tezi2008 tarihinde, jürimiz tarafından İşletme Eğitimi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Üye(Danışman): Yrd.Doç.Dr.Abdurrahman OKUR

.....

Üye: Prof.Dr.İzzet GÜMÜŞ

.....

Üye: Doç.Dr.Yıldız ÖZERHAN

.....

ÖNSÖZ

Bankacılık sektörü, ekonomide yer alan tüm sektörlerle doğrudan ilişki içerisinde olması nedeniyle daima yabancı ve yerli yatırımcıların en gözde sektörü olmuştur. Özellikle ülkemiz gibi nakit sermaye sıkıntısı çeken, yatırımlara aç ve henüz doyuma ulaşmamış ekonomiler bu konuda daha da ilgi çekici olmuşlardır. Başta yabancı yatırımcılar bankacılık sektörü gibi getirisi çok daha yüksek ve hızlı olan sektörleri seçmektedir. Bu da yatırımların tüm getirisinin ekonomiye artı fayda yaratmadan nakit olarak yatırımcının cebine girmesine neden olmaktadır.

Ülkemizde bankacılığın başladığı dönemden bu güne yabancı bankalar sektörde var olmuşlardır. Dolayısıyla bankacılığın gelişiminde yabancı bankaların da büyük payı vardır. Bu nedenle çalışmada bankacılık sektörünün gelişimi yabancı bankaların gelişimi ile birlikte incelenmiştir. Ayrıca banka müşterilerinin yabancı bankalar hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak amacıyla bir de anket çalışması yapılmıştır.

Araştırma boyunca sıkıntılarımı benimle paylaşan, araştırmayı sürdürmem ve tamamlamam için beni motive eden, sevgili hocam Kadir ÖZER'e, çalışma arkadaşlarıma ve özellikle de canım aileme teşekkür ederim.

Yorucu bir çalışma döneminin sonucunda ortaya çıkan bu çalışmada bana rehberlik eden, desteğini, bilgisini ve yardımlarını esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman OKUR'a sonsuz teşekkür ederim.

ÖZET

YABANCI BANKALARIN TERCİH EDİLMESİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ

ÖZER, Seda

Yüksek Lisans, İşletme Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Abdurrahman OKUR

Kasım- 2008

Ülkemizde bankacılık faaliyetleri yabancıların girişimiyle başlamıştır. Yabancı bankalar uzun yıllar sermayeyi elinde tutarak ekonomiye hakim olmuşlardır. Fakat özellikle II'nci Meşrutiyet'ten sonra esen ulusalcılık akımı ulusal sermayenin bankacılığa yönlendirmiş, cumhuriyetin ilanıyla da uygulanan politikalarla yerel sermayeli ulusal ve özel bankalar kurulmaya başlanmış, yabancıların Türk ekonomisine ilgisi azalmıştı. 1980'li yıllara kadar yeni yabancı banka kurulmamış veya şube açmak yoluyla yeni yabancı bankalar faaliyete geçmemiştir.

1980 yılından sonra uygulanan serbestleşme politikası ve benzeri pek çok iç ve dış nedenler, yabancı bankaların sayısında artış olmasını sağlamıştır. Bu yıldan sonra yabancı bankalar şube açma yada yerli bankalara ortak olma yoluyla sektörde önemli oranlarda pay sahibi olmuşlardır.

Yabancı bankaların, sayıları yıllar itibariyle büyük farklılıklar göstermekle birlikte, sektör içerisindeki paylarında 2000 yılına kadar büyük değişiklikler görülmemiş, sektör payı % 5'in üzerine çıkmamıştır. Ancak 2000'li yıllar bankacılık sektörü için büyük değişimlerin gösterdiği yıllar olmuş ve yabancı bankaların sektör içindeki payı her geçen gün daha da artmıştır. Öyle ki 2007 yılı itibariyle yabancı bankaların payı, Türk bankacılık sektöründe %30'a kadar çıkmıştır.

Çalışmada yabancı bankaların bu hızlı yükselişi, tarih içindeki gelişimi birlikte ele alınmıştır. Ayrıca uygulama bölümünde yabancı bankaları tercih eden müşterilerin seçimlerini etkileyen faktörler ve bu müşterilerin yabancı bankaların ülkemizdeki durumuyla ilgili görüşleri incelenmiştir.

Anket sonuçlarına göre banka müşterileri; özellikle sunulan hizmetlerde hizmet hızına, hizmetin hatasız yürütülmesine, alının komisyonun az olması ve tasarruflara yüksek getiri sağlamasına önem verilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Bankacılık, Yabancı Bankalar, Müşteri Tercihleri

ABSTRACT

RESEARCH ABOUT RELATED TO PREFERENCES OF CUSTOMER AT FORAING BANKS

ÖZER, Seda

Master Programme, Manegement Education Department

Thesis Counsellor: Yrd.Doc.Dr. Abdurrahman OKUR

November -2008

Banking activities in Turkey has begun with the foreign banks, which had the full-control of the financial systems through keeping the capital for long years. But, due to the nationalism trend after the II. Constitutionalism national capital had been invested in banking and through the politics implemented after the declaration of the republic, national and private banks financed with local capital were founded. As a result, the interest of the foreign capital in Turkish Economy was declined and neither a new foreign bank nor subsidiaries of foreign banks were founded until 1980s.

The liberalization programs implemented in 1980s and similar factors, lead to an increase in the number of foreign banks activating in Turkey. Since then, foreign banks has reached a considerable share in banking sector through new subsidiaries or partnerships with local banks.

Although the number of foreign banks has greatly varied from year to year, their shares in the sector has not exceed %5 and no considerable change in that share has been noticed till 2000s. Due to the great developments in the banking sector in 2000s, the share of the foreign banks in Turkey has steadily increased as to reach nearly %30 in 2007.

In this research, the historical evaluation of the rapid increase of foreign banks has been studied. In this respect, regarding the customers who prefer the foreign banks, the factors affecting the customers' choices and the opinions on the status of foreign banks in Turkey have been analyzed.

According to the analysis of questionnaire results, it has been revealed that a high importance has been given to the rapidness and flawless of the service, low commission and high return on savings.

Key Words : Banking, Foreign Banks, Customer Preferences

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	x
KISALTMALAR LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	3
1.1 Araştırmanın Problemi	3
1.2 Araştırmanın Amacı	4
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Sayıtlılar	5
1.5 Sınırlılıklar	5
1.6 Tanımlar	6
1.7 İlgili Araştırmalar	7
İKİNCİ BÖLÜM	9
2 BANKA ve BANKACILIKLA İLGİLİ GENEL ve TEORİK BİLGİLER	9
2.1 Bankanın Tanımı	9
2.2 Bankacılığın Tarihsel Gelişimi	10

2.3	Bankacılığın Dünyadaki Tarihsel Gelişimi.....	10
2.4	Bankacılığın Türkiye’ deki Tarihsel Gelişimi	14
2.4.1	Cumhuriyetten Önceki Dönemde Bankacılık	14
2.4.2	Cumhuriyet Döneminde Bankacılık	16
2.4.2.1	Milli Bankacılığın Geliştiği Dönem (1923-1932)	17
2.4.2.2	Devletçilik ve Devlet Bankalarının Kuruluş Dönemi (1933-1944) 19	
2.4.2.3	Özel Bankaların Gelişme Dönemi (1945-1959).....	20
2.4.2.4	Planlı dönem (1961-1979).....	21
2.4.2.5	Bankacılıkta Serbestleşme ve Dışa Açılma Dönemi (1980-1990) 22	
2.4.2.6	1990 - 2000 Yılları Arası.....	23
2.4.2.7	2000’li Yıllarda Bankacılık	28
2.4.3	Banka Sisteminde Yer Alan Banka Türleri.....	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM		37
3 TÜRKİYE’DE YABANCI BANKACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ		37
3.1	Cumhuriyet Döneminden Önce Yabancı Bankacılık	37
3.2	Cumhuriyet Döneminde Yabancı Bankalar	44
3.2.1	1980 Öncesi Yabancı Bankalar	44
3.2.2	1980-2000 yılları arasında Yabancı Bankalar	46
3.2.3	2000 ve Sonrası Yabancı Bankalar.....	50

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM.....	57
4 YÖNTEM.....	57
4.1 Araştırmanın Modeli	57
4.2 Evren ve Örneklem.....	57
4.3 Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi	58
4.3.1 Anket.....	58
4.3.2 Verilerin Toplanması	58
4.4 Verilerin Analizi.....	59
4.5 Bulgular ve Yorum.....	59
4.5.1 Ankete Katılanların Demografik Özellikleri.....	59
4.5.1.1 Ankete Katılanların Yaş Dağılımı	60
4.5.1.2 Ankete Katılanların Gelir Dağılımı	60
4.5.1.3 Ankete Katılanların Eğitim Durumları.....	61
4.5.1.4 Ankete Katılanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.....	62
4.5.2 Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar ve Kullandıkları Bankacılık Faaliyetleri.....	62
4.5.2.1 Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar	63
4.5.2.2 Araştırmaya Katılanların Bireysel yada Ticari Müşteri Olma Durumu	64
4.5.2.3 Araştırmaya Katılanların Kullandıkları Bankacılık Faaliyetleri.....	64
4.5.3 Araştırmaya Katılanların Beklentilerinin Değerlendirilmesi	66
4.5.4 Araştırmaya Katılanların Kullandıkları Hizmet Unsurlarının ve Beklentilerinin Analizi	71
4.5.4.1 Araştırmaya Katılanların Kullandıkları Hizmet Unsurlarının Analizi	71

4.5.4.2	Araştırmaya Katılanların Hizmet Unsuru Olarak Beklentilerinin Analizi	73
4.5.4.3	Araştırmaya Katılanların Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Analizi	75
4.5.4.4	Araştırmaya Katılanların Şube Fiziki Ortam Olarak Beklentilerinin Analizi	76
4.5.4.5	Araştırmaya Katılanların Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Analizi	77
4.5.5	Ankete Katılanların Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki Düşüncelerin Analizi	79
BEŞİNCİ BÖLÜM		80
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME		80
KAYNAKÇA		83
EKLER.....		88
Ek-1 Anket Formu		88
Ek-2 Bankacılık Sektörünün Yıllar İtibariyle Dağılımı.....		90
Ek-3 Türkiye'de Faaliyet Gösteren Banka ve Şube Sayısı.....		91
Ek-4 Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bankaların Tarihsel Gelişimi		93

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1 : Osmanlı Döneminde Kurulan Yabancı Bankalar	41
Tablo 2: Osmanlı Döneminde Şube Açarak Faaliyet Gösteren Yabancı Bankalar ...	43
Tablo 3 : 1980 Yılından Günümüze Kadar Yabancı Banka Sayılarındaki Gelişmeler	54
Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türlerinin Bankalara Göre Dağılımı.....	64
Tablo 5: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Sunduğu Hizmet Türlerini Kullanma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları.....	65
Tablo 6: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Hizmet Unsuru Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	66
Tablo 7: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	67
Tablo 8: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Şube Fiziki Ortam Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	67
Tablo 9: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları	68
Tablo 10: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki düşüncelerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları	69
Tablo 11: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki Düşüncelerinin Birleştirilmiş Sonuçları.....	69
Tablo 12: Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşüncelerin Olumluluk Düzeyi	70

Tablo 13: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankaların Sunduğu Hizmet Türlerinin Kullanım Sıklığına Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları.....	71
Tablo 14: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Hizmet Unsuru Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları	73
Tablo 15: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları	75
Tablo 16: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Şube Fiziki Ortam Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları	76
Tablo 17: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları	77
Tablo 18: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşünce Durumlarına Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları	79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Ankete Katılanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı.....	60
Şekil 2: Ankete Katılanların Gelir Dağılımı	61
Şekil 3 : Ankete Katılanların Eğitim Durumu	61
Şekil 4 : Müşterilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı.....	62
Şekil 5 : Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar.....	63

KISALTMALAR LİSTESİ

A.Ş.	:	Anonim Şirketi
A.B.D.	:	Amerika Birleşik Devletleri
BDDK	:	Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
İİBF	:	İktisadi ve İdari Bilimler Enstitüsü
KOBİ	:	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletmeler
M.Ö.	:	Milattan Önce
M.S.	:	Milattan Sonra
TBB	:	Türkiye Bankalar Birliği
TC	:	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	:	Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası
TMSF	:	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
YTL	:	Yeni Türk Lirası
Yy.	:	Yüzyıl

GİRİŞ

Dünyada özellikle son dönemlerde meydana gelen sosyo-ekonomik gelişmelere bağlı olarak, doğrudan yabancı sermayenin gerek boyutları, gerekse yönü önemli değişimlere uğramıştır. Önceleri maliyetlerin düşüklüğü nedeniyle az gelişmiş ülkelere, imalat sanayi sektörüne yoğunlaşan yatırımlar; günümüzde gelişmekte olan ülkelere ve finansal hizmetler sektörüne kaymıştır.

Globalleşen dünyada uluslar üstü yapıya sahip olan yatırımcılar, rekabet gücünü kaybetmemek adına daha da büyümek, rakibin yatırım sahasından pay kapmak zorundadır. Bu nedenle yabancı sermaye yatırımları birbirini takip etmekte ve bir silsile içinde büyümektedir. Bu durum, Ülkemizde özellikle 1980 yılından sonra yabancı yatırımların özellikle bankacılık sektöründe yoğunluk göstererek büyümesinin en önemli nedenleri arasında yer almaktadır.

Ülkemizde bankacılık faaliyetleri ilk olarak yabancı sermaye girişimleri ile başlamıştır. Çok eski sayılmayan bankacılığın tarihi, Osmanlı Devleti'nin maddi olarak zor durumda olmasından faydalanmak isteyen yabancı kökenli vatandaşların kurmuş olduğu bankalarla başlamıştır. Uzun yıllar boyunca finansal sektörde hakimiyetini sürdüren yabancılar Cumhuriyetin ilanından sonra benimsenen milli bankacılık anlayışıyla gücünü kaybetmiştir. Elli yıla yakın bir süre çok düşük olan yabancı sermayeli banka sayısı 1980 yılında alınan dışa açılma kararları neticesinde bu yıldan sonra artış göstermeye başlamıştır.

Yabancı bankalar Türkiye'nin bankacılık tarihinde her zaman pay sahibi olmakla birlikte, bu oran hiç bir zaman son yıllarda olduğu kadar büyük olmamıştır. Yerli banka yabancı banka kavramları birbirine karıştığı bu ortamda, yabancı ortağı olmayan yerli banka sayısı oldukça azalmıştır.

Yabancı bankaların sektör içindeki paylarının önemli ölçüde artış göstermelerinin, bu bankaları kullanan müşterilerin gözüyle nasıl algılandığını incelemeyi ve değerlendirmeyi amaçlayan ve beş bölümden oluşan çalışmanın ilk

bölümünde araştırmanın problem cümlesi, sınırlılıkları, sayıtlıları, önem ve gerekçesi belirtilmiştir.

İkinci bölümde, bankacılığın genel kabul görmüş tanımları, dünyadaki ilk örnekleri anlatılmış daha sonra Türkiye’de bankacılığın tarihi gelişiminden bahsedilmiştir.

Üçüncü bölümde, Türkiye’de yabancı bankaların tarihsel gelişimi Cumhuriyetten önceki dönemden başlanarak günümüze kadar gelinerek incelenmiştir.

Dördüncü bölümde araştırmayla ilgili yapılan anket çalışması ile elde edilen verilerin analizi ve bulgulara yer verilmiştir.

Son bölümde ise sonuç ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.1 Araştırmanın Problemi

Ülkemizin bankacılık tarihi yabancı bankalarla başlamıştır. Osmanlı devletinde bankacılık faaliyetlerini yapan ve ilk bankaları kuranlar her zaman yabancılar olmuştur. Ancak bu hakimiyet cumhuriyetle birlikte etkisini azaltmış ve cumhuriyetle birlikte milli bankacılık hakim olmaya başlamıştır. 1980 yılına kadar Osmanlı döneminden devir olan pek çok yabancı banka faaliyetlerini durdurmuş yada azaltmıştır. Ancak 1980 sonrası dönemde Türkiye'nin liberalleşmeye yönelik gerçekleştirdiği değişimlerle bankacılık sektörü, yabancılar için yeni ve kârlı bir pazar haline gelmiştir. Bu tarihten sonra yabancı bankaların sayılarında artış olmuştur.

Yabancı bankalar kendi iç pazarlarındaki pazar doygunluğu, azalan getiriler ve dolayısıyla artan rekabet baskısı sebebiyle yeni pazar arayışı içine girmişlerdir. Özellikle son birkaç yılda siyasi ve ekonomik istikrar Türkiye'nin ilgi çeken bir pazar haline gelmesine neden olmuştur. Özellikle 2000 yılından sonra hızla ivme kazanarak günümüzde etkisini daha da artıran yabancı bankaların şu anda sektördeki resmi payı %15 civarındadır. Yabancıların borsadaki banka hisseleri dikkate alındığında ise bu oran %30'a çıkmaktadır.

Yabancı bankaların ülkeye gelişlerinin etkileri bir yana sundukları hizmetlerden yararlanan müşteri sayısı da her geçen gün artmaktadır. Müşteri tercihlerinin yabancı bankalara eğilim göstermesini, yabancı bankaların personel ve şube sayılarının devamlı bir artış içinde olmasıyla kanıtlayabiliriz. Zira hiçbir banka boş şubelerine personel istihdam ederek zarar etmeyi tercih etmez. Banka müşterilerinin yabancı bankaları tercih etmesinin nedeni olarak bu bankaların sundukları hizmette, hizmet politikalarında bir farklılık olması beklentisini oluşturmaktadır. Bu araştırma, bu farklılığın tüketici gözüyle nasıl algılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Bu çalışmada “Yabancı bankaların tercih edilmesindeki faktörler nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

1.2 Araştırmanın Amacı

Yabancı Bankaların tercih edilmesini etkileyen faktörlerin ne oranda etkili olduğunu tespit edilmesi amaçlanan araştırmada, bu bankaları kullanan müşterilerin hangi faktörlere daha çok önem verdiği ortaya konacaktır.

Yabancı bankaların tercih edilmelerinde etkili olan bu faktörlerin tespitinin yanı sıra yabancı banka kullanan müşterilerin, bu bankaların ülke ekonomisinde etkin rol oynamaları hakkındaki görüşleri incelenecektir.

1.3 Araştırmanın Önemi

Genel olarak tüm bankaların verdiği hizmetler birbirleriyle benzerlik göstermektedir. Bu nedenle ayırt edicilik, sunulan hizmetlerle değil hizmetlerin nasıl sunulduğuyla daha yakından ilgili olmaktadır. Dolayısıyla bankaların hizmetlerini sunuş biçimi daha da önem kazanmaktadır. Daha hızlı, daha güler yüzlü, daha güven uyandırıcı v.b. gibi pek çok farklılık müşterilerin banka tercihlerini etkileyen özellikler olmuştur.

Yabancı bankalar özellikle ekonomik krizlerden sonra sektördeki paylarını daha da artırmışlardır. Yerel bankaların müşterilerini büyük ölçüde çekmeyi başaran yabancı bankaların hangi özellikleriyle bunu başardıklarını belirlemek sektör bazında kalitenin artırılması için önemlidir. Belirlenen bu özelliklerle zayıflıklarını bu doğrultuda güçlendirmeyi başaran başta bankalar olmak üzere hizmet üreten bütün işletmeler, müşteri sayılarını, rekabet güçlerini dolayısıyla kârlarını artırabilir.

Yabancı bankaların ekonomideki paylarının artmasıyla ilgili farklı görüşler mevcuttur. Türk ekonomisine yabancıların hakimiyetinin ülke ekonomisini güçlendirdiği, artan rekabet ortamının hizmet kalitesini artırdığı yönünde ki görüşlerin yanı sıra bu görüşe aykırı düşünceler de mevcuttur.

Araştırmanın son bölümünde bulunan “Yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verilecek cevaplar,

araştırmada bulmayı hedeflediğimiz esas cevaba götürecektir. Siyasilerin, ekonomistlerin, düşünürlerin yada gazetecilerin bu konuyla ilgili düşüncelerini yorumlarını son yüzyılda müthiş bir gelişim gösteren iletişim yollarının birinden edebiliriz. Ancak bankalarla birebir iletişim ve etkileşim içerisinde olan müşteri/tüketici görüşlerini kolayca tespit etmek mümkün değildir. Dolayısıyla bu çalışma ve benzer araştırmalar yabancı bankaların ülkemizde faaliyet göstermesiyle ilgili halkın ne düşündüğünün tespitinde büyük önem kazanmaktadır.

Araştırmada Ankara gibi halkın tamamını temsil edebilecek bir yelpazeye sahip olan bir şehrin seçilmesi, farklı kültürel özellikler taşıyan sekiz metropol semtlerin örnekleme alınmasıyla homojen bir sonuç elde edilmesi amaçlanmıştır.

1.4 Sayıtlılar

1. Araştırmaya katılan müşteri kitlesi ankete samimi ve doğru cevap vermişlerdir.
2. Seçilen müşteri grubu, araştırmaya veri sağlamada ve evreni temsil etmede yeterlidir.
3. Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket, değerlendirme için geçerlidir.

1.5 Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Anketin uygulama süresi olan 15 Ekim - 15 Kasım 2007 dönemiyle sınırlıdır.
2. Kullandığı bankalar arasında en az bir yabancı banka olan bireysel ve/veya ticari müşteriyle sınırlıdır.
3. Veri toplama aracı olan anketteki bilgilerle sınırlıdır.
4. Ankete katılan 260 yabancı banka müşterisiyle sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

BDDK : Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu: tasarruf sahiplerinin haklarını korumak, bankaların düzenli ve emin bir şekilde çalışmasını sağlamak, kredi sistemini etkin bir şekilde çalıştırmak için kurulmuş olan idari ve mali özerkliğe sahip bir kamu tüzel kişiliğidir.

Kalkınma ve Yatırım Bankaları : Belediyelere, il özel idarelerine, yurt dışından kesin dönüş yapan işçilere, ihracatçılara, turizm yatırımcılarına ve diğer yatırımcılara destek olan yatırım kredisi ihtiyaçlarının hisse senedi ve tahvil ihracı yoluyla karşılayan mali kuruluşlardır. Vadeli ve vadesiz mevduat kabul etme, kredi açma yetkileri yoktur. Uzun vadeli borç vermek isteyenler ile yatırım sermayesine ihtiyaç duyanlar arasında aracılık yapan bankalardır.

Ticaret Bankası : Genel olarak her türlü bankacılık işlemini yapan, daha çok ticaret ve üretimin finansmanında çalışan, mevduat toplama, ticari kredi verme, havale işlemleri, senet tahsili ve akreditif gibi çok yönlü bankacılık işlemleri yürüten bankalardır.

TMSF : Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu: 5411 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat ile verilen yetkiler çerçevesinde tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerinin korunması amacıyla, mevduatın ve katılım fonlarının sigorta edilmesi, fon bankalarının yönetilmesi, mali bünyelerinin güçlendirilmesi, yeniden yapılandırılması, devri, birleştirilmesi, satışı, tasfiyesi, Fon alacaklarının takip ve tahsili işlemlerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılması, Fon varlık ve kaynaklarının idare edilmesi ve kanunla verilen diğer görevlerin ifası için kurulmuş olup kamu tüzel kişiliğine haiz, idarî ve mali özerkliğe sahip bir kuruluştur. (çalışma içerisinde “Fon” olarak geçmektedir.)

Yabancı Bankalar : Türkiye’de kurulan kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubeleri.

1.7 İlgili Araştırmalar

Burada araştırma konusuyla benzerlik taşıdığı düşünülen bazı çalışmalar ile problem değerlendirme alanında gerçekleştirilen araştırmalara yer verilmiştir.

Altun (2006) “Bankacılık Sektöründe Yabancı Sermaye Girişi ve Ulusal Ekonomi Üzerindeki Etkileri” konusu çalışmasında Türk Bankacılık sektörüne yabancı sermayeli bankaların girişi, yakın geçmişteki gelişmeleri incelenmiş, yabancı bankaların ülkemize girişini etkileyen faktörler ve yabancı sermayeli bankaların ulusal bankacılık sektöründeki yeri, bilanço yapıları ve geçmişte yaşanan kriz dönemlerindeki davranışları incelemiş ve değerlendirmiştir. Yabancı sermayeli bankaları yalnızca Türkiye ekonomisi açısından değil, pek çok gelişmekte olan ülkeyle karşılaştırarak incelemiştir. Altun, yabancı bankaların ülke ekonomisindeki payı her geçen gün arttığı, özellikle kamu bankalarının özelleştirilmesinde yabancı bankaların söz konusu bankaları satın almaları halinde yabancı bankalar piyasa payını daha da ele geçireceği görüşündedir. Araştırmasının sonuç bölümünde görüşlerini; *“Makroekonomik dengelerin sağlam olmadığı bir ekonomide bankacılık sektörünün sağlam olması, ekonominin istikrarı ve büyümenin finansmanı açısından yeterli olmayacaktır. Bu sebeple, istikrarlı bir ekonomiye sahip olmayan ülkelerde yabancı bankaların etkin bir şekilde kaynak dağılımında rol alması, ekonomiyi desteklemesi gibi olumlu etkilerinden söz etmek mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla böyle sektörlerde getirilerinden çok ülke ekonomisine zararları olacaktır”* şeklinde ifade etmiştir.

Işık (2006) “ Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sektöründeki Payı ve Ekonomik Gelişmeye Katkıları” konulu araştırmasında, Türkiye’de mevcut yabancı sermayeli bankaların Türk bankacılık sistemindeki payını, bugüne kadarki performanslarını ve oynadıkları rol ile ekonomik gelişmeye katkılarını incelemiştir. Türk bankacılık sektöründe yabancı bankaların payı ve bilanço büyüklükleri seçilmiş rasyolarla ve rakamsal verilerle Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri ile karşılaştırmalı olarak incelemiştir. İnceleme sonucunda; gerek Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin deneyimleri, gerekse Türk bankacılık sektöründeki yabancı bankaların faaliyetleri, söz konusu bankaların bankacılık sisteminin geneli üzerinde olumlu etkiler yaptığı ve

mali sistemin derinleşmesini sağlayarak ekonomik gelişmeye katkıda bulunduğunu ortaya koymaktadır.

Usta (2006) “Bankacılık Hizmetlerinin Pazarlanmasında Banka Müşterilerinin Tercihlerini Etkileyen Unsurlar” konulu araştırmasında; banka bireysel müşterilerinin tercihlerini etkileyen faktörleri incelemiştir. Banka müşterilerinin tercihlerini etkileyen; bankanın güvenilirliği, toplum içerisindeki prestiji, çalışanların müşterilere yaklaşımı, işlem giderleri, faiz oranları, bankaların teknolojik donanımı gibi unsurların önemini belirtmiş, sonuç olarak vizyonunu ve stratejisini müşteri odaklı araştırmalara yönelten, müşteri tercihlerini doğru analiz eden bankaların başarılarının devamlılığını arttıracığı sonucu ortaya konmuştur.

İKİNCİ BÖLÜM

2 BANKA ve BANKACILIKLA İLGİLİ GENEL ve TEORİK BİLGİLER

2.1 Bankanın Tanımı

Yüzyıllardan beri bir çok değişiklikler ve gelişmeler kaydederken günümüzde en mükemmel şeklini almaya başlamış olan bankalar farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Dar anlamıyla “kölecî” hatta “ilkel” toplumlara kadar uzanan bankacılığın tek bir tanımını yapmak ve bankacılığın kapsamını belirlemek oldukça güçtür. Bununla birlikte daha önce farklı kurum ve kişilerce yapılmış bazı tanımları vermekte yarar vardır.

Bankacılık Ansiklopedisi’nde Sururi Kocaimamoğlu (1977) bankaları; “Sermaye, para ve kredi üzerine her çeşit işlemleri yapan ve düzenleyen, özel ve tüzel kişilerin, devletin ve işletmelerin bu alandaki her türlü ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışan iktisadi kuruluşlar” olarak tanımlamıştır.

Avrupa Birliğinin yürütme organı durumunda olan Avrupa Komisyonu 1977 yılı sonlarında bankaların faaliyetine ilişkin hazırladığı yönergede bankaları; halktan mevduat veya geri ödenmesi gereken fonlar kabul eden ve kendi hesabına kredi veren girişimler olarak tanımlamıştır (Yeler,2006,s.41).

18.06.1999 tarih ve 4389 sayılı Bankalar Kanunu ise ikinci maddesinde bankaları, banka adı altında Türkiye’de kurulan kuruluşlar ile yurtdışında kurulu bankaların Türkiye’deki şubeleri şeklinde yorumlamıştır.

Tezer Öçal (1973) ise bankaları “parası olup da kendi kullanmak istemeyenlerle, parası olmasa da kullanma olanakları bulunan, yani paraya ihtiyaç duyan kişiler arasında aracılık yapan kurumlar” olarak tanımlamıştır. Ancak bu tanım günümüz bankacılığını tam olarak yansıtmaya yetmeyecek kadar basittir. Bir başka tanımda “bankalar, mevduat ve diğer isimler altında kaynak toplayan, bu kaynakları kredilendirme ve diğer mali işlemlerde kullanan, bu işlemleri devamlı uğraşı olarak

yapan, ekonomide kayıtsal para yaratan mali kurumlar” (Akgüç,1989,s.7) şeklinde tanımlanmıştır.

Banka, mevduat kabul eden, bu mevduatı en verimli şekilde çeşitli kredi işlemlerinde kullanmak amacını güden veya faaliyetlerinin esas konusu düzenli bir şekilde kredi almak ya da kredi vermek olan ekonomik bir kuruluştur (Takan,2002,s.3).

Bankalarla ilgili yayınlanan bir çok kitap ve makalede yukarıda birkaçı verilen pek çok tanım yapılmaktadır. En gelişmiş tanımıyla banka “mevduat kabul eden, bu mevduatı en verimli şekilde çeşitli kredi işletmelerinde kullanmak amacı güden veya kısaca; faaliyetlerinin esas konusu düzenli bir şekilde kredi almak ve kredi vermek olan bir ekonomik kuruluş” olarak ifade edilebilir (Altun,2000,s.3) .

Bankacılığın yukarıdaki gibi farklı şekilde tanımlanmasının nedenlerinden biride zaman içinde yapılarında, hedeflerinde ve faaliyetlerinde farklılıkların olmasıdır. Bundan sonraki bölümde bankacılığın genel olarak nasıl doğduğundan ve modern anlamını ne zaman kazandığından bahsedilecek daha sonra ülkemizde genel olarak bankacılığın gelişiminden ve yabancı bankaların ülkemizdeki yerinden bahsedilecektir.

2.2 Bankacılığın Tarihsel Gelişimi

Bankacılığın tarihsel gelişimi dünyada ve Türkiye’deki tarihsel gelişimi olarak iki bölümde incelenecektir.

2.3 Bankacılığın Dünyadaki Tarihsel Gelişimi

Hemen hemen her dilde benzer kelimelerle tanımlanan banka sözcüğünün İtalyanca sıra, tezgah, masa anlamına gelen “banco” kökeninden geldiği sanılmaktadır. Ortak inanişaya göre ilk bankerlerden olan Lombardinyalı Yahudiler, bankacılık işlemlerini pazar yerlerine koydukları birer masa (banco) üzerinde

yaparlardı. Böyle bir banker taahhütlerini yerine getirmeyerek iflas ettiği zaman da halk, bankerin üzerine saldırarak masasını kırardı. Bu nedenle batı dillerinde iflas eden kişilere banko kelimesinden gelen “bankrupt” denilmektedir (Parasız,2000,s.5). Banka sözcüğünün kökeniyle ilgili bir diğer açıklamada ise; 12. yüzyılda Venedik kenti piyasaya zorunlu borçlanma tahvilleri çıkarmış ve bu zorunlu borçlanmalara ait işlemleri yürütmek üzere de 1157 yılında “ Devlet Borçları Odası” adlı bir kurum meydana getirmişti. O sıralarda kutsal Roma-Cermen İmparatorluğunun idaresi altında bulunan Kuzey İtalya’da ve Venedik’te bu tahvillere “kamu borcu senetleri” anlamında İtalyanca “monti” veya Almanca “banck” sözcüklerinden galat olarak “banchi” deniliyordu. Bu suretle Almanca “banck” sözcüğünün “banco” şeklinde İtalyancalaştırıldığı tahmin edilmektedir (Öçal,1988,s.10-11).

Banka sözcüğünün kökeni farklı olmakla birlikte bankacılık işlevi çok daha eskiye dayanmaktadır. Toplum hayatının gelişmesiyle bireyler arasındaki alışverişte, trampa usulünden para sistemine geçilmiş, paranın gittikçe önem kazanmasından sonra paranın saklanması zorunluluğu ortaya çıkmıştır. Bu zorunluluk ilk bankacılık anlayışının doğuşuna neden olmuştur (Kargılı 1967,s.5) .

İlk bankacılık işlemleri, şahısların paralarını mabetlerdeki din adamlarına saklatmaları ve bunun karşılığında mabede bir muhafaza ücreti ödemeleriyle başlamıştır (Kargılı,1967,s.6). M.Ö.3500 yılında Mezopotamya’da Uruk yakınlarındaki Kızıl Tapınak’ta bankacılık işlemlerinin yapıldığına dair belgelerin bulunması bu görüşü desteklemektedir (Çivi,1981,s.19). Zamanla toplumun içinde para sahipleriyle, paraya ihtiyacı olanlar ortaya çıkmıştır. Böylece parası olanlardan muhafaza edilmek için toplanan paraların, paraya ihtiyacı olanlara geçici olarak verilmesi neticesinde bugünkü bankacılığın en ilkel şekli ortaya çıkmış oldu. Bir süre sonra parasını saklatanlardan alınan muhafaza ücreti yerine bu kimselere faiz ödenmeye, ihtiyacı olanlara verilen paranın karşılığında faiz alınmaya başlanmıştır (Kargılı,1967,s.7).

Babil İmparatorluğu döneminde (M.Ö. 2067-2025) bankacılık önemini daha da arttırmıştır. Hammurabi yasalarında banka mabetlerde kredi işleminin nasıl yürütüleceği, borcun vadesinde nasıl tahsil edileceği, borçlunun hangi mallarının ne surette borcun tasfiyesinde kullanılacağı yazılıydı. Bu kurallar bankacılıkla ilgili

rastlanan ilk yazılı kurallardı. Bu kurallar birkaç nüsha halinde kil tabletlere yazılır, biri mabette saklanır, biri arşive gönderilir ve diğerleri de ilgililere verilir. Ayrıca bu tarihlerde hukuki müessese olarak arazi ipoteğine ve kefareti karşılığı ikraz (borç verme) işlemlerine de rastlanıyordu (Aydemir,2004,s.3).

Mısır Uygarlığında bankacılığın gelişimi Büyük İskender'in (M.Ö. 356-322) burayı zaptından sonra M.Ö.IV. yüzyılda görülmüştür. Batlamyus zamanında (M:Ö.127-51) bankacılık devletin denetimi daha doğrusu tekeli altına alınmıştı. Bu doğrultuda bankacılık alanındaki ferdi işletmeler Mısır'ın daha sonra Romalılara geçişine kadar ortadan kalkmış oldu (Öçal,1988,s.12).

Eski Atina ve Romalıların ilk bankerleri sarraflıktan kâr sağlayan kişilerdi. Eski Yunanlılarda faiz hiçbir kısıtlamaya tabî olmayıp, özel bankerlerin dışında mabetlere tevdi edilen paralar da başkalarına borç olarak verilir. Ticaretin alabildiğine serbest olduğu bu dönemde Atina ve Roma'da denetime tabî olan bankerler, çeşitli defterler tutmak ve bunu ibraz etmek zorundaydı (Aydemir,2004,s.4).

Eski medeniyetlerde ilk bankacılık faaliyetleri mabetlerde başlamış, ancak gelişmeler sonucunda mabet bankacılığının yanına özel ve kamu bankaları da eklenmişti. Nitekim M.Ö. III. yüzyılın sonlarında Roma'da "argentarii" denilen özel bankacılar ve "numularii" adı verilen para değiştiriciler görülmektedir. Roma'nın politik gücünün toplayıcı olması, buranın ticari yönden de merkez olmasını sağlaması sebebiyle bankerlerin de işlerini bir hayli genişletmişti. Bankerlik çeşitli şubelere ayrılmış ve banka işlemlerini ilgilendiren birçok hukuki içtihatlar oluşturulmuştu (Öçal,1988,s.12).

Germen akımlarının ve haçlı seferlerinin yarattığı kuşkulu devrede ise ticaret ve bankacılık önemli derecede duraklama geçirmişti. Fakat sonraları doğu ile batı arasındaki ilişkilerin artması, para nakit işlemlerinin çoğalması bankacılığın gelişmesine ortam hazırlamıştır (Altay,2006,s.32).

Ortaçağ bankacılığına baktığımızda ise faizin yasaklandığı görülmektedir. Hıristiyanlık inancına göre dünyevi varlık ve zenginliğe itibar edilmemesi gerekmektedir. Dolayısıyla kilise hukukuna göre faiz yasaklanmıştır. Ancak yine de

bağış ve kilise vergileriyle zenginleşen Papalık, bu paraları İslami Bankacılığa benzer kurumlar aracılığıyla işletmiştir (Bostancı,2004,s.8).

Dünyada tarihsel olarak eski zamanlara uzanan bankacılık, 19. yüzyıl sonlarına doğru sanayi devriminin üretim sistemini değiştirmeye başladığı dönemde önemli ölçüde gelişme göstermiştir. Avrupa'daki ekonomik faaliyetlerin hızlanması, ticari kapitalizmin gelişmesiyle birlikte gittikçe önem kazanan bankerlik faaliyetleri kurum olarak benzer dediğimiz para ve kredi ticareti yapan işletmelerin doğmasına neden olmuştur (Çivi,1985,s.15). Modern anlamdaki bankacılık faaliyetini gösteren ilk banka Hollanda'da 1609 yılında kurulan Amsterdamsche Bank (Amsterdam Bankası)'dır. (Takan,2001,s.3). 1637 yılında İtalya'da kurulan Venedik Bankası da modern bankacılığı ilk örneklerindendir.

17.yy.'da bankaların para piyasasında önemli bir işleve sahip olmalarına karşın paranın istikrarsızlığı önemli bir güvensizlik yaratıyordu. Nitekim 1694 yılında bu istikrarsızlığı ve hazinenin gereksinimlerini karşılamak üzere İngiltere Bankası kuruldu. Bugünkü anlamıyla bir merkez bankası niteliği taşıyan banka piyasaya para çıkarma yetkisine sahipti (Öçal,1999,s.16). Bunun yanı sıra 1800 yılında Napolyon tarafından kurdurulan Fransız Bankası ile Almanya'da İmparator II. Friedrich tarafından Berlin'de kurulan Königliche Giro und Lehnbank (bu banka 1875 yılında Prusya Bankası'na dönüştürülmüştür) bankaları da günümüzdeki anlamıyla bankacılığın ilk örneklerdendir. (Altay,2006,s.32)

Amerika'daki modern bankacılık ise 1782'de Bank of North America'nın kurulması ile başlamıştır. Bu bankanın başarısı üzerine başka bankaların kurulmasıyla devam etmiştir. 1791 yılında, hem özel hem de merkez bankası niteliği taşıyan Bank of United States kurulmuştu. Bu banka para ve kredi miktarından sorumlu bir kamu kurumu olarak faaliyet göstermişti. ABD'de 1863'te çıkarılan Bankalar Kanunu ile eyalet bankaları ve ulusal bankalardan oluşan ikili bir bankacılık sistemi kurulmasına karşın, bugünkü Merkez Bankası olan FED (Federeal Reserve System)'in kuruluşu 1913 yılını bulmuştur (Günel,2001,s.6).

Bankalar, kuruluşundan itibaren 19. yüzyıla kadar kendi kaynaklarını kullanarak borç veren ve bankacılık faaliyeti yapan kuruluşlardı. Ancak, 19. yüzyıldan itibaren

mevduat toplayarak, senet iskonto ederek ve sermaye piyasası ihraçlarına aracılık ederek kaynak kullandırmaya başladılar. Bu gelişmeler bankaların ekonomilerdeki önemini giderek artırmış ve bankalar faaliyetlerine göre uzmanlaşmaya başlamıştır. 1930’lardaki “Büyük Bunalım”ın ardından yaşanan II. Dünya Savaşı’ndan sonra, savaşta tahrip olan yerlerin yeniden imarının finansmanını sağlamak için kurulan kalkınma ve yatırım bankaları ön plana çıkmaya başlamıştır. 1970’lerin başlarındaki petrol krizinden sonra, petrol ihraç eden ülkelerin kazançlarını bankalara yatırımlarıyla oluşan kaynaklar ve yine aynı dönemde Bretton Woods para sisteminin çökmesi sonrasında, bankacılık sektöründe birçok değişim ve yenilik gerçekleşmiş ve yeni ürünler ile yeni finansman teknikleri ortaya çıkmıştır. 1980’lerde bilgisayar teknolojilerinin yaygınlaştığı bankacılıkta, 1990’lar internet bankacılığının ve elektronik bankacılık ürünlerinin hızla yayıldığı bir dönem olmuştur. Bu gelişmeler bankacılık sektöründe ölçek ekonomisini gündeme getirmiş ve dünyanın en büyük bankaları bile birleşmeye başlamıştır (Günel,2001,s.7-8).

2.4 Bankacılığın Türkiye’deki Tarihsel Gelişimi

Bankacılığın Türkiye’deki gelişimi Cumhuriyetten önce ve sonra olarak iki ayrı dönem içerisinde incelenecektir.

2.4.1 Cumhuriyetten Önceki Dönemde Bankacılık

Dünyada tarihsel olarak eski dönemlere uzanan bankacılık 19. yüzyılın sonlarına doğru sanayi devriminin üretim sistemini değiştirmeye başlamasıyla önemli ölçüde gelişme göstermiştir. Ancak bu dönemlerde Osmanlı İmparatorluğu’nun ekonomik ve siyasi anlamda bir gerileme döneminde olması bankacılığın gelişmesini engellemiştir.

Tazminat Dönemine kadar hiçbir bankacılık faaliyetine rastlanmamasına rağmen devletin ve farklı gelir ve tüketim alışkanlıkları olan sosyal sınıfların kredi

ihtiyaçlarını karşılayabilecek kurum ve şahıslar bulunmaktaydı. Nakit Vakıfları olarak adlandırılan bir takım bağış kuruluşları gelirlerini ihtiyacı olan kimselere borç olarak veriyor ve elde ettikleri faiz gelirleri vakfın faaliyetlerinin devamı için kullanılıyordu. Ayrıca Osmanlı Devletinin ticari hayatının temelini oluşturan Ahi ve Lonca teşkilatının hazine ve bankası görevini üstlenen Orta Sandıkları toplumun önemli bir kesiminin kredi ihtiyaçlarına cevap veriyordu. Daha çok Türklerin egemenliğinde olan bu yerel kredi kurumları toplumun alt ve orta tabakasının büyük sayıda ancak küçük hacimli ihtiyaçlarını karşılarken devletin her geçen gün artan askeri, idari harcamaları ve bütçe açıklarından doğan büyük hacimli bütçe açıklarını ise esas itibarıyla Musevi, Ermeni ve Rum azınlıklardan oluşan Galata Bankerleri (Sarrafı) tarafından karşılanıyordu (Bolat,1991,s.49).

Osmanlı devletinde bankacılığın temelini oluşturan Galata Bankerlerinin esas görevlerini Hazineye borç vermek, kambiyo işlemlerini yapmak, senet iskonto etmek, üçüncü kişilerin birikimlerini değerlendirmek, vergilerin iltizamını almak, devlet adamlarına ait malların gelir yönetimini yapmak gibi bankacılık faaliyetlerine benzeyen işler oluşturmuyordu.(Akgüç,1989,s.9).

19. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin içine düştüğü politik, ekonomik ve mali problemler devletin paraya olan ihtiyacını daha da arttırıyordu. İmparatorluk sınırlarında tedavülde olan farklı paraların yarattığı düzensizliğin önüne geçmek amacıyla 1839 yılında ilk kağıt para daha doğru bir değişle bir tür devlet bonosu Kaime adıyla tedavüle girdi. Ancak banknot olarak sadece iç piyasada işlem gören bu kağıt paranın altın ve gümüş paralara karşı sürekli değer kaybetmesi engellenemedi.

Osmanlı hükümeti yurtiçinde ve Avrupa'da yüksek nüfuzlu, J. Alléon ve T.Baltazzi adlı iki Galata bankeri ile anlaşarak 1847 yılında Bank-ı Dersaadet (İstanbul Bankası)'ın kurulmasına destek oldu. Banka Fransa'daki ihtilalin olumsuz etkileri ve Osmanlı Devletine verdiği borçların geri dönmemesi nedeniyle 1852 yılında faaliyetlerini durdurmak zorunda kaldı. İstanbul Bankası (Banque de Constantinople)'nın kapanmasından sonra 1856-1875 yılları arasında amacı Osmanlı Devleti'nin kredi ihtiyacını karşılamak olan 11yabancı sermayeli banka kurulmuştur. Bu bankalardan en önemlisi 1859 yılında kurulan ve Cumhuriyet' ten sonra da uzun

yıllar faaliyetini sürdürmüş olan Bank-ı Osmani-i Şahane bugünkü adıyla Osmanlı Bankası'dır. Bu dönemde kurulan diğer yabancı sermayeli bankaların bir kısmı daha sonra Osmanlı Bankasına katılmış, bir kısmı da 1876 Osmanlı Rus savaşından sonra faaliyetlerine son vermek zorunda kalmıştır.

Osmanlı döneminde kurulan bankalar yabancı sermayeyle kurulan veya yabancı şirketlerin faaliyetlerini finanse etmek amacıyla kurulan bankalardır. O dönemde sadece iki milli banka kurulmuştu. Bu bankaların ilki Mithat Paşa'nın 1868'de kurduğu Emniyet Sandığı idi. Batı ülkelerindeki tasarruf sandıklarına benzer bir özelliğe sahip olan Emniyet Sandığı 1984 yılında Ziraat Bankası'na katılincaya kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. O dönemde kurulan diğer banka ise Ziraat Bankası'dır. Mithat Paşa'nın 1868'de kurduğu ve bugünkü Tarım Kredi Kooperatiflerinin fonksiyonunu yerine getirmesi düşünülen "Memleket Sandıklarının 15-20 yıl sonra amacından uzaklaşması, bunun üzerine kurulan Menafi Sandıkları'nın da istenen sonuçları vermemesi üzerine, 1888 yılında bunların yerine Ziraat Bankası kurulmuştur. Banka 1916 yılında kanunla kurulmuş bir devlet bankası haline gelmiştir (Günel,2001,s.10).

İkinci Meşrutiyetin ilan edildiği 1908 yılından 1923'e kadar geçen süre içinde 11'i İstanbul'da, 13'ü Anadolu şehirlerinde olmak üzere toplam 24 milli banka kurulmuş, bunlardan 14'ü Cumhuriyet döneminde de faaliyetini sürdürmüş, diğerleri kapanmak zorunda kalmıştır. Günümüze kadar faaliyetini sürdürmeyi başarabilen son iki bankadan Milli Aydın Bankası(Tarışbank)A.Ş 2002 yılında Denizbank'a devredilirken, Türk Ticaret Bankası A.Ş. tasfiye sürecine girmiştir.

2.4.2 Cumhuriyet Döneminde Bankacılık

Türkiye'de ilk bankacılık deneyimleri Cumhuriyet öncesi döneme dayanmakla birlikte, bu alandaki gelişmelerin Cumhuriyetin ilk yıllarında özellikle büyük ve önemli devlet bankalarının kurulmasıyla başladığı görülmektedir. Devletin milli sermaye birikiminde oynadığı rol, özel şahısları da banka kurmaya teşvik etmiş

ve II.Dünya Savaşından sonra bu alanda bu alanda büyük gelişmeler görülmüştür (Öçal ve Çolak,1988,s.78-79)

Cumhuriyetin ilanından bu güne kadar bankacılığımız çeşitli evrelerden geçerek gelişmiştir. Bu nedenle bankacılığımızı bu evrelere ayırarak incelememizde fayda vardır. Akgüç(1989) ve diğer pek çok kaynakta bankacılığın gelişimi beş dönemde incelenmektedir. Bununla birlikte 1990 sonrasında 2000 yılına kadar geçen süreyi ve ayrıca günümüzü daha detaylı inceleyebilmek, 1990-2000 yılları ve 2000 yılından günümüze kadar iki ayırım daha yapılarak Cumhuriyet dönemi sonrası bankacılık tarihi yedi dönem olarak incelenecek, dönemlerin temel özellikleri kısaca ele alınacaktır. Bu dönemler;

1923-1932:	Milli Bankacılığın Geliştiği Dönem
1933-1944:	Devletçilik ve Devlet Bankalarının Kuruluş Dönemi
1945-1960:	Özel Bankaların Gelişme Dönemi
1961-1979:	Planlı Dönem
1980-1990:	Bankacılıkta Serbestleşme ve Dışa Açılma Dönemi
1990-2000 Yılları	
2000’li Yıllarda Bankacılık	

2.4.2.1 Milli Bankacılığın Geliştiği Dönem (1923-1932)

Cumhuriyet kurulduğunda 22’si ulusal sermayeli, 13’ü yabancı sermayeli olmak üzere 35 banka kredi piyasasında faaliyet gösteriyordu (Kazgan 1997,s.52). Cumhuriyetin ilk yıllarında özellikle büyük ve önemli devlet bankalarının kurulmasıyla gelişmeler başlamış, devletin milli sermaye birikiminde oynadığı rol özel sermayeyi banka kurmaya teşvik etmiş, özel sermayeyi banka kurmaya teşvik etmişti, ancak bu dönemde özel sektörün kaynak yetersizliği bankacılığın gelişimi açısından devlet bankacılığını zorunlu kılmıştır(Öçal ve Çolak,1988,s.78-79).

1923 yılında toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nde ele alınan kararlara uygun olarak ekonomik kalkınmanın gerçekleşebileceği kanaati hakim olmuş, devlet milli bankacılığın gelişimini desteklemiştir (Günel,2001,s.11). Bu dönemde 1923 yılında Türkiye İş Bankası, 1925 yılında Türkiye Sınai ve Maadin Bankası (1932 yılında Türkiye Sanayi ve Kredi Bankası oldu.), 1927 yılında Emlak ve Eytam Bankası (1946 yılında Türkiye Emlak Kredi Bankası oldu.) kurulmuştur. Bu gelişmelerin yanı sıra bankacılık sektöründe gözlenen belirgin özellik çok sayıda yerel bankanın kurulmasıdır. 1924-1932 döneminde 29 adet tek şubeli yerel banka kurulmuştur. Bu bankalar genellikle yerel olarak faaliyet gösteren iş adamlarının kredi ve bankacılık hizmetlerinin karşılanması amacıyla kurulmuşlardır. Bölgesel ihtiyaçların karşılanmasında olumlu katkıları olan bu bankaların pek çoğu 1929-1930 dünya ekonomik bunalımının olumsuz etkileri ve ülkemizde şube bankacılığının gelişip yaygınlaşması nedeniyle faaliyetlerini durdurmak zorunda kalmışlardır (Artun,1983,s.39-40).

Bu yıllarda bankacılık alanında atılan en büyük adım kuşkusuz 30 Haziran 1930 tarihli 1715 sayılı kanunla Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın kurulmuş olmasıdır. Türkiye'de banknot ihracı imtiyazına sahip, bir emisyon bankası kimliği taşıyan T.C. Merkez Bankasının temel kuruluş amacı, ülkemizin ekonomik kalkınmasına yardımdı. Bu bankanın kurulmasıyla Osmanlı İmparatorluğu tarafından çıkarılan, tamamen karşılıksız kalarak "Devlet Kaimesi" niteliğine bürünen kağıt paralar tedavülден kaldırılmış oldu (Aydemir,2004,s.20).

Cumhuriyetin ilk yıllarında bankacılığın ulaştığı düzey kısaca ele alınacak olarsa; 1926 yılı sonunda 3'ü özel bir yasayla kurulmuş banka, 3'ü ticaret bankası, 18'i yabancı banka ve 18'i de yerel banka olmak üzere toplam 42 banka faaliyet gösteriyordu. Bu rakam 1929 yılında 59'a yükselmiştir. Bu artış, büyük ölçüde sayıları 37'ye ulaşan yerel nitelikteki bankalardan kaynaklanıyordu. 1932 yılında ise 36'sı yerel banka, 4'ü özel yasalarla kurulmuş banka, 4'ü ticaret bankası ve 15'i de yabancı banka olmak üzere banka sayısı yine 59'du. Yabancı bankalar dışında kalan bankaların şube sayısı 370'e (yabancı bankalarla 389), sermayeleri 74.1 milyon TL.'na, ödenmiş sermayeleri 57,2 milyon TL.'na, ihtiyatları 6,9 milyon TL.'na,

toplam mevduatları 132,8 milyon TL.'na ve kredileri de 120,1 milyon TL.'na ulaşmıştı (Takan,2001,s.5).

2.4.2.2 Devletçilik ve Devlet Bankalarının Kuruluş Dönemi (1933-1944)

Birinci dönemin sonuna doğru izlenen liberal ekonomik politikaların ilk sonuçları alınmaya başlanmış, 1929 ekonomik krizi tarım sektörünü ve ilkel koşullardaki imalat sektörünü olumsuz yönde etkilemiş, bu nedenle devletçilik ön plana çıkmıştı (Parasız,2000,s.10) .

Bu dönemin bankacılık açısından en belirgin niteliği büyük ve önemli devlet bankalarının kurulmuş olmasıdır. Özellikle 1930'lu yıllarda özel kesimin özendirilmesi yerine, kamu iktisadi teşebbüsleri aracılığıyla ekonomik kalkınmayı hızlandırma denemelerine girilmiştir. Bunun altında yatan en önemli nedenler şöyle sıralanabilir (Akgüç,1989,s.29):

- Özel sektörün yeterli sermayeye sahip olmaması ve yatırımların yetersiz kalması,
- 1929 Dünya ekonomik bunalımının Türkiye'yi de olumsuz olarak etkilemesi ve alınan tüm önlemlere rağmen dış ticaret dengesinin sağlanamaması,
- Hammadde fiyatlarının dünya pazarında gittikçe düşme eğilimi göstermesi karşısında Türk işçi ve çiftçisine daha verimli iş alanları bulma çabası,
- Sovyetler Birliği vVe Almanya'da iki ayrı fakat korumacı ekonomik politikaların Türk aydınlarını etkileyerek, ekonomik kalkınma için yeni yollar ve yöntemler arayışına yönlendirmesidir.

Bu şartlar karşısında, 1934 yılında başlatılan Birinci Sanayi Planı'nın yürürlüğe girmesiyle, kalkınmanın özel sektör önderliğinde geliştirilmesi terkedilmiş, devletçilik ağırlık kazanmaya başlamıştır (Ertuğrul ve Zaim,1996,s.18). Devlet sermayesiyle veya devlet sermayesinin önderliğinde oluşturulan bu bankalar önemli görevler üstlenmişlerdir.

1933-1944 döneminde özel kanunlarla kurulan devlet bankaları şunlardır: Sümerbank (1933), Belediyeler Bankası (daha sonra adı İller Bankası oldu.) (1933), Etibank (1935), Denizbank (1938), Halk Bankası ve Halk Sandıkları (1938). Bunlardan Sümerbank, sınai kalkınmayı desteklemek; Türkiye Halk Bankası, küçük esnaf ve zanaatkârlara kredi sağlamak; İller Bankası yerel yönetimleri kalkındırmak, şehir imar planlarını hazırlamak, su, elektrik-havagazı, kanalizasyon gibi altyapı hizmetlerinin sağlanmasını orta ve uzun vadeli kredilerle desteklemek; Denizbank Türk ve yabancı limanları arasında düzenli posta seferleri işletmek, şehir içi deniz nakliyat işlerini tekel halinde yapmak, çeşitli liman işlerini yürütmek amacıyla kurulmuştur. 1930'lu yıllar daha önce de belirtildiği gibi ülkemizde tek şubeli yerel bankaların sona erdiği yıllar olmuştur (Parasız,2000,s. 110) .

2.4.2.3 Özel Bankaların Gelişme Dönemi (1945-1959)

İkinci Dünya Savaşını izleyen yıllarda ülkemizde ticari faaliyetlerin hızla artması yeni bankalara olan ihtiyacı arttırmıştı. Bu dönemde özel bankaların geliştiği görülmektedir(Öçal ve Çolak,1988,s.79). 1944 yılında Yapı ve Kredi Bankası, 1948 yılında Akbank, Tütünbank ve Türkiye Kredi Bankası olmak üzere dört banka kuruldu. 1950'li yıllar devletçilik ilkesinden uzaklaşmaya çalışılan özel girişimlerin teşvik edildiği bir dönem olmuştur. Bu dönemde büyük bir çoğunluğu özel banka olmak üzere 25 yeni banka kurulmuştur. Özel bankaların yanı sıra Türkiye Vakıflar Bankası, Türkiye Öğretmen Bankası ve daha önce kurulup sonra kapatılan Denizcilik Bankası da bu dönemde faaliyete geçmiştir. İlk kez banka dışı mali aracı olarak Türkiye Sanayi Kalkınma Bankası kurulmuştur. Bu dönemde şube bankacılığı hızla gelişmişti. (Parasız,2000,s.111). 1944 yılında (TCMB dahil) 43 olan banka sayısı 1959 yılında 60'a yükselmiş, şube sayısı ise dört kattan fazla artarak 405 den 1.759'a yükselmiştir (Akgüç,1975,s.33).

1945-1959 döneminin sonlarında bankacılık sektöründe meydana gelen bir diğer gelişme de Türkiye Bankalar Birliğinin kurulmasıdır. Bankacılık mesleğinin

gelişmesi, bankalar arasında dayanışmanın sağlanabilmesi, haksız rekabetin önlenmesine ilişkin kararların alınması ve uygulanması amacıyla 1958 yılında Türkiye Bankalar Birliği kurulmuştur (Bolay,1991,s.59).

2.4.2.4 Planlı dönem (1961-1979)

Ekonomik faaliyetlerin 5 yıllık Kalkınma Plânlarına ve Yıllık Programlara bağlandığı bu dönemde ithal ikamesi tipi sanayileşme stratejilerinin benimsenmesi finansman anlayışını da etkilemiştir. 1960'lı yılların başı çok sayıda bankanın faaliyetlerine son verdiği veya tasfiye olduğu, bankacılık sektöründen önemli ölçüde mevduatın çekildiği bir dönem olmuştur. 1960 yılında ekonomik ve sosyal hedeflerin belirlenmesinde hükümetlere yardımcı olacak, uzun ve kısa dönemde plan ve programları hazırlayan ve bu planların gerçekleşmesi için gerekli tedbirleri tavsiye eden bir anayasa kuruluşu olarak Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) kuruldu. DPT'nin kuruluşu Türk ekonomisi ve bankacılığı için yeni bir dönemin başlangıcı oldu.

Kamu İktisadi Kuruluşlarının finansman sorunlarının çözümü için 1964 yılında Devlet Yatırım Bankası kuruldu. Özel sektörün orta ve kısa vadeli ihtiyacını karşılamak için 1963'te Sınai Yatırım ve Kredi Bankası faaliyete geçti. Ticari bankacılık alanında uygulanan politikalar sisteme girişleri önlemiş, böylece mevcut oligopolcü yapı güçlenmiştir. Bu sırada bölgesel bankaların tümü kapanmış, buna karşılık çok şubeli büyük bankacılığa doğru bir gelişim görülmüştür. 1970'li yılların ortalarında da bankaların yönetiminin özel holdinglerce ele geçirildiğine tanık olunmuştur. Banka sermayesini halka açmak ve banka kredilerinden daha geniş kesimin yararlanmasını sağlamak amacıyla 7129 sayılı Bankalar Yasası, 31.08.1979 gün ve 28 sayılı Yasa Hükmündeki kararnameyle değiştirilmiş olmakla birlikte arzulanan amaca ulaşamamıştır (Parasız,2000,s.111).

2.4.2.5 Bankacılıkta Serbestleşme ve Dışa Açılma Dönemi (1980-1990)

Türk bankacılığı 1980 sonrası daha önceki yıllara kıyasla büyük farklılıklar göstermiştir. Sektöre yerli ve yabancı bankaların girişine izin verilmeye başlanmıştır. Böylece 1980 yılında 43 olan banka sayısı 1990 sonlarında 69'a ulaşmıştır. Sektöre girişle birlikte mevduat ve kredi faizlerinin serbest bırakılması rekabeti kızıştırmıştır.

Bankaların kısa vadeli likidite ihtiyaçlarının karşılanması ve likidite fazlalarının değerlendirilebilmesi amacıyla T.C. Merkez Bankası bünyesinde interbank piyasası kurulmuş ve kısa zamanda işlem hacmi büyük tutarlara ulaşmış, bankaların denetim otoritelerine mali raporlamayı daha sağlıklı yapabilmeleri için Tekdüzen Hesap Planı hazırlanmıştır. Bankaların her yıl bağımsız dış denetime tabi tutulması uygulamasına başlanmış, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuştur.

Liberalizasyon yönünde alınan önlemler ve otomasyondaki gelişmeler müşteriye sunulan ürünlerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Mevduat toplayıp kredi verme şeklindeki geleneksel bankacılık sisteminin yerine fon kaynakları ve plasmanlar çeşitlendirilmiştir. Tüketici kredileri ve kredi kartları uygulamaya konulmuştur. Az şube ile toptancı bankacılık yapan banka sayısı artmış, Türk Bankaları yurtdışında temsilcilikler ile şubeler açarak, banka kurarak veya kurulu bankaları satın alarak dışa açılmaya başlamıştır.

Türk Eximbank, ihracatın gelişmesi, ihraç edilen mal ve hizmetlerin çeşitlendirilmesi, ihraç mallara yeni pazarlar kazandırılması, ihracatçıların uluslararası ticarete paylarının artırılması, ihracatçılara ve yurt dışında faaliyet gösteren müteahhitlere ve yatırımcılara uluslararası piyasalarda rekabet gücü ve güvence sağlanması amaçlarını yerine getirmek üzere; kredi garanti ve sigorta programları ile faaliyetlerine başlamıştır.

Bankacılık sisteminde kaynakların daha etkin bir şekilde kullanımını sağlamak için 02.04.1986' da Bankalararası Para Piyasası kurulmuştur. Sistem elinde kullanılamamış nakit fazlası olan bankalardan nakit gereksinimi olan bankalara borç vererek kendilerine gelir sağlamaları olanağı vermektedir. Ekonomi açısından

piyasanın kısa dönemli likidite sıkıntısı kalkmakta ve Merkez Bankası'nın ek emisyonu başvurmasına gerek kalmamaktadır.

1988 yılı Ağustos ayından itibaren döviz kurlarının piyasa şartlarına yakın bir biçimde tespit edilmesi sistemine geçilerek, Merkez Bankası'nda döviz ve efektif piyasaları açılmıştır. Böylece, bankacılık sisteminde döviz ve efektif rezervlerinin etkin kullanımı yönünde bir sisteme geçilmiştir. Ayrıca, 1988 Ağustosunda döviz ve efektif piyasalarında döviz karşılığı altın piyasasına bağlanılmasına karar verilmiştir.

2.4.2.6 1990 - 2000 Yılları Arası

Uluslararası alanda ortaya çıkan ve Türkiye üzerinde de etkiler yaratan siyasal gelişmelere rağmen Türk bankacılık sistemi doksanlı yıllara başarılı bir başlangıç yaptı. 1990 yılında Ulusal ticaret bankaları ile kalkınma ve yatırım bankaları gruplarında birer, Türkiye'de şube açan banka grubunda ise iki artış oldu (TBB, 1990,s.5).

1991 yılında faaliyet gösteren banka sayısı 66 olmuştu. Ancak yurtiçi şube sayılarında 90 yılında başlayan azalış devam etmiş, buna karşılık yurtdışında banka kurma ya da mevcut bankaların sermayesine katılma yoluyla dışa açım ile çabaları devam etmişti. Türk bankalarının dışa açılmalarının arkasında uluslararası mali piyasalarla daha yakın ilişkiler kurmak ve fiziksel ve mali engellerin kaldırılmasıyla oluşan büyük boyutlu mali piyasalarda yer alma isteği yatmaktadır.

1992 yılında, Körfez Krizinin etkilerinden kurtulan Türk Bankacılık sektörü istikrarlı bir büyüme sürecine girmiştir. Türk bankaları etkin ve tasarruflu çalışma yönünde adımlar atmışlardır. Bu amaçla, teknoloji alanına yapılan yatırımlara aynı hızla devam edilmiştir.

1992 yılı içinde 6 yeni banka faaliyete geçmiştir. Bununla birlikte Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların yurtiçi şube sayılarındaki azalma eğilimi 1992 yılında da devam etmiştir. Bu azalış eğilimi, önemli ölçüde özel sermayeli

ticaret bankalarının şube kapatma politikalarından kaynaklanmaktadır. Yurtiçi şube sayılarındaki azalmanın yanı sıra yurtdışı şube ve temsilciliklerinin sayılarında da azalma oldu. Buna karşılık bankalarımızın yurtdışında banka kurma yada mevcut bankaların sermayesine katılma yoluyla dışa açılma eğilimleri 1992 yılında da sürdü (TBB, 1992,s.6).

1993 yılına gelindiğinde bankacılık sektöründe 71 banka faaliyet gösteriyordu. Türkiye de faaliyet gösteren bankaların yurtiçi şube sayılarında genel bir artış gözlenmiş buna karşılık yurtdışı şube sayılarında 1990 yılından itibaren gözlenen azalış devam etmiştir. Yurt dışı şube ve temsilciliklerinde azalma olmasına karşın yurtdışında banka kurma ve mevcut bankaların sermayelerine katılma çabaları devam etmiştir. Bu yıl sonunda Türk bankalarının yurt dışında kurdukları ve sermayelerine katıldıkları banka 18'e ulaşmıştır (TBB, 1993,s.6).

Bankacılık sistemi 1994 yılında yaşanan panik ortamı içerisinde bir yandan nakit çekilmelerini karşılama ve portföy riskini azaltma, bir yandan da vadesinden önce geri istenen kısa vadeli dış yükümlülüklerini ödeme gayreti içerisinde olmuştur. Buna rağmen bazı bankalar yükümlülüklerini yerine getirmekte zorlanmış, bu nedenle üç bankanın bankacılık faaliyetlerine son verilmiştir. Mali sistemde kriz süresinde yaşanan en önemli olay, sektöre yönelik güven sarsıcı açıklama ve davranışların olumsuz yönde etkileri olmuştur. Bu dönemde krizin daha da derinleşerek diğer sektörlere yansımaları engellemek maksadıyla hükümet mevduata güvence getirmiş ve böylelikle yakalanan görece istikrar mali sistemde genel bir sakinlik getirmiş ve bu dönemden sonra bankalarda krizin tahribatını gidermeye yönelik çalışmalara ağırlık verilmiştir (TBB, 1994,s.17).

1994 yılında Marmara Bankası, Türkiye İthalat ve İhracat Bankası ve Türkiye Turizm Yatırım ve Dış Ticaret Bankası'nın faaliyetlerine son vermesiyle faaliyet gösteren banka sayısı 67'ye gerilemiştir. 35 yerli ticaret bankası, 20 yabancı ticaret bankası, 12 kalkınma ve yatırım bankası faaliyet göstermiştir.

1995 yılında ekonomik büyüme, kredi talebinin artması, menkul kıymet getirilerinin artması, mevduat faizlerinin görece olarak düşmesi, TL. finansal aktiflere talebin artması, mali sistem dışına çıkan kaynakların mali sisteme dönüşünün

sürmesi, bankaların yurt dışından borçlanma imkanlarının iyileşmesi ve TL'nin yabancı para karşısında reel olarak değer kazanması 1994 yılına göre bankacılık sisteminin performansını ve büyümesine katkıda bulunmuştur (TBB, 1994,s.27).

Türkiye ekonomisini 1996 yılına, bir önceki yılın son günlerinde yapılan erken genel seçim nedeniyle uygulanan genişleyici politikaların etkisiyle girmiştir (TBB, 1996,s.11). Son iki yıldır yaşanan gelişmelerin en önemli nedenleri; ekonomik faaliyetin canlılığını koruması, mali istikrarın artması, pozitif reel faiz oranlarına bağlı olarak TL. cinsinden finansal varlığa talebin yüksek kalması, ekonomik birimlerin portföy tercihli döviz taleplerinin yavaş da olsa azalması, faiz olanlarının nominal olarak düşüş içinde olması, TL'nin değer kazanması olmuştur.

1997 yılı, hem yurtiçi hem de yurtdışında meydana gelen ekonomik ve siyasi gelişmeler açısından önemli bir yıl olmuştur. Son yıllarda sıkça yaşanan hükümet değişikliği 1997 yılında da tekrarlanmış, Türkiye yılın ikinci yarısına koalisyon hükümeti ile başlamıştır. hükümetin denk bütçe hedefine rağmen bütçenin ve buna bağlı olarak kamu kesiminin yüksek seviyelerde açık vermesi, enflasyonun üç haneli seviyelere ulaşması, Hazine ve Merkez Bankası arasında yapılan protokol, repo hacminin hızla büyümesi ve Hazine'nin ilk kez enflasyona endeksli kağıt ihracı bu dönemde olmuştur. IMF ile görüşme trafiği, eylül ayında asya ülkelerinde ortaya çıkan ekonomik kriz, Körfez'de yıl sonuna doğru başlayan gerginlik, Türkiye'nin Avrupa Birliğine aday ülkeler listesine alınmaması ve uluslararası derecelendirme kuruluşlarının Türkiye'nin kredi notunu düşük derecelerde tutması ekonomik açıdan dikkati çeken önemli gelişmeler olmuştur (TBB, 1997,s.6).

Ekonomik performans açısından 1997 büyümenin sürdüğü buna karşılık enflasyonun hızlandığı bir yıl olmuştur. 1994 yılında gerçekleşen hızlı daralmanın ardından son üç yılda ekonomi sürekli ve uzun dönem büyüme hızının üzerinde bir büyüme göstermiştir. Buna karşılık enflasyon çok yüksek seviyelerde kalmış ve hatta yıl sonuna doğru üç haneli rakamlara oldukça yaklaşmıştır.

Ekonomide son üç yılda yaşanan hızlı büyüme bankacılık sisteminin büyümesini de olumlu yönde etkileyerek sektörün milli gelirin oldukça üzerinde bir hızda büyümesine neden olmuştur. Kamusal sermayeli ticaret bankaları ile

kalkınma ve yatırım bankaları bilançoları sabit fiyatlarla hemen hemen aynı kalmış, özel ve yabancı sermayeli ticaret bankaları ise hızla büyümüştür. Kamusal sermayeli bankaların piyasa payları küçülmeye devam etmiştir.

Özel sermayeli ve yabancı sermayeli ticaret bankalarının bilançoları dikkati çeken bir hızda büyürken, kamusal sermayeli ticaret bankaları ile yatırım ve kalkınma bankaları bilançoları sabit fiyatlarla yaklaşık olarak aynı kalmıştır. Özellikle kamusal sermayeli bankaları; aktif, kredi ve mevduat açısından sektör payı azalmıştır (TBB, 1997,s.34).

1997 yılında sisteme 3 yeni banka katılmış ve faaliyet gösteren banka sayısı 72'ye yükselmiştir. Son yıllarda şube sayısı ve istihdamda gözlenen artış bu yılda da sürmüştür.

1998 yılı Türk mali sektörü ve bankacılık sistemi pek çok faktörün aynı anda etkisini gösterdiği bir atmosfer içinde bulunmuştur. hükümetle beraber değişen politikalar ve Asya krizinin yol açtığı belirsizlikler nedeniyle faiz oranlarının yükseldiği, enflasyonun tırmandığı, yüksek düzeyde kronik enflasyonun düşürülmesini hedefleyen ekonomik programın tartışıldığı bir ortamda yeni yıla girilmiştir. Uluslararası Para Fonu ile yapılan görüşmeler yoğunlaşmış, makro dengesizliklerin ana kaynağı olan kamu kesimi açıklarının giderilmesine yönelik reform tartışmaları gündemin ilk sıralarına yerleşmiştir. Sosyal güvenlik, kamu iktisadi teşebbüsleri, tarım destekleme politikası, kamu harcamalarının etkinliği alanlarında yapılacak düzenlemeler konusunda görüş birliğine varılamadığından çalışmalar ve dikkatler vergi kanunu ve mali sektör kanun tasarısı üzerinde yoğunlaşmıştır (TBB, 1998,s.36).

Bankacılık sisteminde faaliyet gösteren banka sayısı 1998 yılında 3 adet artarak 75'e yükselmiştir. Bu bankaların 60'ı ticaret, 15'i ise kalkınma ve yatırım bankasıdır. Özelleştirme nedeniyle kamusal sermayeli bankaların sayısı 5'ten 4'e düşmüş, özel sermayeli bankaların sayısı 1 artarak 38'e yükselmiş, yabancı sermayeli bankalar grubuna 1, kalkınma ve yatırım bankaları grubuna ise 2 yeni banka katılmıştır (TBB, 1998,s.53).

1999 yılında Türkiye ekonomisinin performansı kötüleşmiştir. Üretim düşmüş, gelir azalmış, yatırımlar daralmış, enflasyon yeniden yükselmiş, kamu kesimi borçlanma gereksinimi artmış, reel faiz oranları pozitif olarak çok yüksek değerler almış, işsizlik büyümüştür. Ekonomik performansı etkileyen başlıca etkenler bir önceki yıl özellikle Rusya’da ve diğer gelişmekte olan ülkelerde meydana gelen krizlerin de etkisiyle yaşanan uluslararası sermaye kısıtı, uluslararası ekonomik faaliyetin daralması, petrol fiyatlarının yükselmesi, kamu kesimi mali yapısındaki müzmin bozukluklar, yüksek enflasyon, erken genel seçimin neden olduğu belirsizlikler ve deprem faciası olmuştur (TBB, 1999,s.5).

Türk bankacılık sistemi 90’lı yılların sonunda son derece yüksek riskli bir atmosferde çalışmış, ekonomik performansın düşüşünden önemli ölçüde etkilenmiştir. Sistemin üstlendiği risklerin bir bölümü 1999 yılında gerçeğe dönüşmüştür. Kamunun artan kaynak talebi mali sistemdeki davranışı belirleyen en önemli faktör olmaya devam etmiş; rekabet edilebilir olmayan fiyatlar nedeniyle kaynakların büyük bölümü kamuya aktarılmıştır.

1997 yılının son çeyreğinde Güneydoğu Asya ülkelerinde başlayan krizin 1998 yılında diğer gelişmekte olan ülkelere yayılması ve Rusya’da yaşanan olumsuzlukların neden olduğu hızlı sermaye çıkışı yüksek kamu kesimi açıkları nedeniyle ciddi bir kaynak ihtiyacı içinde bulunan Türkiye ekonomisini önemli ölçüde etkilemiştir. Bu arada, 1999 yılının ilk yarısında yapılan erken seçim ile özellikle ikinci yarıda yaşanan deprem felaketi de ekonomik faaliyeti etkileyen önemli faktörler olmuştur. Telafisi güç manevi kayıplar yanında deprem önemli ölçüde maddi zarara da neden olmuştur.

Uzun tartışmalardan sonra 1999 yılı sonlarında çıkarılan 4389 sayılı Bankalar Kanunu ve bu Kanun’da değişiklik yapan 4491 sayılı Kanun’a göre Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF)’nun bankalara el koyması düzenlenmiş, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK)’nın kurulması öngörülmüştür. Bu kanunun çıkarılmasının ardından Fon beş bankanın yönetimine el koymuştur. Daha önce el konulan Türkbank, 1998 yılında el konulan İnterbank, Esbank, Egebank, Sümerbank, Yaşarbank ve Yurtbank ile beraber Fon’un yönetimindeki banka sayısı sekize çıkmıştır. 1994 yılında bankacılık sektöründeki

takipli kredilerin oranı %4,1 iken 1999 yılında %10'u geçmiştir.1999 sonu itibariyle Fon'daki bankaların toplam aktiflerinin sektör payı yüzde 5,6 milli gelire oranı ise yüzde 5 olmuştur (TBB, 1999,s.7).

Bankacılık sisteminde 1999 yılı sonunda 81 banka faaliyet göstermiştir. Bu bankaların toplam aktif büyüklüğü önceki yıla göre yüzde 96 oranında artarak 72 katrilyon TL'ye ulaşmıştır. Toplam aktifler dolar bazında ise yüzde 14 oranında büyümüş ve 133,5 milyar dolar olmuştur. TL cinsinden toplam aktiflerin milli gelire oranı yüzde 69'dan yüzde 92'ye yükselmiştir. Toplam aktifler içinde kamusal sermayeli ticaret bankalarının payı yüzde 35, özel sermayeli bankaların payı yüzde 49 olmuştur (TBB, 1999,s.7).

2.4.2.7 2000'li Yıllarda Bankacılık

1999 yılı ile karşılaştırıldığında, 2000'li yıllara girildiğinde Türkiye ekonomisinin performansı önemli ölçüde iyileşmiştir. Bir önceki yıl yaşanan hızlı daralmanın ardından, ekonomik faaliyet kısa sürede genişlemiş, üretim ve gelir reel olarak artmıştır. Tüketim ve özellikle sabit sermaye yatırımları yeniden hızla genişlemiştir. Enflasyon önemli ölçüde düşmüştür. Kamu kesimi borçlanma gereksinimi azalmıştır. İşsizlik az da olsa gerilemiştir. Reel faiz oranları, özellikle yılın ilk yarısında hızla düşmüştür. Diğer taraftan, mali sistemin gayrisafi milli hasılaya (milli gelir) oranı düşmüştür. İhracat azalmış, ithalat ise çok hızlı artmıştır; dış ticaret açığı büyümüş ve cari işlemler dengesi rekor düzeyde açık vermiştir.

Bankacılık sisteminin faaliyeti ve denetimine ilişkin düzenlemeler uluslararası standartlara yaklaştırılmıştır. Karşılık kararnamesi, dolaylı kredi ve ortaklık payı ilişkisi, büyük kredi tanımı, konsolide bazda bilanço hazırlanması ve denetimi, açık pozisyon aşımalarına yaptırım, risk yönetimi, mevduat güvence sistemi, uluslararası muhasebe standartlarına uyum ve şeffaflık konularında düzenlemeler yapılmış ve/veya düzenleme aşamasına gelinmiştir. Problemlili bankaların sistem dışına çıkarılması, rehabilitasyonu, konsolidasyonu ve sorunlarının çözümü

konusunda önemli kararlar alınmıştır. Kamu bankalarının yeniden yapılandırılması ve özelleştirilmeye hazırlanması konusunda yasal düzenlemeler yapılmış ve uygulanmaya başlanmıştır(TBB, 2000,s.5).

2000 yılına girilirken, ekonomik performansı etkileyen kararlara ek olarak, bankacılık sistemini doğrudan ilgilendiren çok önemli kararlar alınmış ve düzenlemeler yapılmıştır. 1999 Haziran ayında yapılan değişikliklerin ardından, Bankalar Kanunu’nda Aralık ayında ikinci kez önemli değişiklikler yapılmıştır. Yeni düzenlemeler ile bankacılık mevzuatı uluslararası düzenlemelere, tavsiyelere ve özellikle Avrupa Birliği direktiflerine önemli ölçüde yaklaştırılmıştır. Bankaların denetiminde ve denetim sonuçlarının alınmasında etkinliğin artırılmasına yönelik düzenlemeler yanında, bir bankanın kurulması ve şube açma şartlarını ağırlaştıran düzenlemeler getirildi.

Bankacılık sisteminde 2000 yılı sonu itibariyle 79 banka faaliyet göstermiştir. Bu bankaların 61’i ticaret, 18’i ise kalkınma ve yatırım bankasıdır. Ticaret bankalarından 4’ü kamusal, 28’i özel, 18’i ise yabancı bankadır. Yabancı sermayeli ticaret bankalarından 5’i Türkiye’de kurulmuş, kalanı ise şube olarak faaliyet gösteren bankalardır. Kalkınma ve yatırım bankalarının 3’ü kamusal sermayeli, 12’si özel, 3’ü ise yabancı sermayeli bankalardır. 2000 yılında Bank Kapital, Etibank ve Demirbank’ın da Fon’a devredilmesiyle Fon’daki banka sayısı 11’e yükselmiştir (TBB, 2000,s.11).

Türkiye ekonomisi ve bankacılık sistemi açısından 2001 yılı zor bir yıl olmuştur. Ekonomik faaliyet yanında bankacılık sistemi de önemli ölçüde küçülmüştür. Banka sayısı 79’dan 61’e gerilemiş, toplam şube sayısı 929 azalarak 6.908’e, çalışan sayısı ise yüzde 19 azalarak 137.495’e düşmüştür.

Fon’a alınan bazı bankaların birleştirilmesi ve/veya kapatılması, bazı bankaların faaliyetlerine son verilmesi yanında, bazı bankaların birleşmesi banka sayısının azalmasına neden olmuştur. 2001 yılında 8 banka Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu bünyesindeki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmiştir. (Ulusal Bank, İktisat Bankası, EGS Bank, Bayındırbank, Kentbank, Milli Aydın Bankası “Tarişbank”, Sitebank ve Toprakbank). Fon bünyesindeki bankalardan

Egebank, Yurtbank, Yaşarbank ve Bank Kapital Ocak 2001’de, Ulusal Bank ise Nisan 2001’de Sümerbank ile birleştirilmiş, Sümerbank yıl içinde Oyak Grubuna satılmıştır

Fon bünyesindeki İnterbank ve Esbank Haziran 2001’de Etibank ile birleştirilmiş, yıl sonu itibarıyla Etibank’ın bankacılık lisansı iptal edilmiştir. 2001 yılı içinde Sümerbank’a ek olarak Demirbank’ın HSBC Bank’a ve Sitebank’ın da Novabank’a satışları gerçekleştirilmiştir. Etibank’a ek olarak İktisat Bankası ve Kentbank’ın bankacılık işlemleri yapma izinleri kaldırılmıştır. Kalkınma ve yatırım bankaları grubundan ise, Okan Yatırım Bankası ve Atlas Yatırım Bankası’nın faaliyet izinleri iptal edilmiştir (TBB, 2001,s.5).

2001 yılındaki ekonomik performansın ardından Türk ekonomisi 2002 yılında yeniden toparlanmaya başlamıştır. Para ve sermaye piyasalarında sağlanan görece istikrar mal ve hizmet piyasalarını da olumlu yönde etkilemiştir; ekonomik faaliyetlerdeki daralma durmuş, üretim artmış, enflasyon düşmüştür. Uluslararası Para Fonu ile yeniden gözden geçirilen ekonomik programa sağlanan uluslararası mali destek bu iyileşmeye önemli bir katkı sağlamıştır.

Türkiye 2002 yılına, Uluslararası Para Fonu ile yeni bir anlaşma yaparak girmiştir: Uygulanmakta olan “Güçlü Ekonomiye Geçiş” programı 2002-2004 yıllarını kapsayacak şekilde revize edilmiş; programda, ekonominin dış şoklara ve krizlere karşı daha dayanıklı hale getirilmesi, enflasyonun düşürülmesi, kamu kesiminde borçların azaltılması, mali disiplinin sağlanması, kamu kesiminde reformların tamamlanması ve banka sisteminin güçlendirilmesi temel amaçlar olarak belirlenmiştir.

Uluslararası Para Fonu Türkiye’ye 16 milyar dolar tutarında ek kaynak sağlamayı taahhüt etmiştir. Bu anlaşmaya göre, 2001 yılında alınmış olan ve 2002-2003 yıllarında vadesi gelen borçlar erken itfaya tabi tutulmuştur. Hazine’ye 7 Şubat tarihinde aktarılan ek kredinin bir bölümü Merkez Bankası portföyünde bulunan dövize endeksli senetler ile TMSF’nin Merkez Bankası’na olan borçlarının ödenmesinde kullanılmıştır. Yurtdışından sağlanan ek kaynak para ve döviz piyasalarında istikrarın sağlanmasına da olumlu katkı yapmıştır. Banka sisteminde

kur riskinin önemli ölçüde azaltılması, cari dengede iyileşme, yavaş da olsa ters para ikamesi nedeniyle döviz arzı artmıştır; TL uluslararası paralar karşısında değer kazanmaya başlamıştır. Merkez Bankası, ilk yarıda, ihaleler yoluyla döviz alımı yapmıştır.

2001 yılında yaşanan krizin ardından başlatılan bankacılık sektörü yeniden yapılandırma programının aşamaları; kamu bankalarının finansal ve operasyonel açıdan yapılandırılması, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'ndaki bankaların sorunlarının en kısa sürede çözüme kavuşturulması, özel bankaların sağlıklı bir yapıya kavuşturulması, bankacılık sektöründe gözetim ve denetim etkinliğinin artırılması, sektörün daha rekabetçi bir yapıya kavuşturulması için yasal ve kurumsal düzenlemelerin gerçekleştirilmesi olarak açıklanmıştır.

TMSF yönetiminde bulunan bankaların finansal ve operasyonel yeniden yapılandırılmaları sürecinde Fon'a alınan 20 bankadan 12'si birleştirilmiş, 5 bankanın özel sermaye gruplarına satışı tamamlanmıştır. 2002 yılında Fon yönetiminde 2 banka kalmıştır. 2002 yılında bankacılık sistemindeki yeniden yapılandırma sürecine ilişkin en önemli gelişme, önceki yıl para ve sermaye piyasalarında yaşanan kriz ve ekonomik faaliyetin hızla daralmasının da etkisiyle önemli ölçüde zarar gören bankacılık sisteminde derinleşen sorunların çözümü ve banka sermayelerinin güçlendirilmesi amacıyla uygulamaya konulan özel program olmuştur. Program kapsamında özel bankalara sermaye desteğinin sağlanması yanında krizin de etkisiyle ödeme gücü olumsuz etkilenen; ekonomiye katma değer yarattığı düşünülen reel sektör firmalarının faaliyetlerini sürdürmeleri ve ödeme güçlerini yeniden kazanmaları için finansal yeniden yapılandırma programı başlatılmış, varlık yönetim şirketlerinin kurulması yönünde düzenlemeler yapılmıştır.

Bankacılık sisteminde, banka, şube ve personel sayısında 2000 yılında başlayan gerileme 2002 yılında da devam etmiştir. 2002 yılında banka sayısı 7 adet azalarak 54'e gerilemiştir. Ticaret bankaların sayısı 6, mevduat kabul etmeyen bankaların sayısı ise 1 azalmıştır.

2003 yılı sonunda Türkiye’de faaliyet gösteren banka sayısı 50 olmuştur. Banka sayısı 2002 yılına göre 4 azalmıştır. Faaliyet gösteren bankaların 36 tanesi mevduat bankası, 14 tanesi ise mevduat kabul etmeyen bankalardır.

Ekonomik performansın iyileşmesi diğer sektörleri olduğu gibi finansal sektörü de olumlu yönde etkilemiştir. Bankacılık sisteminin performansı 2004 yılında iyileşerek sürmüştür. Finansal sektöre ve bankalara duyulan güven artmıştır. Bankaların uluslararası kredi değerliliği yükselmiştir.

Para piyasalarında sağlanan istikrar, ekonomik aktivitenin büyümesi, mali durumu bozulan bankaların sistem dışına çıkarılması nedeniyle rekabet koşullarındaki iyileşme, faaliyetini sürdüren bankaların bilanço yapılarını ve öz kaynaklarını güçlendirme çabalarına bağlı olarak, finansal kurumlar faaliyetlerini daha sağlıklı bir ortamda sürdürmüşlerdir. TL cinsinden finansal araçlara olan talep artmaya devam etmiştir. Enflasyon ve faiz oranlarının düşmesi yanında döviz pozisyonundaki iyileşme nedeniyle temel bazı riskler daha makul düzeye çekilebilmiştir.

Kamunun finansal piyasalar üzerindeki baskısının görece azalmasına bağlı olarak hem kurumsal hem de bireysel kredi talebi artmaya devam etmiştir. Beklentilerin iyileşmesinin bir sonucu olarak kurumsal müşteriler üretim ve yatırım amaçlı, bireysel müşteriler ise tüketim amaçlı kredi taleplerini artırmışlardır. Banka sisteminde süregelen yoğun rekabetin de etkisiyle mevduat ve kredi faiz oranları düşmüştür.

Bankacılık sistemi açısından 2004 yılının en önemli kararlarından biri mevduata sağlanan tam güvencenin kaldırılması ve sigorta kapsamının 50 milyar TL ile sınırlandırılması olmuştur. Otorite tarafından, geçişin bir yıl öncesinden planlanması, bankalar arasındaki sağlıklı ilişkiler, özellikle kamu bankalarının yapıcı yaklaşımı ve bankaların ihtiyatlı likidite politikası, ekonomik performansın iyileşmesi yanında ilgili kurumlar ve hükümetin konuya gösterdiği hassasiyet sayesinde piyasalarda bir sıkıntı yaşanmadan güvenceye sınırlama getirilmiştir. Mevduat güvencesinin sınırlandırmasından sonraki dönemde mevduat artmaya devam etmiştir.

Bankacılık sistemi 2004 yılında da temel bankacılık düzenlemeleri ve ilkeleri çerçevesinde risk yönetiminin geliştirilmesine, faaliyet giderlerinin düşürülmesine, finansal hizmetlerin kalitesinin artırılmasına çaba göstermişlerdir. Basel II'ye ilişkin düzenlemeler yakından takip edilmiş, düzenlemelerin hem banka sistemine hem ekonomiye olan etkileri değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Ticaret bankalarının sektör aktifleri içindeki payı yüzde 96'dır. Kamu sermayeli bankaların payı yüzde 35, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 57'dir. Yabancı bankalar ise yüzde 3 oranında paya sahiptir. Son dönemde yabancı yatırımcıların Türk bankacılık sistemine olan ilgilerinde artış vardır. Nitekim İtalyan sermayeli Uni Credito Italiano SPA Bankası'nın Koçbank A.Ş.'nin ana ortağı olan Koç Finansal Hizmetler hisselerinin yüzde 50'sini almasından sonra, Fransız sermayeli BNP, Türk Ekonomi Bankası A.Ş.'nin ana ortağı olan TEB Mali Hizmetler A.Ş.'nin hisselerinin halka açık olmayan kısmının yüzde 50'sini satın almıştır. Deutsche Bank'ın statüsü değişmiş, daha önce kalkınma ve yatırım bankaları grubunda yer alırken banka mevduat toplama izni almıştır. Türkiye'deki faaliyetini şube olarak sürdüren Citibank A.Ş. Türkiye'de kurulan banka statüsüne geçmiştir.

2004 yılında bankacılık sisteminde şube sayısında ve çalışan sayısında yaşanan düşüş durmuş, hatta yavaş da olsa artış gerçekleşmiştir. 2003 yılına göre şube sayısı 140 adet artarak 6.106'ya, çalışan sayısı 3.914 kişi artarak 127.163'e yükselmiştir. Şube ve çalışan sayısındaki artış, büyük oranda özel sermayeli bankalar grubunda yaşanmıştır.

Türkiye ekonomisinin performansında son 5 yılda yaşanan iyileşme bankacılık sektörünü de olumlu etkilemiş ve bu trend 2006 yılında da devam etmiştir. Bankacılık sisteminin yeniden büyümeye başlaması, mali yapının güçlenmesi, karlılık performansının iyileşmesi yanında Türkiye'nin ve bankacılık sektörünün büyüme potansiyeli, yurtdışı yatırımcıların bankalara ve diğer finansal kurumlara olan doğrudan finansal yatırımların artmasını olumlu yönde etkilemiştir.

Bankacılık faaliyetlerini düzenleyen ve doğrudan etkileyen Bankacılık Kanunu'na ilişkin düzenlemelerin pek çoğu 2006 yılında tamamlanmış ve uygulamaya geçilmiştir.

2000’li yılların başında 79 olan banka sayısı 2006 yılında 46’ya gerilemiştir. Bu dönemde dış yatırımlarla yabancı sermayeli bankaların sayısı artmıştır. 2006 itibariyle Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların 33’ü mevduat bankası, 13’ü ise kalkınma ve yatırım bankasıdır. Çoğunluk hissesi yabancı sermayeli olan mevduat bankalarının sayısı 15, kalkınma ve yatırım bankalarının sayısı ise 4 olmuştur.

2007 yılında bankacılık sektörü büyümesini sürdürmüş, sektörün bilanço büyüklüğünün GSYİH’ye oranı artmıştır. Yabancı yatırımcıların Türk bankacılık sektörüne ilgisinin devam etmesi olumlu beklentilere işaret etmiş, sektörün büyüme potansiyelini ortaya koymuştur.

2007 yılına gelindiğinde bankacılık sisteminde faaliyet gösteren banka sayısı 50 olmuştur. Mevduat bankaları sayısı 33, kalkınma ve yatırım bankaları sayısı 13 ve katılım bankaları sayısı 4’tür.

Mevduat bankalarından 3 tanesi kamu sermayeli, 11 tanesi özel sermayeli ve 18 tanesi yabancı sermayeli bankadır. 2007 yılının son çeyreğinde Oyak Bank A.Ş. hisselerinin tamamı 24 Aralık 2007 tarihi itibariyle ING Bank N.V.’ye devredilmiştir. Banka, bu tarih itibariyle yabancı bankalar grubuna geçmiştir.

Ülkemiz açısından, 2007 yılı, hem yurtiçinde hem de yurtdışında, siyasi ve ekonomik olaylar bakımından son derece hareketli geçmiştir. İç siyaset açısından hareketliliğin nedenleri genel seçim, Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanlığı ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hemen hemen aynı anda yaşanması olmuştur. Yeni bir hükümet kurulmuştur. Ardından, Anayasa değişikliğine ilişkin olarak referandum yaşanmıştır.

Uluslararası piyasalar açısından hareketliliğin en önemli nedeni Amerika Birleşik Devletleri’nde konut finansmanı alanında başlayan sorunların, dünya ekonomisi ve finansal sektör üzerine olumsuz yansımalarıdır.

Bu dönemde, ülkemizin bütünlüğüne yönelik terör eylemleri hepimizi derinden üzmüştür. Mevsimin kurak geçmesi nedeniyle tarımsal üretimin küçülmesi, dünyada petrol, enerji ve temel hammadde fiyatlarının yükselmesi ekonomik performansı etkilemiştir. Avrupa Birliği ile üyelik sürecinde kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır.

Tüm bu gelişmeler, bekleyişleri olumsuz yönde etkilemiş, risk algılamasını yukarıya doğru değiştirmiş, belirsizliğin artışı bir faaliyet ortamı yaratmış ve ekonomik performansı sınırlandırmıştır.

Bankacılık sistemi 2007 yılında ihtiyatlı bir politika izlemiştir. Bankalar, özellikle ilk yarıda likit kalmaya özen göstermişlerdir. Yabancı para cinsinden mevduat talebi nedeniyle yurtdışı borçlanma sınırlandırılmıştır. Likiditenin artırılması tercihine ve ekonomik büyümenin hız kaybetmesine bağlı olarak kredilerdeki büyüme, ilk yarıda yavaşlamış, ikinci yarıda yeniden ivme kazanmıştır. Geçmiş yıllara göre bilançonun reel olarak büyümesi de yavaşlamıştır. Bunda, yabancı para cinsinden kalemlerin bilançodaki payı dikkate alındığında, YTL'nin değer kazanmasının da etkisi olmuştur.

Bankacılık sistemini 2007 yılında etkileyen en önemli düzenlemeler, Haziran 2007'den itibaren operasyonel riskin, sermaye yeterliliğinin hesaplanmasına dahil edilmesi ve Mart 2007'de yürürlüğe giren 5582 sayılı "Konut Finansmanı Sistemine İlişkin Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" olmuştur. Bu Kanuna ilişkin ikincil düzenlemelerin de önemli bölümü yine 2007 yılında tamamlanmıştır.

Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının sayısı 2007 sonunda 46 olmuştur. Bankacılık sektörüne yabancı yatırımcıların ilgisi 2007 yılında da devam etmiştir.

Tekfen Bank A.Ş. hisselerinin yüzde 70'i Eurobank EFG Holding'e, MNG Bank A.Ş. hisselerinin yüzde 91'i Arab Bank PLC ve BankMed'e, Oyak Bank A.Ş. hisselerinin tamamı ise ING Bank N.V'ye satılmıştır. Böylece bu üç banka özel sermayeli ticaret bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçmiştir. Bankaların 33'ü mevduat bankası, 13'ü ise kalkınma ve yatırım bankasıdır. Mevduat bankalarından 3'ü kamusal sermayeli, 11'i ise özel sermayeli bankadır. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu (TMSF) bünyesinde 1 banka bulunmaktadır. Yurtdışı yerleşiklerin yüzde 51 oranında paya sahip oldukları yabancı sermayeli mevduat bankalarının sayısı 18 olmuştur. Kalkınma ve yatırım

bankalarının 3'ü kamu sermayeli, 6'sı özel sermayeli ve 4'ü yabancı sermayeli bankadır.

2.4.3 Banka Sisteminde Yer Alan Banka Türleri

Ülkemizde faaliyet gösteren bankalar pek çok kaynakta farklı kriterlere göre sınıflandırılmaktadır. Bu bölümde faaliyetleri bankacılık sektörünün temelini oluşturan bankalar tanımlanmıştır.

Ziraat Bankaları; Çiftçilerin kredi ihtiyacı ve tarımın gerekli kredi kaynaklarıyla desteklenmesi, kaynak ihtiyaçlarının karşılanması, tarımsal faaliyetlerle ilgili teknik, ekonomik bilgi düzeyini geliştirmek amacıyla genellikle kamu tarafından özel kanunlarla kurulan bankalardır.

Halk Bankaları; Küçük esnaf ve sanatkar ile küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuş bankalardır.

İpotek ve Emlak Bankaları; Taşınmaz malların ipoteği karşılığında genellikle orta ve uzun vadeli kredi veren kurumlar olarak kurulmuşlardır.

Özel Finans Kurumları; Manevi inançları dolayısıyla tasarruf kurumlarına yatırılmayıp yurt içinde ve dışında altın, döviz, bina, arsa şeklinde tutulan tasarrufların üretim sürecine dahil edilmesi amacıyla kurulan bankalardır.

Ticaret (Mevduat) Bankaları; Ticari bankacılık temel olarak para ve kredi araçları ile ilgilidir. Ticari bankalar sanayi ve ticaret işletmelerine kısa vadeli işletme kredisi açarak para piyasasında görev alırlar.

Yatırım ve Kalkınma Bankaları; Sermaye piyasasında faaliyet gösteren bankalardır. İşletmeler orta ve uzun vadeli krediler açarak yatırımlara finansman sağlayan bankalardır. Daha açık olarak sabit sermaye yatırımlarının finansmanı, işletmelerin çalışma sermayelerinin kuvvetlendirilmesi, acil borçların ödenmesi ve sabit tesislerin bakım ve onarımının finansmanına destek verirler.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3 TÜRKİYE’DE YABANCI BANKACILIĞIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Osmanlı Devleti’nde ilk bankanın kuruluşu 1847 yılına dayanmaktadır. İlk bankanın kuruluşundan önce ise halkın ve özellikle devletin kredi ihtiyaçlarının karşılanması görevini çoğunluğunu azınlıkların oluşturduğu sarraf ve bankerler üstlenmişti. Özellikle Ortaçağ’dan itibaren gelişme gösteren, asli görevi Osmanlı parasıyla yabancı paraların birbirleriyle değişimi olan sarraflık kurumu 19. yüzyılda işlevlerinin gelişmesiyle bankerliğe dönüşmüştür. Merkezlerinin İstanbul’un Galata semtinde olması nedeniyle “Galata Bankerleri” olarak anılan bankerler, Osmanlı ekonomik hayatını önemli ölçüde etkilemiştir (Kaynarcalı, 1992,s.26).

Osmanlı Devletinde bankacılığın başlangıcı diğer Avrupa ülkelerinde olduğundan daha farklı gerçekleşmiştir. Avrupa’da sanayi devriminin etkileriyle başlamışken ülkemizde ilk banka Osmanlı Devleti’nin çöküş döneminde devletin finansman ihtiyacını karşılamak amacıyla kurulmuştur. Kaynakların çok kısıtlı olduğu bir ortamda, yabancı sermaye aracılığıyla başlayan bankacılık, Cumhuriyet dönemine kadar yabancı bankaların hakimiyetinde kalmıştır. Osmanlı döneminden günümüze kadar yabancı bankaların nasıl bir gelişim sürecinde olduğu bu bölümde incelenecektir.

3.1 Cumhuriyet Döneminden Önce Yabancı Bankacılık

Daha önce de belirtildiği gibi Osmanlı devletinde bankacılık faaliyetleri yabancı vatandaşların sarraf ve banker kimlikleriyle devlete ve ihtiyaç sahiplerine kredi vermeleriyle başlamıştır. Faaliyetleri modern anlamda bankacılık olarak tanımlanmamakla birlikte bu bankerler;

- Hazineye borç para vermek,

- Kambiyo işlemleri yapmak,
- Senet iskonto etmek,
- Vergi gelirlerinin toplanmasına aracılık etmek,
- Üçüncü şahısların birikimlerini değerlendirmek,
- Devlet adamlarına ait malların gelir yönetimini yapmak gibi işlemlerle uğraşıyorlardı.(Bolay, 1991, s.49)

Osmanlı Devleti'nin ilk bankasının kuruluşunun 1847 yılına dayanmasına rağmen, bu tarihten önce de batılı devletler tarafından banka kurma önerileri gelmekteydi. Ancak 1847'de "Bank-ı Dersaadet"ın (İstanbul Bankası) kuruluşuna kadarki girişimler başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 1845 yılında Osmanlı hükümeti ile Alieon ve Baltazzi adlı iki Galata Bankeri arasında yapılan anlaşmayla bu ilk bankanın temeli atılmış oldu. Bu anlaşmanın temeli 1840 yılında piyasaya sürülen "kaime" adı verilen kağıt paranın değerinin düşmeye başlaması üzerine, kambiyo kurunun istikrara kavuşturulmasını sağlamaktı. Anlaşmaya göre hükümetin bankerlere yılda 2 milyon kuruş ödemesi, bankerlerin de bir yıl süreyle 1 İngiliz sterlini'ni 110 kuruştan Londra ve Paris üzerine poliçe etmesi öngörüldü (Zarakoğlu,1973,s.6). Bankanın tüccarlar adına ihraç ettiği senetler, kurucu bankerlerin uluslararası ünleri sayesinde her yerde kabul edildi. Böylece 1848'deki Fransız İhtilalinin olumsuz etkilerine kadar kambiyo kurunda düzenlemeler oldu. Ancak 1848 yılında Fransa'daki devrim hareketinin Osmanlı Devleti'nin dış ticaret hacminde önemli bir daralmaya neden olması ve hükümete verdiği kredilerinde geri dönüşünün olmaması İstanbul Bankası'nın 1852'de faaliyetlerini durdurmasına neden oldu (Bolay,1991,s.51).

İstanbul Bankası'nın kapanması kaime üzende bir darbe yarattı. Bu nedenle hükümet yeni bir banka kurulması için Galata ve Fransız bankerleri ile müzakerelere girişti. Ancak Kırım Savaşının başlaması bu teşebbüsleri sonuçsuz bıraktı. Kırım Savaşı'ndan sonra hükümetin artan finansman ihtiyacına paralel olarak bankacılık faaliyetlerinde bir hareketlenme başladı. 1856-1875 yılları arasında esas amacı Osmanlı Devlet'ine borç vermek olan 11 yabancı sermayeli banka kuruldu.

Bu dönemde kurulan bankalar içinde en önemlisi 2001 yılında Garanti Bankası'na katılana kadar faaliyetlerini sürdürmüş olan Osmanlı Bankası, Bank-ı Osmani'dir. İmparatorluğun yabancı piyasalardan, özellikle Paris ve Londra piyasalarından borç bulmak için yapacağı girişimlerde aracı rolünü üstlenerek ve bununla birlikte devletin gelir ve giderleri arasındaki dengesizlik nedeniyle Hazineye kısa süreli avans verebilecek bir mali kuruluşa ihtiyaç duyulması Osmanlı bankasının kuruluşunun esas nedenidir (Akgüç,1989,s.91).

1856 yılında İngiliz sermayesiyle kurulan Osmanlı Bankası'nın yönetim merkezi Londra'da, faaliyet merkezi İstanbul'da idi. Osmanlı Bankası ticari krediler vermek, hükümetin dış borçlarına aracılık etmek hükümete avans vermek gibi faaliyetleri üstlenmişti. Ancak Osmanlı Devletinde para işleri istikrara kavuşamadığı için banknot ihraç etme yetkisine sahip bir bankaya ihtiyaç duyuluyordu. Bu sebeple 1863 yılında Osmanlı Bankası sermayesi Fransız sermayedarlarının da katkılarıyla arttırılarak ismi "Bank-ı Osmani-i Şahane" olarak değiştirildi ve bankaya çeşitli imtiyazlar verildi (Kaynarcalı,1992,s.31). Bu imtiyazlarla Osmanlı Bankası ticari faaliyetlerini devam ettirmenin yanı sıra devlete verdiği hizmetlerden komisyon ve tazminat alma, devlerin vergi alacaklarını toplama, banknot çıkarma yetkisi olan tek kurum olma ve devlet bütçesini dahi kontrol etme hakkına sahip olmuştur (Bolay,1991,s.52).

Osmanlı Bankası'na verilen bu imtiyazlar süreli olarak verilmiş süre bitimlerinde genişletilerek geçerlilik süreleri uzatılmıştır. 1875 yılında yapılan sermaye artırımı ve imtiyaz genişletilmesiyle Osmanlı Bankası Osmanlı Devleti'nin her yerinde Hazine işlemlerini yürütmeye başlamıştı. Cumhuriyet döneminin ilk yıllarına kadar imtiyazlı konumunu sürdüren banka 1930 yılında T.C. Merkez Bankası'nın kurulmasıyla bütün imtiyazlarını kaybetmiştir (Bolay,1991,s.51).

Osmanlı Bankası Cumhuriyet döneminden önce kurulan en büyük yabancı banka olmakla birlikte piyasada tek değildi. Osmanlı Bankasının birkaç yıl içerisinde işlerini yoluna koyup, Avrupa piyasalarından en fazla % 4 ile aldığı paraları Osmanlı hükümetine ve Galata piyasasına en az % 10'dan çeşitli adlarla plase etmesi yeni rakiplerin ortaya çıkmasına neden oldu. Bu kârlı faaliyette pay sahibi olmak amacıyla kurulan Banque de Turkié bir devlet bankası olmak ve hatta banknot

ihracı tekeline ele geçirmeyi planlıyordu. Bu arada Galata'nın bu bankaya yanaşamayan beyleri, Galatanın hükümete açtığı kısa vadeli kredilerindeki aksamaları ve bu arada kaime spekülasyonunun bir devlet bankası kurulup da banknot basma yetkisini ele almasıyla ortadan kalkacağını düşünerek, piyasayı hiç olmasa paylaşabilmek için bir araya gelmiş ve Union Financière'yi kurmuşlardı (Kazgan,1997,s.54-58). Ancak bu bankalar amaçlarına ulaşmadan kısa sürede faaliyetlerine son vermek zorunda kaldı.

Özellikle 1873 Viyana mali krizine kadar İstanbul para ve sermaye piyasasında meydana gelen gelişmeler, tramvay, tünel gibi kamusal alt yapı yatırımlarının artışı sonucu piyasanın canlanması yeni yabancı bankaların kuruluşuna neden olmuştur. Rus Bankası, İtalyan Şark Ticaret Bankası, Ermeni Bankası, Avusturya-Osmanlı Bankası gibi birçok ticari banka kurulmuştu. Ancak Viyana mali krizinin ortaya çıkması, iki yıl sonra da Osmanlı Devleti'nin borçlarını ödemeyi durdurması, 1876-1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nın çıkması küçük ölçekli bankaların piyasadan çekilmesine neden oldu (Zarakolu,1974,s.125).

Bu dönemde Osmanlı Devleti'nin dış borçlarının sürekli olarak yükselmesi ve ödeme güçlüklerinin başlaması üzerine 1881 yılında "Düyun-u Umumiye İdaresi" kuruldu ve Osmanlı gelir kaynaklarının kullanımı ve yönetimi bu uluslararası kuruluşa bırakıldı. Osmanlı gelir kaynakları ve ekonomi politikaları üzerinde uluslararası bir kuruluşun denetimi Avrupa'nın güvenini kazanmaya yetmiş ve bu tarihten sonra yabancı sermaye girişleri hızlandı (Bolay,1991,s.51).

Bu dönemde devlet hazinesi çevresinde spekülatif işlemlerden pay almak için kurulan tek şubeli bankaların yerini Avrupa'nın büyük bankalarının şubeleri aldı. 1875 yılından sonra 1922 yılına kadar Osmanlı Devleti'nde 20'nin üzerinde yabancı banka şube açtı. Açılan bu şubeler Avrupa'daki büyük güçlerin etki alanı olarak seçtikleri bölgelerde yoğunlaştı ve kendi ülkelerinin çıkarları doğrultusunda faaliyet göstermeye başladı. Bu bankalar;

- Hazineye borç para verme,
- Osmanlı Devleti'nin kendi ülkeleriyle olan ticari ilişkilerini geliştirme,

- Osmanlı Devleti'nde ticari faaliyette bulunan yabancı firmalar ile yabancı uyruklu iş adamlarını finanse etme,

- Kendi çıkarları doğrultusunda ulaşım ve madencilik sektöründe yatırıma girişme, bu alanlarda yatırım yapacak yabancı sermayeyi finanse etme faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (Kaynarcalı,1992,s.32).

Osmanlı Devletinde Şube açarak faaliyette bulunan bankalar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Yabancı bankaların yoğun şube açtıkları bu dönemde bazı yabancı sermayeli bankalar da kurulmuştur. Esas amaçları genellikle getirdikleri sermayelerle ticaretin ve yabancı yatırımların mali açıdan desteklenmesi olan bu bankalar kuruluş tarihlerine göre Tablo:1'de sıralanmıştır.

Tablo 1 : Osmanlı Döneminde Kurulan Yabancı Bankalar

	Banka	Kuruluş Tarihi	Açıklama
1	İstanbul Bankası (Bank-ı Dersaadet) (Banque de Constantinople)	1847	Sermayesiz kurulmuştur. Faaliyeti 1852 yılında sona ermiştir.
2	Bank-ı Osmani (Ottoman Bank)	1856	1863 yılında Bank-ı Osmani-i Şahaneye katılmıştır.
3	İttihadı Mali (Union Financière)	1859	Galata Bankerleri tarafından paranın dış değerini stabilize etmek için kurulmuş, uzun ömürlü olmamıştır.
4	Türkiye Bankası (La Banque de Turquie)	1860	Paris ve Londra borsalarında başarılı olamayınca 1861 yılında faaliyetine son verildi.
5	Bank-ı Osmani-i Şahane (Osmanlı Bankası A.Ş.) (Ottoman Bank)	1863	Osmanlı Bankası A.Ş. ünvanı ile Cumhuriyetten sonrada faaliyetine devam etmiş, Akibetini öğren
6	Şirket-i Umumiye-i Osmani (Société Générale de l'Empire Ottoman)	1864	Galata Bankerleri tarafından kurulan banka1893 yılında tasfiye edilmiştir.
7	Şirket-i Maliye-i Osmaniye (The Ottoman Financial Association)	1866	Kuruluşundan Kısa Bir süre sonra işlerini tasfiye ederek varlığını Osmanlı Bankasına devretmiştir.
8	İtibar-ı Umumi-i Osmani Şirketi (Crédit Général Ottoman)	1868	1899 yılında Osmanlı Bankasının egemenliğine girerek tasfiye olmuştur.

9	Avusturya-Osmanlı Bankası	1871	1874 yılında Osmanlı Bankasıyla birleşti.
10	Avusturya-Türk Bankası	1872	1873 yılında tasfiye edilmiştir.
11	İstanbul Bankası (The Bank of Constantinople)	1872	İkinci İstanbul Bankası, 1894 yılında Kambyo ve Esham Şirketi Osmaniyesine katılmıştır.
12	Kambyo ve Esham Şirketi Osmaniyesine	1872	1899 yılında tasfiye edilmiştir.
13	Selanik Bankası (Banque de Salonique) (Uluslararası Enstitü ve Ticaret Bankası-İnterbank)	1888	1969 yılında Uluslararası Enstitü ve Ticaret Bankası unvanını alarak ulusal banka niteliği kazanmış, daha sonra ünvanı İnterbank olarak değişmiştir.
14	Midilli Bankası(Bank of Mytilene)	1891	Midilli'li bir Rum tüccarı ile İstanbul'lu Rum bankeri tarafından kurulan banka 1903 yılında faaliyetine son vermiştir.
15	Türkiye Milli Bankası	1909	İngiliz yatırımlarını desteklemek amacıyla kurulan banka 1910 yılında tasfiye edilmiştir.
16	İtibar-ı Mali Osmanlı Şirketi	1910	Şirket Fransız sermayesinin kontrolü altında kurulmuştur.
17	Türkiye Ticaret ve Sanayi Bankası	1910	Strasbourg'da bir sermaye grubunun desteklediği banka 1914 yılında tasfiye edilmiştir.
18	Osmanlı Ticaret Bankası	1910	Osmanlı Uyruklu ermeniler tarafından kurulan banka 1914 yılında tasfiye edilmiştir.
19	Şirket-i Ticarriyye Sınaiyye ve Maliyye	1913	Karma nitelikli bir kuruluş olup, sermayesinin % 50'den fazlası yabancı uyruklara aitti.

Kaynak: Akgüç(1989)

Türkiye’de kurulan bu bankaların yanı sıra aşağıda isimleri ve kuruluş tarihleri verilen bankalar şube açarak ülkemizde faaliyet göstermişlerdir: bu bankalar Tablo:2’de gösterilmektedir.

Tablo 2: Osmanlı Döneminde Şube Açarak Faaliyet Gösteren Yabancı Bankalar

	Banka	Ülkemizde Faaliyete Geçtiği Yıl	Merkez Ülke	Açıklama
1	Crédit Lyonnais	1875	Fransa	1933 Yılında faaliyetine son vermiş, 1988 yılında yeniden şube açarak faaliyete geçmiştir.
2	Deutsche Palastina Bank (Alman-Filistin Bankası)	1899	Almanya	Osmanlı İmparatorluğu döneminde ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.
3	British Oriental Bank (İngiliz Şark Bankası)	1900	İngiltere	
4	Angro-Palestina Company (İngiliz-Filistin Bankası)	1902	İngiltere	
5	Atina Bankası	1904	Yunanistan	
6	Şark Bankası	1904	Yunanistan	
7	Wiener Bankverein	1905	Avusturya	
8	Deutsche Orient Bank	1906	Almanya	1945 yılında faaliyetine son vermiştir.
9	Societa Commerciale d'Oriente (Şark Ticaret Bank)	1907	İtalya	Osmanlı İmparatorluğu döneminde ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.
10	Deutsche Bank	1909	Almanya	1945 ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.Halen temsilciliği bulunmaktadır.
11	Banko di Roma	1911	İtalya	Faaliyetini sürdürmektedir.
12	Banca Commerciale Italiana	1919	İtalya	1977 yılında ülkemizde ki şubeleri tasfiyeye girmiştir.
13	Banka Marmaroş Blank ve Şürekâsi	1919	Romanya	1929 yılında ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.
14	Hollantse Bank. Uni N.V. (Felemenk Bahrisefit Bank)	1921	Hollanda	Faaliyetini sürdürmektedir.
15	Banque Française Des Pays Orient (Memaliki Şarkıye Fransız Bankası)	1922	Fransa	1933 yılında ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.
16	American Express Co. Inc.	1922	A.B.D.	1933 yılında ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir, 1955 yılında yeniden faaliyete geçmiş,1961 yılında ülkemizdeki faaliyetlerine şube düzeyinde son vermiştir.
17	Commercial Bank of the Near East (Şark-i Karip Ticaret Bankası)	1922	İngiltere	1956 yılında ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.
18	Ionian Bank Ltd.	1922	İngiltere	1929 yılında ülkemizdeki faaliyetine son vermiştir.

Kaynak:Akgüç (1989)

Tablo 1 ve 2’de gösterildiği gibi 19.yy.’ın ikinci yarısından sonra yabancı bankalar şube açarak ya da Osmanlı tabiiyetinde banka kurarak yoğun bir şekilde bankacılık faaliyetlerinde bulunmuşlardır. Ancak 1909 yılından sonraki yıllarda ulusal bankacılık yabancı ve azınlık bankalara oranla daha yoğun gelişme söz konusudur. Bununla birlikte yerel bankaların Osmanlı banka sistemi içindeki payı %35 civarında olmuştur. Bu veriler gösteriyor ki Osmanlı devletinde yabancı bankaların egemenliğini göstermektedir. Bu durum cumhuriyetin ilan edildiği 1923 yılına kadar sürmüştür. Bu tarihten sonra devletin de desteğiyle ulusal bankacılık yoğunluk kazanmıştır.

3.2 Cumhuriyet Döneminde Yabancı Bankalar

Türkiye’de Cumhuriyetin ilanımla birlikte her alanda olduğu gibi bankacılık sektöründe de büyük değişimler yaşanmıştır. 1923 yılından günümüze kadar devam eden yabancı bankacılık faaliyetleri incelenirken 1980 öncesi, 1980-2000 yılları arası ve günümüze daha yakından bakabilmemiz için 2000 ve sonrası olmak üzere üç dönemde değerlendirme yapılacaktır.

3.2.1 1980 Öncesi Yabancı Bankalar

Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulan veya Türkiye’de şube açmak yoluyla faaliyette bulunan 38 yabancı bankadan on üçü Cumhuriyet döneminde de faaliyet göstermiştir. Bunlar Osmanlı Bankası, Selanik Bankası (bugünkü unvanı ile Uluslararası Endüstri ve Ticaret Bankası), Crédit Lyonnais, Deutsche Orient Bank, Deutsche Bank, Banco Di Roma, Banca Commerciale Italiana, Bank Marmaroş Blank ve Şürekası, Hollantse Bank Uni. N. V. (Felemenk Bahrisefit Bankası), Amerikan Express Company Inc., Banque Française Des Pays Orient (Memaliki

Şarkije Fransız Bankası), Commercial Bank of the Near East (Şark-i Karip Ticaret Bankası) ve Ionian Bank Ltd. (İyoniyen Bank Limited) dir(Akgüç1989,s.101).

Cumhuriyet'in ilk yıllarında, ülkenin dışa açık bir pazar niteliğini büyük ölçüde sürdürmesi, ulusal gelir içinde dış ticaretin büyük pay taşıması, gümrüklerle sanayinin korunamaması, yabancı bankaların sayısının ülkede artmasına yol açmıştır. 1924-1929 yılları arasında altı yabancı banka, ülkemizde şube açarak faaliyete geçmişlerdir.

Yabancı banka sayısı 1930 öncesi 18'e değin yükselmiştir. 1929 dünya ekonomik bunalımı, ekonomik bunalımın Türkiye'nin dış ticareti üzerine olumsuz etkileri, 1930 yılı sonrası Türkiye'nin ekonomi politikasında değişiklik ve uygulamaya konulan kambiyo kontrolleri, Türkiye'de yabancı banka faaliyetini sınırlamış, 1929 ve onu izleyen yıllarda 9 yabancı banka ülkemizdeki faaliyetlerini durdurmuş veya ara vermiştir.

Cumhuriyetin ilk yılları Türkiye'de ulusal bankacılığın geliştirilmesine yönelik olarak çabalar harcanan yıllar olmuştur. Sermaye birikiminin yetersizliği nedeniyle, özel sektörün özendirilmesi yoluyla ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilememesi, 1929 dünya ekonomik bunalımının Türkiye'nin dış satımı üzerinde olumsuz etki yaratması devleti ekonomik kalkınma için yeni arayışlara itmiştir. Bu şartlar altında sanayileşme ve modernleşme sürecinde aktif rol almak amacıyla devletçilik ilkesi benimsenmiştir. Bankacılık sektöründeki yabancı sermayenin denetimini azaltmak amacıyla devletin desteğiyle ulusal bankaların kurulmasına önem verilmiştir.

Bu dönemde yabancılaşmayı önlemek amacıyla imtiyazlı yabancı şirketlerin ellerinde bulunan bazı işletmeler ulusallaştırılmış, ekonomik kalkınmanın finansmanı için ulusal kredi kurumlarının finansmanı için çaba göstermişlerdir.

1930'lu yıllarda ulusal bankaların payı giderek artarken yabancı bankaların sayısı azalmaya devam etmiştir. İkinci dünya savaşının sona ermesiyle ekonomik hayattaki canlanmanın etkisiyle 1945-1960 yılları arasında 3'ü özel kanunlarla olmak üzere 24 ulusal banka kurulmuş ve 7 ulusal, 2 yabancı banka faaliyetlerine son vermiştir.

1960 yılından sonraki yıllarda nispeten kapalı bir ekonomi modeli benimsendiğinden dış dünyayla entegrasyon eğilimi de azalmıştır. Planlı dönem boyunca, yabancı bankaların Türk ekonomisinde şube açarak faaliyette bulunmalarını engelleyici teorik olarak söz konusu olmamasına rağmen yabancı bankalar Türk ekonomisinden uzun süre uzak durmuştur. 1929 yılından sonra yaklaşık 50 yıl yabancı bir banka kurulmamış veya şube açmamıştır. Bu yıldan sonra ülkemizde ilk faaliyete geçen yabancı banka 1977’de ulusal bankacılık yapmak ve uluslararası finans pazarlarından kaynak sağlamak amacıyla kurulan Arap-Türk Bankası olmuştur (Akgüç,1989,s.103).

1980 öncesi Cumhuriyet döneminde kurulan yabancı bankalardan bazıları şöyledir; Banque Chrisoveloni (Romanya) 1924, Banque Belge Pour L'étranger (Fransa) 1924, Banque Générale Pour le Commerce Etranger (Umumi Ticareti Hariciye Bankası) (Fransa) 1925, Banque Russe Pour Le Commerce Extérieur (S.S.C.İ.Ticaret-i Hariciye Bankası) (Rusya) 1925, İtalyan Şark Bankası (İtalya) 1925, Banque Franco Asiatique (Fransa) 1929, American Express I.B.C.(ABD).

1980 öncesi Cumhuriyet döneminde yabancı bankaların Türk banka sistemi içindeki sayısal gelişiminde cumhuriyetin ilk yıllarında %41,9 olan ağırlık 1980 yılı itibarıyla %9,1 e düşmüştür. Bunun nedeni bu süre içinde ulusal bankaların giderek çoğalmasına karşın yabancı banka sayısındaki azalıştır.

3.2.2 1980-2000 yılları arasında Yabancı Bankalar

Türkiye, 1980 sonrası dönemde liberalleşmeye yönelik Türkiye’nin gerçekleştirdiği değişimlerle, yabancılar için yeni ve kârlı bir pazar haline gelmiştir. Yüksek gelişme hızına sahip olmasına karşın, gelişimini finanse etmek için yeterli yerli kaynak bulamadığı için dış kaynağa ihtiyaç duymaktadır. 24 Ocak 1980 kararlarıyla klasik bankacılık anlayışından sıyrılıp yeni bir çerçeve kazanmıştır (Çakar,2003,s.59).

24 Ocak kararları ile yabancı bankalara yeşil ışık yakılması, yabancı sermaye teşviki, Türkiye'nin dış ticaretinde genişleme, dövize çevrilebilir TL mevduat hesaplarının Türkiye'de yabancı sermaye yatırımına dönüştürülebilmesi olanağının tanınması, Beyrut'un bir finans merkezi olmaktan çıkışı, İran-Irak Savaşı gibi iç ve dış nedenler kısa sürede ülkemizdeki yabancı banka sayısının 1988 yılı sonunda 22'ye yükselmesine yol açmıştır.

Türk bankacılık sektörünün dışa açılma süreci 1981 yılında Citibank'ın Türkiye'de şube açmasıyla başlamıştır. Yine aynı yıl ilk olarak 1921 yılında ülkemizde şube kuran ancak 1933 yılında faaliyetini sona erdiren American Express I.B.C. şube açmıştır.

Bu bankaların kısa sürede verimli ve dünya standartlarının üstünde kar elde etmeleri diğer yabancı bankaların da şube açma kararlarını olumlu etkilemiştir. 1980 yılı başında 4 olan yabancı banka sayısı, 1983'de 10'a, 1985'te 15'e, 1990 yılında 26'ya yükselmiştir.

1980 sonrasında Türkiye'de beş de yabancı banka kurulmuştur. Bunlar, sırasıyla, Chemical Mitsui Bank (1985), BNP-AK-Dresdner Bank (1986), Türk Merchant Bank (1988), Yatırım Bank A.Ş. (1988) ve Birleşik Türk Körfez Bankası (Körfezbank) (1988) dir. Chemical Mitsui Bank, ABD kökenli Chemical Bank ile Japon Mitsui Bank ve ENKA Holding ortak girişimiyle oluşturulmuştur. ENKA Holding, anılan bankada sınırlı bir paya sahip bulunmaktadır. BNP-Ak Bankası, 1986 yılında, Fransa'nın en büyük bankalarından biri olan Banque Nationale de Paris ile Akbank'ın ortak girişimiyle kurulmuştur. Bankaya, 1988 yılında, F. Almanya'nın en büyük üç ticaret bankasından biri olan Dresdner Bank da katılmış ve banka ulusal banka olma niteliği kazanmıştır.

Avrupa bankalarının Türk bankacılık piyasasına girmeye başlaması ise 1986 yılına rastlamaktadır. Bu yıl içerisinde bir İngiliz bankası olan Standard Chardard Bank ve Fransız sermayeli Banque Indosuez ülkemizde şube açarak faaliyete geçmiştir. İzleyen yıllarda Fransa'nın en büyük bankalarından ikisi olan Credit Lyonnais ve Societe General, Türk bankacılık sistemi içerisinde yerini almıştır.

İslam ülkelerinden gelen yabancı bankalar içinde önemli sermayeye sahip olan banka, 1985 yılında şube açan Saudi American Bank'tır. Suudi Arabistan ve Türkiye arasında gelişen ticaretten pay almak amacıyla kurulan bankanın sermayesinin %30'u Citibank'a aittir.

1985 yılından sonra şube bazında faaliyette bulunan yabancı bankaların idari yapılarında değişiklikler olmaya başlamıştır. Ayrıca Türkiye'ye yeni gelen yabancı bankalar da değişen ve gelişen banka pazarının koşullarını dikkate alarak bir Türk ortak ile piyasaya girmeye başlamıştır. Bunun başlıca nedeni; şube olarak faaliyette bulunmanın getirdiği yasal kısıtlamalar ve Türk Lirası fon yaratmanın güçlüğünü bertaraf etmek isteyen yabancı bankaların, yerli banka ve/veya şirket gruplarıyla ortaklık kurmanın avantajlarından yararlanmak istemesidir.

1980 yılından sonra Türkiye'de yerli bir ortak ile birleşerek faaliyete geçen ilk banka Chemical Mitsui Bank olmuştur. Bu banka Amerikan sermayeli Chemical Bank, Japon sermayeli Mitsui Bank ve Türk Enka Holding'in ortak Girişimi (Joint Venture) ile kurulmuştur. 1989'da adı "Türk Mitsui Bank" olarak, 1991'de ise "Türk Sakura Bank" olarak değişen bankanın adı, 1999'da Fiba Holding bünyesine geçmesiyle Fiba Bank olarak değiştirilmiş, 2001 yılında ise Finansbank tarafından devralınmıştır.

1985 yılında Akbank'ın Fransa ve Avrupa'nın en büyük bankası olan Bank National De Paris (BNP) ile ortak girişimi çerçevesinde kurulan BNP-Ak Bankası 1988 yılında Dresdner Bank'ın da katılımıyla yabancı banka statüsüne geçmiştir. 2005 yılında Akbank, BNP-Ak-Dresdner'in yabancılara ait olan yüzde 60 oranındaki hisselerin tamamının satın almıştır.

1985 yılından itibaren Türkiye'ye gelen yabancı bankalardan bazıları değişen pazar koşullarını göz önüne alarak bir Türk ortak ile banka kurulması yönünde adım atarken, Türkiye'de şube düzeyinde faaliyette bulunan yabancı bankalar da anonim şirket statüsüne geçmeye başlamışlardır.

Türkiye'de şube olarak faaliyet gösteren yabancı bankalardan anonim şirket statüsüne geçme konusundaki ilk girişim American Express tarafından gerçekleştirilmiştir. 1986 yılında American Express I.B.C.'nin hisselerinin önemli bir

kısmı dış pazarlara açılmayı hedefleyen Koç Grubuna satılarak “Koç-Amerikan Bankası” adı altında anonim şirket statüsünde ulusal bir banka kurulmuştur. American Express’i takiben 1990 yılında Bank of Boston, 1912’de Bank Indosuez, Manufacturers Honover Bank, Turkish Bank, 1992 yılında ise Bank of Bahrain and Kuwait, anonim şirket statüsüne geçen bankalar olmuştur.

Tablo Yabancı bankaların Türk Bankacılık sistemi içindeki yeri 1980 sonrasında yıllar itibariyle hızlı bir artış göstermiştir. 1980 yılında yabancı bankaların bankacılık sistemindeki payı % 9 iken, her geçen yıl artarak 1986 yılında %30,3’e çıkmıştır. 1987 yılında ufak bir gerileme gösterirken 1988’den itibaren hızlı artışı devam etmiş, 1990’da bu oran % 38,8’e ulaşmıştır. 1991 yılında ise yabancı bankaların bankacılık sistemini içindeki payı % 36,3 düzeyinde kalmıştır.

1991 yılı itibariyle 16 yabancı banka açılmıştır. Ayrıca 9 bankada %25 ile %100 arasında değişen oranlarda yabancı sermaye iştiraki olmuştur (TBB, 1997,s.5-6).

1992 yılına gelindiğinde yabancı bankaların Türk ekonomisine ilgisi sürmüştür. Yabancıların bu yıl itibariyle açtıkları şube sayısı 19’a ulaşmıştır. Ayrıca 12 bankada %25 ile %100 arasında değişen oranlarda yabancı sermaye iştiraki vardır (TBB,1992,s.7). Bu oran 1993 yılında 19 şubeye ulaşırken, yabancıların ortak oldukları banka sayısı 19’a yükselmiştir (TBB,1993,s.7).

1994 yılında yaşanan kriz bankacılık sektörünü de etkilemiş ve üç 1994 banka faaliyetini durdurmuş, böylece sektördeki banka sayısı 67’ye gerilemiştir. Bu bankaların 35’i yerli sermayeli ticaret bankası; 20’si Türkiye’de kurulmuş yada şube açmak suretiyle faaliyette bulunan yabancı ticaret bankaları, 12’si ise kalkınma ve yatırım bankaları niteliğindeydi.

1997 yılında ticaret bankaları grubunda, büyüme kamusal sermayeli bankalarda yüzde 3, özel sermayeli bankalarda yüzde 19 ve yabancı bankalarda yüzde 80 olmuştur. Kamusal sermayeli ticaret bankaları ve kalkınma ve yatırım bankalarının sektör toplam aktifleri içindeki payı azalmaya devam etmiştir. Kamusal sermayeli ticaret bankalarının payı yaklaşık olarak 4 puan azalarak 34,6’ya, kalkınma ve yatırım bankalarının payı ise 0,6 puan azalarak 5,4’e gerilemiştir. Buna karşılık,

özel sermayeli ticaret bankalarının payı 55,4, yabancı sermayeli ticaret bankalarının payı ise 4,7'ye yükselmiştir.

1998 yılı sonu itibariyle T.C. Merkez Bankası hariç olmak üzere, Türkiye'de faaliyette bulunan banka sayısı 75'e yükselmiştir. Bankaların 60 tanesi ticaret bankası, 15 ta-nesi de kalkınma ve yatırım bankasıdır. Ticaret bankalarının 4'ü kamusal sermayeli, 38'i özel sermayeli, 18'i ise yabancı sermayelidir. Kalkınma ve yatırım bankalarının da 3'ü kamusal sermayeli, 9'u özel sermayeli, 3'ü ise yabancı sermayeli olarak kurulmuştur.(TBB,1998,s.54)

Temel makro büyüklükler dikkate alındığında, 1999 yılında Türkiye ekonomisinin performansı kötüleşmiştir. Üretim düşmüş, gelir azalmış, yatırımlar daralmış, enflasyon yeniden yükselmiş, kamu kesimi borçlanma gereksinimi artmış, reel faiz oranları pozitif olarak çok yüksek değerler almış, işsizlik büyümüştür.

3.2.3 2000 ve Sonrası Yabancı Bankalar

Türk ekonomisinin en önemli sorunlarından olan enflasyonun düşürülmesi ve kamu borcunun sürdürülebilir hale getirilmesi ana hedefleriyle IMF desteği ile 1999 yılında yürürlüğe konulan İstikrar Programının önemli unsurlarından birisi de, bankacılık sektörünün yeniden yapılandırılmasıdır. Programın bankacılık sektöründeki temel hedefleri; kamu bankaları reformu, sorunlu bankaların TMSF'ye devredilerek çözümlenmesi ve bankacılık sektöründe dünya standartlarında düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve şeffaflığın sağlanmasıdır. İstikrar programının uygulanması çerçevesinde bankacılık sektörünün güçlendirilmesi amacıyla bu dönemde çeşitli tedbirler uygulamaya konulmuştur. Uluslararası standartlar dikkate alınarak alt düzenlemeler yapılmış, sorunlu bankaların bir kısmı TMSF'ye devredilmiştir. Bankacılık sektöründe etkin gözetim ve denetimin sağlanabilmesi için kurumsal olarak yeniden yapılandırılma sağlanmış ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) faaliyetlerine başlamıştır.

Uygulanan sabit döviz kuru politikası ile yerel paranın aşırı değerli hale gelmesi, cari açığın hızla artmasına ve bankacılık sektörünün açık pozisyonunun yükselmesine neden olmuştur. Bu dönemde, enflasyonda yaşanan düşüşe paralel olarak faiz oranlarında da düşüş yaşanmış ve bankaların portföyündeki devlet iç borçlanma senetlerinin (DİBS) vadesi uzamıştır. Bu gelişmeler sonucunda, bankaların döviz kuru riskine ve faiz riskine duyarlılığı önemli derecede artmıştır. 2000 yılının sonlarına gelindiğinde İstikrar Programının sürdürülebilir olmadığı ortaya çıkmış ve bankacılık sektöründe yaşanan likidite sıkıntısı ile Kasım 2000 krizi yaşanmıştır. 2001 şubat ayında ise, siyasi gelişmelerle yaşanan kriz nedeniyle sabit döviz kuru politikasından vazgeçilerek, döviz kuru dalgalanmaya bırakılmıştır. Bankacılık sektörü, Kasım 2000 krizi ile faiz riskine, Şubat 2001 krizi ile de döviz kuru riskine maruz kalmış ve bilançolarında büyük zararlar oluşmuştur. Bankaların zararlarına katkıda bulunan diğer bir unsur da, yaşanan makroekonomik dalgalanmalar sonucunda şirketlerin borçlarını ödeyemez duruma gelmesi ve bankaların takipteki kredilerinin artmasıdır.

Yaşanan şoklarla önemli oranda zarara maruz kalan bankacılık sisteminin daha sağlıklı hale getirilmesi ve sorunlarının kalıcı olarak çözümlenmesi amacıyla mayıs 2001 tarihinde “Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı” uygulamaya konulmuştur. Programla; aracılık fonksiyonuna odaklanmış, iç ve dış şoklara dayanıklı, uluslararası standartlarda rekabet edebilecek bankacılık sektörüne geçiş amaçlanmıştır (BDDK, 2003).

Yabancı yatırımcıların Türkiye’ye yönelişi, 2001 yılında Türkiye’de yaşanan krizin ardından dünyanın en büyük bankacılık gruplarından HSBC Bank’ın Demirbank’ı almasıyla başladı. Bankacılık sektörünün kapılarının yabancılara yeniden açılarak yeniden yapılandırmanın başladığı 2001 yılından bugüne kadar birçok Türk bankasının hisseleri yabancı yatırımcılar tarafından satın alınmıştır. Bu dönemde gerçekleşen satın almalarla ilişkin bilgiler aşağıda özetlenmiştir:

- Aralık 2000’de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilen Demirbank, eylül 2001 tarihinde İngiliz kökenli HSBC PLC’ye 350 milyon ABD Dolarına satılmıştır. Banka halen HSBC Bank unvanı ile faaliyetlerine devam etmektedir.

- Temmuz 2001’de Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilen Sitebank, aralık 2001 tarihinde Portekiz kökenli Millenium BCP Grubunun sahibi olduğu Yunanistan’da faaliyette bulunan Novabank S.A.’ya 3 milyon ABD Doları karşılığında satılmıştır. Bankanın unvanı 2003 yılında Bank Europa, 2006 yılında Millennium Bank olarak değiştirilmiştir.

- İtalyan kökenli Uni Credito Italiona Grubu, Koçbank’ın % 99,8’lik kısmına sahip olan Koç Finansal Hizmetler’in % 50’lik kısmını mayıs 2002 tarihinde 240 milyon ABD Doları karşılığında satın almıştır. Uni Credito Grubu, bu satın alma ile Koçbank’ın yaklaşık % 50’lik kısmına sahip olmuştur.

- Fransız kökenli BNP Paribas Grubu, şubat 2005 tarihinde T.Ekonomi Bankası (TEB)’nin ana sermayedarı ve TEB’in % 84,25’ine sahip olan TEB Mali Yatırımlar Holding’e 216,8 milyon ABD Doları bedel ödeyerek % 50 payla ortak olmuştur. BNP Paribas’ın TEB’deki dolaylı payı % 42,125 olarak gerçekleşmiştir.

- Dışbank’ın Doğan Grubu’na ait % 89,3’lük hisseleri, Hollanda-Belçika ortaklığı olan Fortis Grubu’na Nisan 2005 tarihinde 1.140 milyon ABD Dolarına (880 milyon Euro) satılmıştır. Banka halen Fortisbank olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

- İtalyan kökenli UniCredito Italiona Grubu ile Koç Grubu’nun % 50’ser payla oluşturdukları Koç Finansal Hizmetler’in sahibi olduğu Koçbank, Yapı ve Kredi Bankası’nın % 57,4 oranındaki hissesini Mayıs 2005 tarihinde 1.484 milyon ABD Dolarına (1.182 milyon Euro) satın almıştır. Unicredito Italiona’nın, Yapı ve Kredi Bankası’ndaki dolaylı payı % 28,7 olarak gerçekleşmiştir.

- Doğu Grubu ve Amerika kökenli General Electric Grubu, Garanti Bankası’na eşit ortaklık konusunda Ağustos 2005 tarihinde anlaşmışlardır. GE Consumer Finance şirketi, Doğu Grubu’nun elindeki Garanti Bankası’nın % 25,5’lik hissesine 1.556 milyon ABD Doları ödeyerek sahip olmuştur.

- C Kredi ve Kalkınma Bankası’nın % 57,55’lik hissesi İsrail’in en büyük bankalarından Bank Hapoalim’e Aralık 2005 tarihinde 113 milyon ABD Doları karşılığında devredilmiştir. Banka halen faaliyetlerine Bank Pozitif Kredi ve Kalkınma Bankası unvanı altında devam etmektedir.

- Fiba Grubuna ait Finansbank'ın % 46'lık hissesi, Nisan 2006 tarihinde 2.760 milyon ABD Doları (2.291 milyon Euro) karşılığında Yunan kökenli National Bank of Greece'e satılmıştır.

- Yunan kökenli EFG Eurobank, 182 milyon ABD Doları ödeyerek Tekfenbank'ın % 70'lik hissesine Mayıs 2006 tarihinde sahip olmuştur.

- Denizbank'ın Zorlu Grubu'nun elinde bulunan % 75'lik hissesi, Fransa-Belçika kökenli bir kuruluş olan Dexia Bank'a Mayıs 2006 tarihinde 2.437 milyon ABD Dolarına satılmıştır.

- Şekerbank'ın % 33,98 oranındaki hissesi, Kazakistan'ın en büyük bankalarından olan Bank Turan Alem Grubu tarafından Haziran 2006 tarihinde 257 milyon ABD Dolarına (424,7 milyon YTL) satın alınmıştır.

- Adabank'ın % 99,99 oranındaki hissesi Kuveyt kökenli The International Investor (TII) Grubuna 29,1 milyon ABD Doları (45,1 milyon YTL) karşılığında Temmuz 2006 tarihinde satılmıştır.

- MNG Grubuna ait olan MNG Bank'ın % 91 oranındaki hissesi Eylül 2006 tarihinde Lübnan merkezli Bankmed ve Ürdün merkezli Arapbank Plc tarafından 160 milyon ABD Doları bedelle satın alınmıştır.

- Akbank'ın % 20'lik hissesi, Ekim 2006 tarihinde ABD kökenli Citigroup tarafından 3,1 milyar ABD Dolarına satın alınmıştır.

- ABD kökenli yatırım bankası Merrill Lynch, Tat Yatırım Bankası'nın tamamını Eylül 2006 tarihinde 6 milyon ABD Dolarına satın almıştır.

- Yunan kökenli Alpha Bank, 204,8 milyon ABD Doları ödeyerek Alternatifbank'ın % 47'lik hissesine Kasım 2006 tarihinde sahip olmuştur.

- Son olarak 9 Haziran 2007 tarihinde ING ile Oyak Grubu, Oyak Bank'ın yüzde yüz hissesinin ING Bank'a satışı konusunda anlaşmaya varmış; gerekli yasal izinlerin alınmasından ardından 14 Aralık 2007 tarihinde satış işlemleri tamamlanarak Oyak Bank ING Grup çatısı altına girmiştir.

2000 yılından sonra günümüze gelene kadar bankacılık sektöründe gerçekleşen bu olaylar sonunda banka sayısı 46, yabancı banka sayısı ise 17

olmuştur. Araştırmanın başından beri anlattığımız yabancı bankaların zaman içindeki gelişimini aşağıdaki tablodan daha net bir şekilde görebiliriz.

Tablo 3 : 1980 Yılından Günümüze Kadar Yabancı Banka Sayılarındaki Gelişmeler

Yıllar	Yabancı Banka Sayısı	Toplam Banka Sayısı	Yabancı Bankaların Sektör içindeki Payı %
1980	4	43	10
1981	6	45	13
1982	9	48	18
1983	10	45	22
1984	13	47	27
1985	15	50	30
1986	17	55	30
1987	17	56	30
1988	19	60	31
1989	21	62	33
1990	23	66	34
1991	21	65	32
1992	20	69	29
1993	20	70	28
1994	20	67	30
1995	18	68	27
1996	18	69	26
1997	18	72	25
1998	18	75	24
1999	19	81	23
2000	18	79	22
2001	15	61	24
2002	15	54	27
2003	13	50	26
2004	13	48	27
2005	13	47	27
2006	15	46	32
2007	18	46	39

Kaynak:TBB verilerinden derlenmiştir.

1980 yılına kadar %10'un altında kalan yabancı bankaların sayısı bu yıldan itibaren istikrarlı bir artış göstermiştir. Toplam yabancı banka sayılarında önemli azalışlar gerçekleşmiş, yabancı bankalar ise sektör içinde güçlenmeye devam etmiştir.

Oyak Bank'ın da satılmasıyla Türk bankacılık sisteminde yabancı payı %30'a çıkmıştır. Borsadaki payla birlikte bu oran % 42 olmaktadır. İlk 10'da yabancı

ortağı olmayan tek banka İş Bankası olurken, artık sektörde sadece 3 yerli özel mevduat bankası ve 3 de kamu bankası yabancı ortağı olmayan banka konumundadır. 3 kamu bankası çıkarılırsa özelde yabancı payı yüzde 75'i bulmaktadır.

Ulusal pazarların kendi içlerinde doyuma ulaşması, azalan getiriler ve dolayısıyla artan rekabet baskısı sebebiyle yatırımcıları yeni pazar arayışları içerisine sokmuştur. Türkiye'nin bankacılık sektörü de, hem büyük hem de zamanla daha büyüyecek bir pazar olmasından dolayı yabancıların yatırımlarını kolaylıkla kendisine çekmeyi başarmıştır. Ayrıca yatırımların hızlı bir şekilde artmasının altında rekabet koşullarında ayakta kalabilmek de yatmaktadır. Rakipleriyle başa çıkabilmek için büyümek zorunda olan yatırımcılar rakiplerinin yatırım yaptığı sektörlere yönelerek onları yakından takip etmek durumunda kalmışlardır. Bu da eğer A bankası Türkiye'ye gelmişse, onun rakibi konumundaki B bankasının da Türkiye'ye girmesi anlamına gelmektedir. Çünkü rekabetçi dengelerin küresel ölçekte bozulması bu sonucu getirmektedir. Aksi halde bir süre sonra göreceli rekabet gücünün kaybedilmesi; hatta eğer nispeten küçük ölçekli olunması halinde 'satın alınma' tehdidine maruz kalmanız mümkündür. Bu şartlar altında yabancı bankalar hâlihazırda Avrupa pazarının bir uzantısı konumundaki Türkiye'ye girmek durumunda kalmışlardır. Yani, sektöre her yabancı sermayeli giriş bir başka yabancı sermayeli girişi uyarıyor; hatta zorluyor. Bu nedenle sektörde satışa çıkan, yada hisseleri borsada işlem gören her bankaya yabancı yatırımlar büyük bir ilgi göstererek sektörde pay sahibi olmaya çalışmaktadırlar

Bu açıklama yabancı bankaların Türkiye'ye gelişinin bir açıklaması olabilir. Bu ve bunun gibi pek çok yorumla yabancı bankaların Türkiye'de yatırım yapmalarını açıklayabiliriz. Ancak bu araştırmada cevap aranan soru yabancı bankaların tercih edilmesinde yatan faktörlerin analiz edilmesidir. Neden yabancı bankalar, yerli bankalarının müşterilerini bu kadar kolay kapıyor?

Yıllarca yabancı sermayeye karşı direnerek "yerli malı, yurdun malı; her Türk onu kullanmalı" zihniyetiyle büyüyen Türk halkı ne oldu da bu denli bir değişim gösterdi?. Bir çok sektörde yabancı sermayeye temkinli hatta tepkili davranırken bankacılık sektöründe yabancıların güçlenmesine izleyici kaldı. Yabancı

bankalarının daha önce belirttiğimiz gibi artan rekabet koşulları nedeniyle ülkemize gelmeleri önlenemez bir gerçek, ancak Türk yatırımcısı bir çok sektörde gösterdiği tepkiyi bu sektöre de göstermiş olsaydı yabancı bankalar paylarını arttıramaz hatta sektörde tutunamazdı.

Araştırma, bu tepkinin neden gösterilmediğini, daha doğrusu neden yerli bankalar yerine yabancıların tercih edildiğinin cevabını bulmaya çalışacaktır. Yabancı bankaların hangi hizmetlerinin, hangi özelliklerinin tercih edilmelerinde etken faktörler olduğunu, yabancı banka kullanıcılarının yabancı bankaların ülke ekonomisine etkileri hakkındaki düşüncelerini tespit etmesi amaçlanmaktadır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4 YÖNTEM

Bu bölümde; araştırmanın modeli, evreni-örnekleme, ölçme aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve analizi hakkında bilgi verilmiştir.

4.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada yabancı banka müşterilerinin banka tercihlerini etkileyen faktörler incelenmiştir. Bu nedenle araştırma, var olan bir durumu araştırmaya yönelik olması nedeniyle betimsel araştırmalardan tarama modeli içerisine girmektedir.

Tarama modelleri, geçmişte yada halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan birey yada nesne, kendi koşulları içerisinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar,2002,s.77).

4.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, bankacılıkla ilgili ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yabancı bankaların sunduğu hizmetleri tercih eden müşteri kitlesi oluşturmaktadır. Araştırmaya örneklem olarak Ankara ili içerisinde farklı demografik özellikler taşıdıkları belirlenen yedi metropol semti seçilmiştir.

4.3 Veri Toplama Aracı ve Geliştirilmesi

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır.

4.3.1 Anket

Anket yabancı banka müşterilerinin banka tercihlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Anket 4 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmada verilerin toplanması için araştırmacı tarafından geliştirilen 5’li likert tipi anket kullanılmıştır. Tüketici tercihlerinin önem derecesini belirlemeye yönelik 22 madde yer almaktadır. Ankete katılanların yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesiyle ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla 9 madde belirtilmiştir. Ayrıca anketin sonunda kişisel bilgilere ulaşmaya yönelik bilgi formu yer almaktadır. Cevaplayıcılar her maddeye ilişkin görüşlerini; “Hiç önemli değil (ilk soruda; Hiç), Önemli değil (ilk soruda; Nadiren), Ne önemli ne de değil (ilk soruda; Bazen), Önemli (ilk soruda; Sık sık) ve Çok önemli (ilk soruda; Sürekli)” kategorilerinden birini işaretleyerek belirtmişlerdir.

Anketin hazırlanmasında başlangıçta müşteri tercihlerini belirlemeye yönelik daha önce yapılan araştırmalarla ilgili literatür incelemesi yapılmıştır. Daha sonra banka tercihlerini etkileyebilecek faktörlerden hangilerinin ankete dahil edileceğine karar verilmiştir.

4.3.2 Verilerin Toplanması

Hazırlanan anket cevaplandırılcılara 15 Ekim - 15 Kasım 2007 tarihlerinde Ankara’nın yedi metropol semtinde (Altındağ, Çankaya, Etimesgut, Keçiören, Mamak, Sincan ve Yenimahalle) uygulanmıştır. Anket formu araştırmaya katılmayı kabul eden 260 kişiye uygulanmıştır.

4.4 Verilerin Analizi

Türkiye’de faaliyet gösteren yabancı bankaların tercih edilme sebepleri ve kullanıcı tarafından beklentilerini belirlemeye yönelik yapılan anket sonucu ile elde edilen verilerin analizlerinde SPSS 10.0 (Statistical Package For The Social Science) istatistik paket programından yararlanılmıştır. Anket formundaki her soru için frekans ve yüzde dağılımları elde edilmiş ve ilgili değişkenler bakımından χ^2 (Kikare) bağımsızlık testleri uygulanmıştır. χ^2 analizlerinin güvenilir sonuçlar verebilmesi için, çapraz tablolardaki hücrelerin %20’den fazlasında beklenen değerlerin 5’den küçük olması durumunda, satır ve sütun düzeylerinde mantıklı birleştirmeler yapılarak hücrelerdeki beklenen değerler arttırılmaya çalışılmıştır. Birleştirmeler yapıldığı halde yine aynı durumla karşılaşılacak tablolarda, tutarlı bir sonuç vermeyeceği için χ^2 analizi yapılamamıştır.

4.5 Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan yabancı banka müşterilerin demografik özelliklere göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

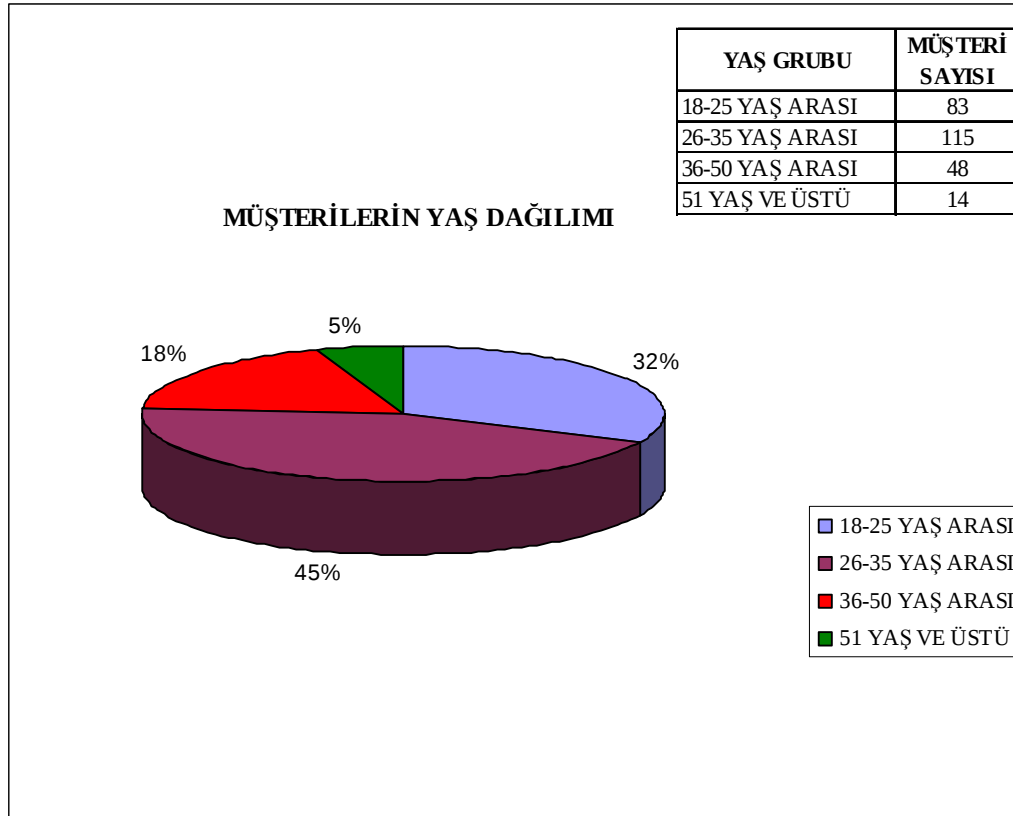
4.5.1 Ankete Katılanların Demografik Özellikleri

Ankete katılan yabancı banka müşterilerinin, demografik olarak ülke nüfusunu temsil edecek nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Yaş, gelir, eğitim durumu ve meslek yelpazesi Türkiye nüfusunun dağılımıyla benzerlik göstermesi amaçlanmıştır.

4.5.1.1 Ankete Katılanların Yaş Dağılımı

Ankete katılan 260 yabancı banka müşterisinden 115 tanesi, yaklaşık %45'i 26-35 yaş arasındadır. %32'si 18-25 yaş arası, % 18'i ise 35-50 yaş gruba arasındadır. Şekil 1'de bu dağılım görülmektedir:

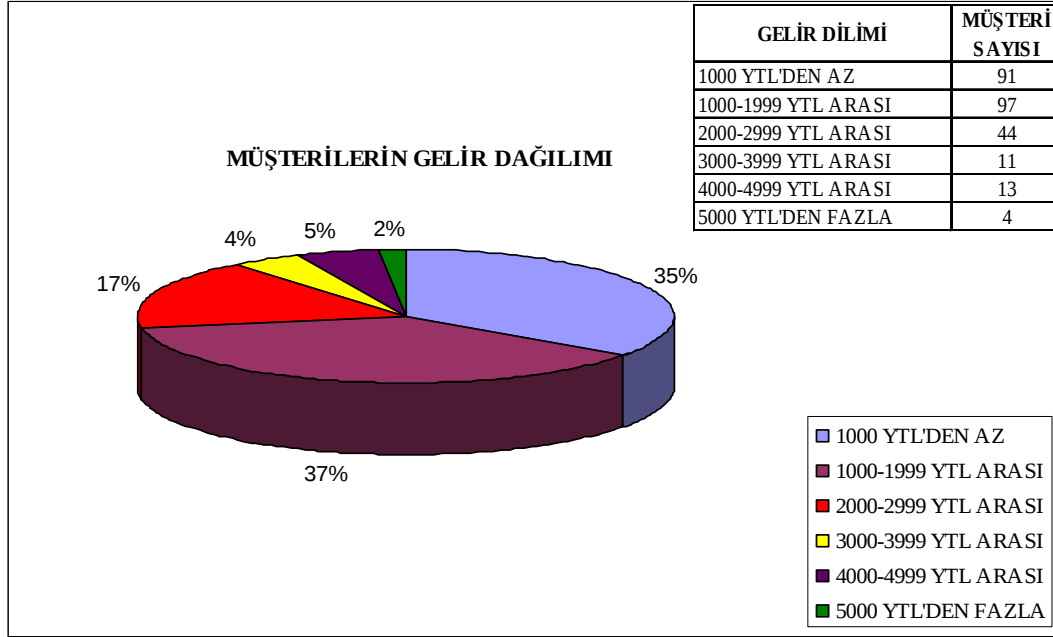
Şekil 1: Ankete Katılanların Yaş Gruplarına Göre Dağılımı

4.5.1.2 Ankete Katılanların Gelir Dağılımı

Ankete katılan yabancı banka müşterilerinin aylık ortalama gelirler dağılımları Türkiye ekonomisinin gelir dağılımlarıyla benzerlik göstermektedir. Katılımcıların; %35'inin gelirleri 1000 YTL'den az, %37'sinin 1000-1999YTL arası, %17'sinin 2000-2999 YTL arası, %5'inin 4000-5000 YTL arasıdır.

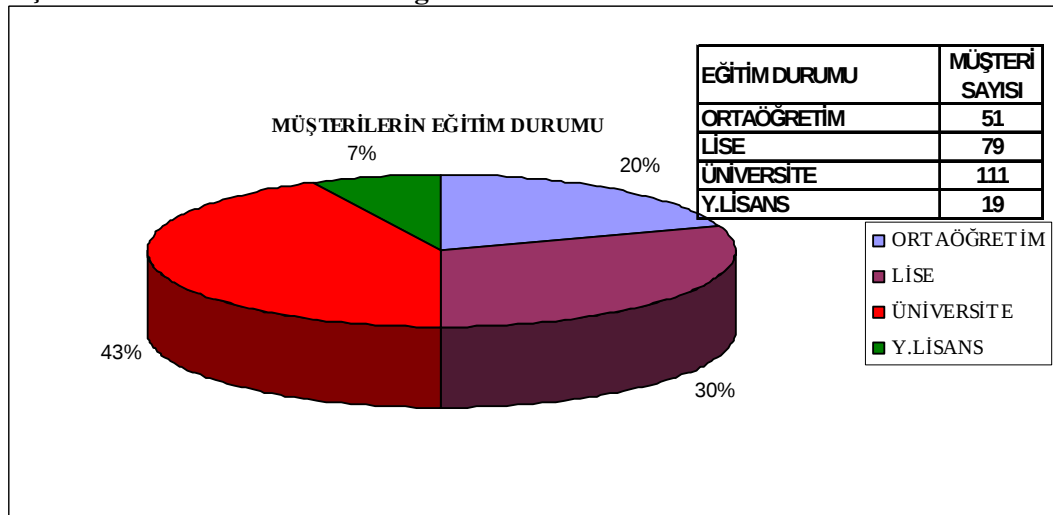
Şekil 2: Ankete Katılanların Gelir Dağılımı

4.5.1.3 Ankete Katılanların Eğitim Durumları

Ankete katılanların %20'si ortaöğretim, %30'u lise, %43'ü üniversite, %7'si de yüksek lisans mezunudur.

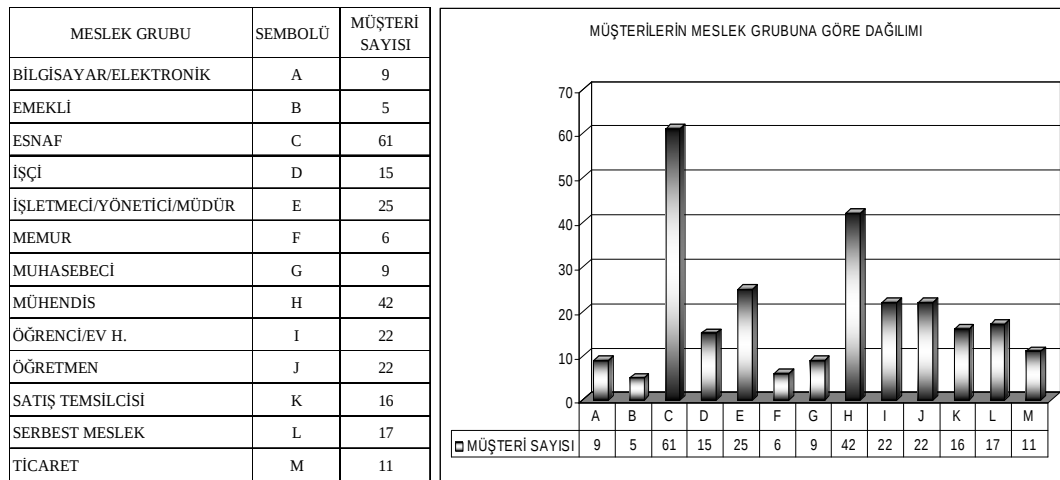
Şekil 3 : Ankete Katılanların Eğitim Durumu

4.5.1.4 Ankete Katılanların Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Ankete katılanların meslek gruplarına göre dağılımı Şekil 4’de gösterilmiştir. Meslek grupları müşterilerin verdikleri cevaplar doğrultusunda oluşturulmuştur. Garson, kasiyer, kuaför, nakliyecisi, taksici gibi meslekler serbest meslek grubuna dahil edilmiştir.

Şekil 4 :Müşterilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

4.5.2 Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar ve Kullandıkları Bankacılık Faaliyetleri

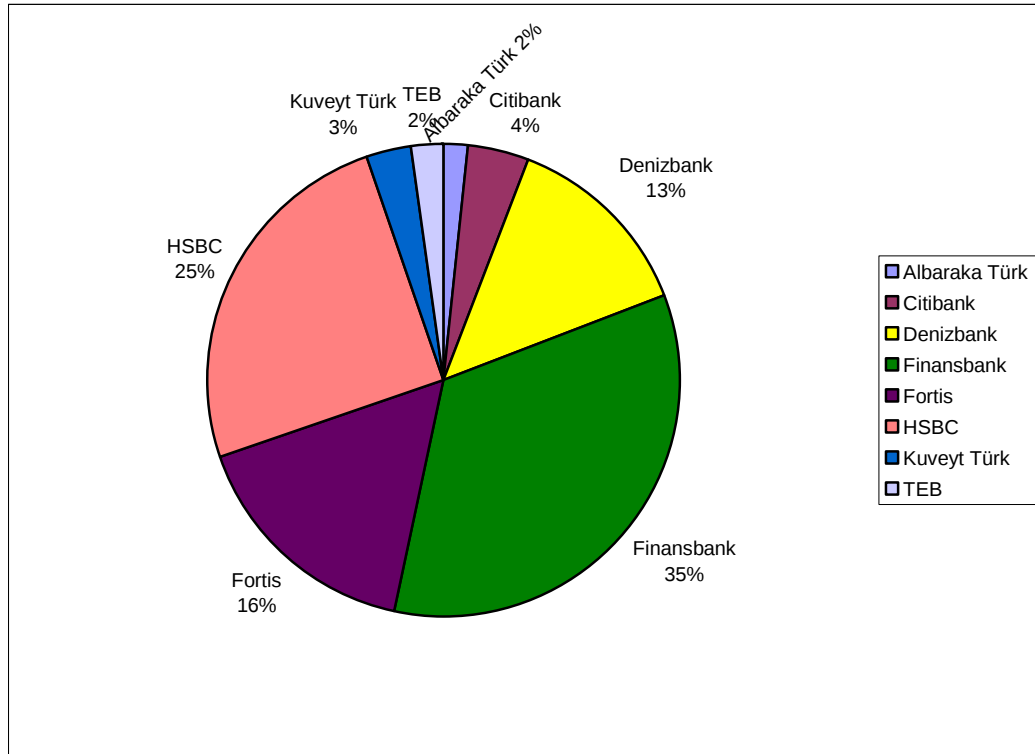
Anlamlılık düzeyi $\alpha=0,05$ alınarak, Tablo 4 ile Tablo 17 arasında, yabancı bankalarda işlem yaptıran müşterilerin işlem türlerinin; hizmet türlerinin kullanım sıklığına, beklenti olarak bankaların hizmet unsurları, personel kalitesi, şube fiziki ortam kalitesi, yönetim kalitesi unsurlarının önem derecelerine ve yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkındaki düşünce durumlarına göre dağılımları ve

χ^2 analizi sonuçları yer almaktadır.

4.5.2.1 Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar

Araştırmaya katılan yabancı banka müşterilerinin bankacılık sektöründeki yabancı bankalardan hangilerini ne oranda tercih ettiklerinin cevabını bulmak maksadıyla hazırlanan soruda, Türkiye ekonomisinde faaliyette bulunan 18 yabancı bankadan 8 tanesi seçilmiştir. Bu seçim yapılırken; şube sayıları, reel büyüklükleri, sektör içindeki payları dikkate alınmıştır. Bu bankalar; Albaraka Türk, Citibank, Denizbank, Finansbank, Fortis Bank, HSBC, Kuveyt Türk ve TBB bankalarıdır.

Şekil 5 : Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalar

Araştırmaya katılan müşterilerin yabancı bankaları tercih etme oranları Şekil 5 de verilmiştir. Buna göre Finans Bank %35, HSBC %25, Fortis %15 oranında tercih edilmektedir.

4.5.2.2 Araştırmaya Katılanların Bireysel yada Ticari Müşteri Olma Durumu

Tablo 4: Araştırmaya Katılanların Tercih Ettikleri Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türlerinin Bankalara Göre Dağılımı

Yabancı Bankalar	Kullanılan İşlem türü							
	Ticari		Bireysel		Hem Ticari Hem Bireysel		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Albaraka Türk	4	80.0	1	20.0	0	0.0	5	100.0
Citibank	2	28.6	5	71.4	0	0.0	7	100.0
Denizbank	2	13.3	13	86.7	0	0.0	15	100.0
Finansbank	14	20.6	49	72.1	5	7.4	68	100.0
Fortis	7	33.3	14	66.7	0	0.0	21	100.0
HSBC	6	14.0	34	79.1	3	7.0	43	100.0
Kuveyt Türk	0	0.0	6	100	0	0.0	6	100.0
TEB (Türkiye Ekonomi Bankası)	0	0.0	1	100	0	0.0	1	100.0
İki Yabancı Bankayla Çalışanlar	19	38.8	22	44.9	8	16.3	49	100.0
Üç ve daha Fazla Yabancı Bankayla Çalışanlar	18	40.0	4	8.9	23	51.1	45	100.0
Toplam	72	27.7	149	57.3	39	15.0	260	100.0

Finansbank'ı tercih edenlerin %72.1'i, Fortis'i tercih edenlerin %66.7'si, HSBC'yi tercih edenlerin %79.1'i, iki yabancı bankayla çalışanların % 44.9'u ve üç ve daha fazla yabancı bankayla çalışanların %8.9'u yabancı bankaları bireysel amaçla kullanmaktadır. Yabancı bankaları tercih edenlerin %27.7'sinin ticari, %57.3'ünün bireysel ve %15'inin de hem ticari hem de bireysel amaçlı kullandıkları görülmektedir. Örneklemeye alınan kişilerin tercih ettikleri yabancı bankalarda genelde bireysel amaçlı işlem yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

4.5.2.3 Araştırmaya Katılanların Kullandıkları Bankacılık Faaliyetleri

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bu bankalarda sunulan hizmet türleri bakımından; %34.2'si vadesiz mevduat hesabını sürekli kullandığı ve %27.7'sinin hiç kullanmadığı görülüyor. Müşterilerin %79.2'si vadesiz mevduat hesabını hiç kullanmamaktadır. %7.7'si EFT/Havale işlemlerini sürekli kullandığı buna karşın %55.4'ünün hiç kullanmadığı gözükmemektedir. %13.8'i fatura ödemelerini sürekli olarak kullanmakta ve %69.2'sinin hiç kullanmamaktadır.

Tablo 5: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Sunduğu Hizmet Türlerini Kullanma Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Hizmet Türleri	Kullanım Sıklığı											
	Hiç		Nadiren		Bazen		Sık Sık		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Vadesiz Mevduat Hesabı	72	27.7	22	8.5	31	11.9	46	17.7	89	34.2	260	100.0
Vadeli Mevduat Hesabı	206	79.2	17	6.5	13	5.0	9	3.5	15	5.8	260	100.0
EFT/Havale	144	55.4	11	4.2	48	18.5	37	14.2	20	7.7	260	100.0
Fatura Ödemeleri	180	69.2	8	3.1	15	5.8	21	8.1	36	13.8	260	100.0
Otomatik Ödeme Sistemi	166	63.8	11	4.2	27	10.4	24	9.2	32	12.3	260	100.0
İnternet Bankacılığı	134	51.5	17	6.5	36	13.8	40	15.4	33	12.7	260	100.0
ATM Bankacılığı	129	49.6	10	3.8	41	15.8	42	16.2	38	14.6	260	100.0
ATM (Banka) Kartı	52	20.0	4	1.5	22	8.5	77	29.6	105	40.4	260	100.0
Kredi Kartı	160	61.5	2	0.8	12	4.6	5	1.9	81	31.2	260	100.0
POS işlemleri	200	76.9	16	6.2	22	8.5	9	3.5	13	5.0	260	100.0
Bireysel Kredi	224	86.2	9	3.5	17	6.5	6	2.3	4	1.5	260	100.0
Ticari Kredi	230	88.5	3	1.2	12	4.6	8	3.1	7	2.7	260	100.0
Çek Karnesi	228	87.7	4	1.5	16	6.2	11	4.2	1	0.4	260	100.0
Çek/Senet Tahsilatı	230	88.5	9	3.5	11	4.2	7	2.7	3	1.2	260	100.0
Vergi/SSK Ödemeleri	253	97.3	3	1.2	3	1.2	0	0.0	1	0.4	260	100.0
Kiralık Kasa	248	95.4	0	0.0	0	0.0	0	0.0	12	4.6	260	100.0
Maaş Ödemesi	260	100.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0	260	100.0

Yabancı banka müşterileri; %12.3'ü otomatik ödeme sistemini sürekli kullanmakta, %63.8'i hiç kullanmamaktadır. %12.7'si internet bankacılığını sürekli olarak kullanmakta, %51.5'i hiç kullanmamakta olduğu görülüyor. %14.6'sı ATM bankacılığını sürekli olarak kullanmakta olup %49.6'sının hiç kullanmadığı görülüyor. %40.4'ü ATM (banka) kartını sürekli kullanmakta ve %20'sinin hiç kullanmadığı gözükmemektedir. %31.2'si kredi kartını sürekli olarak kullanmakta ve %61.5'inin hiç kullanmadığı ortaya çıkıyor. %5'i POS işlemlerini sürekli kullandığı, %76.9'unun hiç kullanmadığı görülüyor. %1.5'i bireysel krediyi sürekli olarak kullanmakta olup %86.2'sinin hiç kullanmadığı görülüyor. %2.7'si ticari krediyi sürekli kullanmakta ve %88.5'inin hiç kullanmadığı ortaya çıkıyor. %0.4'ü çek karnesini sürekli kullandığı, %87.7'sinin hiç kullanmadığı gözükmemektedir. %1.2'si çek-senet tahsilatı işlemlerini sürekli olarak kullandığı ve %88.5'inin hiç kullanmadığı görülmektedir. %0.4'ü vergi-SSK ödemelerini sürekli kullanmakta ve

%97.3'ünün hiç kullanmadığı ortaya çıkmaktadır. %4.6'sı kiralık kasa hizmetini sürekli aldığı buna karşın %95.4'ünün hiç bu hizmeti almadığı gözükmemektedir. %100'ünün ise maaş ödemesi hizmetini hiç kullanmadığı gözükmemektedir.

4.5.3 Araştırmaya Katılanların Beklentilerinin Değerlendirilmesi

Tablo 6: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Hizmet Unsuru Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Hizmet Unsurları	Önem Derecesi											
	Hiç Önemli değil		Önemli Değil		Ne Önemli Ne Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Sunulan Hizmetlerin Sürekliliği	0	0.0	1	0.4	10	3.8	75	28.8	174	66.9	260	100.0
Sunulan Hizmetlerin Çeşitliliği	0	0.0	3	1.2	23	8.8	68	26.2	166	63.8	260	100.0
Sunulan Hizmetlerin Hızı	2	0.8	5	1.9	9	3.5	37	14.2	207	79.6	260	100.0
Bürokrasinin Olmaması	2	0.8	10	3.8	9	3.5	63	24.2	176	67.7	260	100.0
Hizmetlerde Sorunsuzluk, Hatasızlık	4	1.5	4	1.5	5	1.9	49	18.8	198	76.2	260	100.0
Sunulan Hizmetlerde ve Yeniliklerde Bilgilendirme	5	1.9	7	2.7	38	14.6	64	24.6	146	56.2	260	100.0
Hizmet Verilen Gün ve Saatlerin Uygunluğu	1	0.4	9	3.5	25	9.6	62	23.8	163	62.7	260	100.0
Ödediğiniz Masraf ve Komisyon Düzeyi	3	1.2	5	1.9	13	5.0	35	13.5	204	78.5	260	100.0
Tasarrufların Kazançlı Olması	2	0.8	12	4.6	13	5.0	57	21.9	176	67.7	260	100.0

Örnekleme alınan kişilerin, yabancı bankaların sunduğu hizmet unsurları bakımından beklentilerinin çok önemli olduğu görülmektedir. Yabancı bankayı tercih edenlerin; %66.9'u sunulan hizmetlerin sürekliliğini çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %63.8'i sunulan hizmetlerin çeşitliliğini çok önemli buldukları görülmektedir. %79.6'sı sunulan hizmetlerin hızının, %67.7'si bürokrasinin olmamasının, %76.2'si hizmetlerde sorunsuzluğun, %56.2'si sunulan hizmetlerde ve yeniliklerde bilgilendirmenin, %62.7'si hizmet verilen gün ve saatlerin uygunluğunun, %78.5'i ödenen masraf ve komisyon düzeyinin, %67.7'si tasarrufların kazançlı olmasını beklenti düzeyi bakımından çok önemli buldukları görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Önem Derecesi											
Personel Kalitesi	Hiç Önemli değil		Önemli Değil		Ne Önemli Ne de Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çalışkanlığı	0	0.0	5	1.9	6	2.3	69	26.5	180	69.2	260	100.0
İşlemleri Yaparken Çalışma Sürati/Hızı	0	0.0	2	0.8	3	1.2	67	25.8	188	72.3	260	100.0
İşindeki Uzmanlığı	1	0.4	4	1.5	13	5.0	56	21.5	186	71.5	260	100.0
Müşteriye Karşı Güler Yüzlülüğü ve İlgisi	2	0.8	8	3.1	11	4.2	55	21.2	184	70.8	260	100.0

Araştırmaya katılan kişilerin, müşteri olarak yabancı bankalardan personel kalitesi olarak beklentilerinin çok önemli olduğu görülmektedir. Örneklemeye alınan kişilerin; %69.2'si personel kalitesi olarak çalışkanlığın çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %72.3'ü personel kalitesi bakımından işlemleri yaparken çalışma hızının çok önemli gördükleri görülmüyor. %71.5'i beklenti olarak personelin işindeki uzmanlığının çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %70.8'i personelin müşteriye karşı güler yüzlülüğü ve ilgisinin çok önemli olarak bekledikleri görülmektedir.

Tablo 8: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Şube Fiziki Ortam Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Önem Derecesi											
Şube Fiziki Ortam Kalitesi	Hiç Önemli değil		Önemli Değil		Ne Önemli Ne de Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Şubeye Ulaşmanın Kolaylığı	4	1.5	9	3.5	20	7.7	58	22.3	169	65.0	260	100.0
Şubenin İç ve Dış Dekorasyonunun Güzelliği	12	4.6	28	10.8	74	28.5	67	25.8	79	30.4	260	100.0
Şubenin Temizliği	6	2.3	10	3.8	53	20.4	51	19.6	140	53.8	260	100.0
Şube içinde Yeterince Afiş, Broşür vb. Bulunması	26	10.0	37	14.2	57	21.9	57	21.9	83	31.9	260	100.0
Şube İçi Afiş, Broşür vb. Dokümanın Güncelliği	15	5.8	37	14.2	48	18.5	61	23.5	99	38.1	260	100.0

Araştırmaya katılan kişilerin, müşteri olarak yabancı bankalardan şube fiziki ortam kalitesi bakımından beklentilerinin çok önemli olduğu görülmektedir. Örneklemeye alınan kişilerin; %65'i şubeye ulaşmanın kolaylığını çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %30.4'ü şube fiziki ortam kalitesi bakımından şubenin iç ve

dış dekorasyonunun güzelliğini çok önemli olarak gördükleri görülüyor. %53.8'i beklenti olarak şubenin temizliğinin çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %31.9'u şube içinde yeterince afiş, broşür vb. bulunmasının çok önemli olarak bekledikleri görülmektedir. %38.1'i şube içi afiş, broşür vb. dokümanın güncelliğinin beklenti olarak çok önemli bulduğu görülmektedir.

Tablo 9: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalardan Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Önem Derecesi											
Yönetim Kalitesi	Hiç Önemli değil		Önemli Değil		Ne Önemli Ne Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Banka Yönetiminin Bankanın Büyümesi ve Gelişmesi Konusunda Gösterdiği Başarı	10	3.8	15	5.8	31	11.9	66	25.4	138	53.1	260	100.0
Bankanın Hem kişilikleri Hem de Becerileri Açısından Güvenilir İnsanlarca Yönetilmesi	21	8.1	10	3.8	40	15.4	67	25.8	122	46.9	260	100.0
Yönetimin Bankanın Tanıtılmasındaki Yeterliliği	7	2.7	18	6.9	47	18.1	76	29.2	112	43.1	260	100.0
Müşterilerin Düşünce ve Taleplerine Önem Verilmesi, Ciddiye Alınması	8	3.1	7	2.7	15	5.8	53	20.4	177	68.1	260	100.0

Araştırmaya katılan kişilerin, müşteri olarak yabancı bankalardan yönetim kalitesi bakımından da beklentilerinin çok önemli olduğu görülmektedir. Örnekleme alınan kişilerin; %53.1'i yönetim kalitesi olarak banka yönetiminin bankanın büyümesi ve gelişmesi konusunda gösterdiği başarının çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %46.9'u yönetim kalitesi bakımından bankanın hem kişilikleri hem de becerileri açısından güvenilir insanlarca yönetilmesini çok önemli gördükleri görülüyor. %43.1'i beklenti olarak yönetimin bankanın tanıtılmasındaki yeterliliğinin çok önemli olduğunu ifade etmiştir. %68.1'i yönetimin müşterilerin düşünce ve taleplerine önem vermesini çok önemli olarak bekledikleri görülmektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki düşüncelerinin Frekans ve Yüzde Dağılımları

Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşünceler	Düşüncesini Belirtme Durumu					
	Belirtenler		Belirtmeyenler		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Destekliyorum	87	33.5	173	66.5	260	100.0
Desteklemiyorum	117	45.0	143	55.0	260	100.0
Ülke Ekonomisine Zarar Verdiklerini Düşünüyorum	60	23.1	200	76.9	260	100.0
Ülke Ekonomisine faydaları Var	70	26.9	190	73.1	260	100.0
Daha Fazla Yatırım Yapmalarını İsterim	63	24.2	197	75.8	260	100.0
Yararlarından Çok zararları Var	32	12.3	228	87.7	260	100.0
Ülke Ekonomisine Yabancıların Hakim Olmasından Hoşnut değilim	122	46.9	138	53.1	260	100.0
Ülke Ekonomisini Güçlendiriyorlar	50	19.2	210	80.8	260	100.0
Fark etmez, Önemsemiyorum, Olsa da Olur Olmasa da Olur	15	5.8	245	94.2	260	100.0

Araştırmaya katılanların yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermeleri hakkındaki düşüncelerini belirtenlere bakıldığında; %33.5’i desteklediği görülmektedir. %45’i desteklemediklerini ifade etmişlerdir. %23.1’i ülke ekonomisine zarar verdiğini düşünmektedir. %26.9’u ülke ekonomisine faydalarının olduğu düşüncesini belirtmişlerdir. %24.2’si daha fazla yatırım yapmaları gerektiğini ifade etmişlerdir. %12.3’ü yararlarından çok zararlarının olduğunu düşünmektedirler. %46.9’u ülke ekonomisine yabancıların hakim olmasından hoşnut olmadıkları görülmektedir. %19.2’si ülke ekonomisini güçlendirdiklerini düşünmektedirler. %5.8’i önemsemedikleri görülmektedir.

Tablo 11: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki Düşüncelerinin Birleştirilmiş Sonuçları

Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşünceler	Düşüncelerin Belirtilmesi	%
Destekliyorum	87	42,40%
Desteklemiyorum	117	57,60%
Ülke Ekonomisine Faydaları Var	70	53,80%
Ülke Ekonomisine Zarar Verdiklerini Düşünüyorum	60	46,20%
Daha Fazla Yatırım Yapmalarını İsterim	63	66,30%
Yararlarından Çok zararları Var	32	33,70%
Ülke Ekonomisini Güçlendiriyorlar	50	29,10%
Ülke Ekonomisine Yabancıların Hakim Olmasından Hoşnut değilim	122	70,90%
Fark etmez, Önemsemiyorum, Olsa da Olur Olmasa da Olur	15	5,80%

Tablo 10’da araştırmaya katılanların yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermeleri hakkındaki düşüncelerini, belirtenler ışığında açıklanmıştır. Anketin son sorusu olan “Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkında Ne Düşünüyorsunuz?” sorusuna ankete katılanlar birden fazla seçeneği işaretleyerek katılmışlardır. Bu nedenle Tablo 11 ve Tablo 12’de bu cevapların tamamı tek tek dikkate alınarak yorumlanmıştır

Tablo 11’de cevaplar ikiye gruplar halinde dikkate alınmıştır. Yabancı bankaları destekleyip desteklememe seçeneklerini işaretleyenlerin %42,4’ü yabancı bankaları desteklerken %57,6’sı yabancı bankaların ülkemizde faaliyet göstermesini desteklememektedir. Ancak %53,8’i ülke ekonomisine faydaları olduğunu, % 66,30’u “daha fazla yatırım yapmaları” gerektiğini belirtmişlerdir. Ankete katılanların %5,8’i ise yabancı bankaların ülkemizde faaliyet göstermeleriyle ilgili bir görüşlerinin olmadığını, önemsemediklerini belirtmiştir. Bununla birlikte cevaplandıranların % 70.9’u(ankete katılanların tamamına bakıldığında % 43’ü ülke ekonomisine yabancıların hakim olmasından hoşnut olmadığını belirtmiştir.

Tablo 12: Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşüncelerin Olumluluk Düzeyi

Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşüncelerin Olumluluk Düzeyi			
	Seçenekler	Belirtilen Cevaplar*	Oransal Dağılım
Olumlu Cevaplar	Destekliyorum, Ülke Ekonomisine Faydaları Var, Daha Fazla Yatırım Yapmalarını İsterim ve Ülke Ekonomisini Güçlendiriyorlar.	270	43,80%
Olumsuz Cevaplar	Desteklemiyorum, Ülke Ekonomisine Zarar Veriyorlar, Yararlarından Çok Zararları Var ve Ülke Ekonomisine Yabancıların Hakim Olmasından Hoşnut Değilim.	331	53,70%
Verilen Toplam Cevaplar		616	100,00%

- Araştırmaya katılan müşteriler olumlu-olumsuz cevap grupları içinde birden çok seçeneği işaretlemişlerdir.

			Fatura Ödemeleri Hesabını Kullanım Sıklığı					
İşlem Türü	Hiç		Bazen		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	54	75.0	7	9.7	11	15.3	72	100.0
Bireysel	97	65.1	11	7.4	41	27.5	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	29	74.4	5	12.8	5	12.8	39	100.0
Toplam	180	69.2	23	8.8	57	21.9	260	100.0
$\chi^2=7.03$ sd = 4 P = 0.134								
			Otomatik Ödeme Sistemi Hesabını Kullanım Sıklığı					
İşlem Türü	Hiç		Bazen		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	51	70.8	12	16.7	9	12.5	72	100.0
Bireysel	87	58.4	22	14.8	40	26.8	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	28	71.8	4	10.3	7	17.9	39	100.0
Toplam	166	63.8	38	14.6	56	21.5	260	100.0
$\chi^2=7.26$ sd = 4 P = 0.123								
			İnternet Bankacılığı Hesabını Kullanım Sıklığı					
İşlem Türü	Hiç		Bazen		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	44	61.1	15	20.8	13	18.1	72	100.0
Bireysel	73	49.0	28	18.8	48	32.2	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	17	43.6	10	25.6	12	30.8	39	100.0
Toplam	134	51.5	53	20.4	73	28.1	260	100.0
$\chi^2=6.25$ sd = 4 P = 0.181								
			ATM Bankacılığı Hesabını Kullanım Sıklığı					
İşlem Türü	Hiç		Bazen		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	44	61.1	14	19.4	14	19.4	72	100.0
Bireysel	70	47.0	27	18.1	52	34.9	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	15	38.5	10	25.6	14	35.9	39	100.0
Toplam	129	49.6	51	19.6	80	30.8	260	100.0
$\chi^2=8.16$ sd = 4 P = 0.086								
			ATM Kartı Bankacılığı Hesabını Kullanım Sıklığı					
İşlem Türü	Hiç		Bazen		Sürekli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	28	38.9	4	5.6	40	55.6	72	100.0
Bireysel	23	15.4	22	14.8	104	69.8	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	1	2.6	0	0.0	38	97.4	39	100.0
Toplam	52	20.0	26	10.0	182	70.0	260	100.0
$\chi^2=35.37$ sd = 4 P = 0.001*								

	Hizmetler ve Yenilikler Hakkında Bilgilendirme Önem Derecesi							
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	14	19.4	13	18.1	45	62.5	72	100.0
Bireysel	34	22.8	45	30.2	70	47.0	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	2	5.1	6	15.4	31	79.5	39	100.0
Toplam	50	19.2	64	24.6	146	56.2	260	100.0
$\chi^2_h = 16.06$ $sd = 4$ $P = 0.003^*$								
	Hizmet ve Saatlerin Uygunluğu Önem Derecesi							
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	17	23.6	9	12.5	46	63.9	72	100.0
Bireysel	18	12.1	50	33.6	81	54.4	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	0	0.0	3	7.7	36	92.3	39	100.0
Toplam	35	13.5	62	23.8	163	62.7	260	100.0
$\chi^2_h = 32.14$ $sd = 4$ $P = 0.001^*$								

*: $P < \alpha/2 = 0,025$ olduğundan anlamlıdır.

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bankalarda kullandıkları işlem türünün bankalardan hizmet unsuru olarak beklentilerinin önem derecelerine bağımlı olup olmadığı için χ^2 analizi yapılmıştır. $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde, bankalarda kullanılan işlem türü; sunulan hizmetlerin çeşitliliğinin, bürokrasinin olmamasının, sunulan hizmetler ve yenilikler hakkında bilgilendirmenin ve hizmet verilen gün ve saatlerin uygunluğunun önem derecelerine bağımlı olduğu çıkmaktadır. İşlem türü bakımından sunulan hizmetlerin çeşitliliğini, bürokrasinin olmamasını, sunulan hizmetler ve yenilikler hakkında bilgilendirmenin ve hizmet verilen gün ve saatlerin uygunluğunun önemli düzeyde beklentileri bakımından çok önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

4.5.4.3 Araştırmaya Katılanların Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Analizi

Tablo 15: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Personel Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları

	Müşteriye Karşı Güler yüzlülüğü Önem Derecesi							
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	0	0.0	11	15.3	61	84.7	72	100.0
Bireysel	20	13.4	41	27.5	88	59.1	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	1	2.6	3	7.7	35	89.7	39	100.0
Toplam	21	8.1	55	21.2	184	70.8	260	100.0
$\chi^2_h = 26.77$ $sd = 4$ $P = 0.001^*$								

*: $P < \alpha/2 = 0,025$ olduğundan anlamlıdır.

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bankalarda kullandıkları işlem türünün bankalardan personel kalitesi olarak beklentilerinin önem derecelerine bağımlı olup olmadığı χ^2 bağımsızlık testi ile ölçülmüştür. $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde, bankalarda kullanılan işlem türü; müşteriye karşı güler yüzlü personel beklentisinin önem derecelerine bağımlı olduğu çıkmaktadır. İşlem türü bakımından personel kalitesi beklentisi olarak müşteriye güler yüzlü olunması, önemli düzeyde çok önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Yabancı bankalardaki işlemlerini ticari, bireysel ve hem ticari hem de bireysel kullananların personel kalitesi olarak müşteriye karşı güler yüzlü olunmasını çok önemli düzeyde bekledikleri anlamlı çıkmaktadır.

*: $P < \alpha/2 = 0,025$ olduğundan anlamlıdır.

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bankalarda kullandıkları işlem türünün bankaların şube fiziki ortam kalitesi olarak beklentilerinin önem derecelerine bağımlı olup olmadığı için χ^2 analizi yapılmıştır. $\alpha = 0,05$ anlamlılık düzeyinde, bankalarda kullanılan işlem türü; şubeye ulaşmanın kolaylığının, şubenin iç ve dış dekorasyonunun güzelliğinin, şubenin temizliğinin, şube içinde yeterince afiş broşür vb. bulunmasının ve şube içi afiş broşür vb. dokümanın güncelliğinin beklenti önem derecelerine bağımlı olduğu çıkmaktadır. İşlem türü bakımından bireysel müşterilerin şube fiziki ortam kalitesi unsurlarını beklenti olarak önemli görmedikleri ortaya çıkmaktadır. Buna karşı ticari ve hem ticari hem de bireysel amaçlı kullanan müşterilerin şube fiziki ortam kalitesi unsurlarını önemli düzeyde beklentileri bakımından çok önemli gördükleri anlamlı çıkmaktadır.

4.5.4.5 Araştırmaya Katılanların Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Analizi

Tablo 17: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankalarda Kullandıkları İşlem Türünün Bankalardan Yönetim Kalitesi Olarak Beklentilerinin Önem Derecelerine Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları

	Banka Yönetiminin Bankanın Büyümesi ve Gelişmesi Konusunda Gösterdiği Başarı Önem Derecesi							
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	14	19.4	12	16.7	46	63.9	72	100.0
Bireysel	40	26.8	44	29.5	65	43.6	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	2	5.1	10	25.6	27	69.2	39	100.0
Toplam	56	21.5	66	25.4	138	53.1	260	100.0
$\chi^2_h = 16.15$ sd = 4 P = 0.003*								
	Bankanın Hem Kişilikleri Hem de Becerileri Açısından Güvenilir İnsanlarca Yönetilmesi Önem Derecesi							
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	22	30.6	15	20.8	35	48.6	72	100.0
Bireysel	49	32.9	47	31.5	53	35.6	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	0	0.0	5	12.8	34	87.2	39	100.0
Toplam	71	27.3	67	25.8	122	46.9	260	100.0

$\chi^2=35.38$ $sd = 4$ $P = 0.001^*$								
Yönetimin Bankanın Tanıtılmasındaki Yeterliliği Önem Derecesi								
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	18	25.0	25	34.7	29	40.3	72	100.0
Bireysel	46	30.9	41	27.5	62	41.8	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	8	20.5	10	25.6	21	53.8	39	100.0
Toplam	72	27.7	76	29.2	112	43.1	260	100.0
$\chi^2=3.78$ $sd = 4$ $P = 0.437$								
Müşterilerin Düşünce ve Taleplerine Önem Verilmesi Önem Derecesi								
İşlem Türü	Önemli Değil		Önemli		Çok Önemli		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	9	12.5	8	11.1	55	76.4	72	100.0
Bireysel	20	13.4	43	28.9	86	57.7	149	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	1	2.6	2	5.1	36	92.3	39	100.0
Toplam	30	11.5	53	20.4	117	68.1	260	100.0
$\chi^2=22.42$ $sd = 4$ $P = 0.001^*$								

*: $P < \alpha/2=0,025$ olduğundan anlamlıdır.

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bankalarda kullandıkları işlem türünün bankaların yönetim kalitesi olarak beklentilerinin önem derecelerine bağımlı olup olmadığı için χ^2 testi yapılmıştır. $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde, bankalarda kullanılan işlem türü; banka yönetiminin bankanın büyümesi ve gelişmesi konusunda gösterdiği başarıların, bankanın hem kişilikleri hem de becerileri açısından güvenilir insanlarca yönetilmesinin ve müşterilerin düşünce ve taleplerine önem verilmesinin beklenti önem derecelerine bağımlı olduğu çıkmaktadır. İşlem türü bakımından banka yönetiminin bankanın büyümesi ve gelişmesi konusunda gösterdiği başarının, bankanın hem kişilikleri hem de becerileri açısından güvenilir insanlarca yönetilmesinin ve müşterilerin düşünce ve taleplerine önem verilmesinin beklentileri bakımından çok önemli gördükleri anlamlı çıkmaktadır.

4.5.5 Ankete Katılanların Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermesi Hakkındaki Düşüncelerin Analizi

Tablo 18: Araştırmaya Katılanların, Yabancı Bankaların Türkiye’de Faaliyet Göstermeleri Hakkındaki Düşünce Durumlarına Göre Dağılımları ve χ^2 Analizi Sonuçları

İşlem Türü	Destekleme Durumu					
	Destekliyorum		Desteklemiyorum		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	28	45.9	33	54.1	61	100.0
Bireysel	47	43.5	61	56.5	108	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	12	34.3	23	65.7	35	100.0
Toplam	87	42.6	117	57.4	204	100.0
$\chi_h^2=1.30$ sd = 2 P = 0.523						
İşlem Türü	Ülke Ekonomisine Zarar-Fayda Katkısını Düşünme Durumu					
	Zarar Veriyorlar		Fayda Sağlıyorlar		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	20	43.5	26	56.5	46	100.0
Bireysel	30	49.2	31	50.8	61	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	10	43.5	13	56.5	23	100.0
Toplam	60	46.2	70	53.8	130	100.0
$\chi_h^2=0.42$ sd = 2 P = 0.809						
İşlem Türü	Ülke Ekonomisine Katkılarını Düşünme Durumu					
	Daha Fazla Yatırım Yapılsın		Yarardan Çok Zararları Var		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Ticari	22	78.6	6	21.4	28	100.0
Bireysel	29	60.4	19	39.6	48	100.0
Hem Ticari Hem de Bireysel	12	66.7	6	33.3	18	100.0
Toplam	63	67.0	31	33.0	94	100.0
$\chi_h^2=2.64$ sd = 2 P = 0.267						

Yabancı bankaları tercih edenlerin, bankalarda kullandıkları işlem türünün yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkındaki düşüncelerine bağımlı olup olmadığı için χ^2 analizi yapılmıştır. $\alpha=0,05$ anlamlılık düzeyinde, bankalarda kullanılan işlem türü; yabancı bankaların,Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkındaki düşüncelerine bağımlı çıkmadığı görülmektedir. Yabancı bankalarda işlem yaptıran bireysel, ticari ve ham bireysel hem de ticari amaçlı müşterilerin yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkında ki düşünceleri aynı oranda diyebiliriz.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Türkiye’deki varlıkları 19. yüzyılın sonlarında başlayan yabancı bankalar, 1980’lere kadar kapalı bir yapıya sahip olan Türk ekonomisinde sınırlı olarak faaliyette bulunmuşlardır. Bu dönemde uygulamaya konulan dışa açık ekonomi politikaları sonucunda, yabancı bankaların Türk bankacılık sistemine girişleri artmıştır. 1980-2000 döneminde yabancı bankaların sayısı artmış, ancak bankacılık sisteminin toplam aktifleri içerisindeki payları % 5’ler düzeyinde kalmıştır.

2000 ve 2001 krizleri sonrasında bankacılık sisteminin daha sağlıklı hale getirilmesi ve sorunlarının kalıcı olarak çözümlenmesi amacıyla uygulamaya konulan “Bankacılık Sektörü Yeniden Yapılandırma Programı” ile elde edilen kazanımlar, Türk bankacılık sektörünü yabancı yatırımcılar için çekici hale getirmiştir. Kredi hacminde yaşanan artışlar, yüksek kâr oranları ve düzenleyici çerçeve ile gözetim ve denetim sisteminde yükselen standartlar, yabancı yatırımcıları Türk bankacılık sistemine yatırım yapmaya yönelten faktörler olarak ortaya çıkmaktadır. Söz konusu dönemde Türk ekonomisinin makro göstergelerinde yaşanan iyileşme, yüksek büyüme oranları ve enflasyondaki düşüş ile Türkiye’nin Avrupa Birliğine üyelik müzakerelerinin başlaması ve buna bağlı olarak geleceğe yönelik olumlu beklentiler de, bu sürece katkıda bulunmuştur. Bu olumlu beklentiler ışığında yatırımlarını bankacılık sektörüne yönlendiren yabancılar kârlarını katlamışlardır.

Yabancı bankalar ülkemizde son birkaç yılda müşteri potansiyellerini de arttırmıştır. Yabancı bankalar sundukları hizmet kalitesiyle, yabancı sermayeye karşı oldukça tepkili olmasına rağmen Türk müşterilerinin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Müşterilerin yabancı bankaları tercih etmeleriyle ilgili yapılan bu araştırma müşterilerin tercihlerini etkileyen faktörlerin önem derecesini belirlemeyi amaçlamıştır.

Yabancı bankaları kullanan müşterilerin vermiş olduğu cevaplara göre en çok kullanılan yabancı bankalar sırasıyla, Finans Bank, HSBC Bank, Fortis Bank ve Denizbank olurken, ilk iki banka tüm bankalar içinde %60 paya sahip durumdadır.

Yabancı bankaları tercih edenlerin %57'si bu bankaları bireysel işlemleri için kullanmaktadır. Ankete katılanların % 27'si ise ticari müşteridir. %16'lık bir grup da yabancı bankaları hem ticari hem bireysel hizmetleri için kullanmaktadır.

Yabancı bankaların tercih edilmelerinde etkili olan yirmi iki faktör belirlenmiş ve araştırmanın temelini oluşturmuştur. Bu faktörlerin önem dereceleri “Hiç önemli değil”den, “Çok “önemli” ye kadar sıralanmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda bir sıralama yapıldığında en önem verilen faktörler sırasıyla; sunulan hizmetin hızı, personelin işlemleri yaparken çalışma hızı, verilen hizmetlerde sorunsuz hatasız olması, ödenen masraf ve komisyon düzeyi ve personelin müşteriye karşı güler yüzlü tutumu olmuştur. Banka yöneticilerinin kişilikleri ve becerileri açısından güvenilir insanlarla yönetiliyor olması, şube içi afiş ve dokümanın güncelliği ve şubenin iç ve dış dekorasyonun güzelliği müşterilerin yabancı bankaları tercih ederken pek fazla önemsemediği faktörler olmuştur.

Yabancı bankaların tercih edilmesinde en etkili faktörler hizmet unsurları ve personel kalitesi ile ilgili unsurlar olmuş, yönetim kalitesi ve şube fiziki ortam kalitesi ile ilgili unsurlar geri planda kalmıştır. Bununla birlikte hiçbir unsura verilen cevapların ortalaması “hiç önemli değil” yada “önemli değil” şeklinde çıkmamış, en az etkili olan cevaplarda bile “ne önemli ne de değil” ile “önemli” arasında sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Yabancı bankaları tercih eden müşteriler arasında yapılan araştırmanın son bölümünü oluşturan, yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesiyle ilgili olarak ne düşündüklerinin tespiti amacıyla sorulan soruya, yabancı banka kullanan müşterilerin verdikleri cevaplarla elde edilen sonuçlara göre, %42,4’ü yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesini desteklemektedir. Ancak yabancı bankaları kullandıkları halde Türkiye’de faaliyet göstermelerini desteklemeyenlerin oranı %57,6’dır. %53,8’i ülke ekonomisine faydası olduğunu, %66,30’u da daha

fazla yatırım yapmalarını gerektiğini düşünmektedir. Bununla birlikte, %70,9 gibi büyük bir oran ülke ekonomisine yabancıların hakim olmasından hoşnut değildir.

Bu oranları olumsuz cevaplar ve olumlu cevaplar olarak gruplandırdığımızda, araştırmaya katılanların %43,8'i olumlu cevap verirken, %53,7'si olumsuz görüş belirtmiş, %2,5'i ise bu konuyla ilgili yorum yapmamıştır.

Kısacası; bir kesim, yabancı bankaların ülke ekonomisini güçlendirdiğini, daha fazla yatırım yapmalarını ister ve faaliyetlerini desteklerken, ilk gruba oranla daha büyük bir kesim, yabancı bankaların ülke ekonomine hakim olmalarından hoşnut olmayıp, faaliyetlerini desteklememektedir.

Desteklemedikleri halde yabancı bankaları kullanan bir kesim olduğuna göre, yabancı bankalar, hizmet yapısı ve kalitesi açısından diğer bankalara göre farklılık göstermektedir diyebiliriz. Zira müşteriler yabancı bankalara karşı ne kadar tepkili yada temkinli de olsa, menfaatleri doğrultusunda hareket etmektedir. Daha az komisyon alan yatırımlara daha fazla kazanç getiren, daha hızlı, güvenilir ve güler yüzlü hizmet veren bankaları tercih etmektedir.

Yabancı bankalar ülkemizdeki faaliyetlerini arttırmaya devam edecek ve bunu durdurmak yada engellemek faydasız olacaktır. Tercih edilmelerini ortaya çıkaran sonuçları yerli bankaların lehine döndürmek, ülke ekonomisine bu denli hakim olmalarının önüne geçmenin bir yolu olabilir. Çünkü ne kadar faydaları olursa olsun, Türk bankacılık sektörü ekonominin bel kemiğidir ve dış destekle ayakta kalan bir sektör desteğin çekilmesi gibi bir durum karşısında ayakta durmayı başaramaz.

KAYNAKÇA

- AÇILDI,E.(2002). Bankalarda Müşteri Beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bilim Dalı
- AKÇAER,G.(1999). Yabancı Bankaların Kuruluşunun Çin Halk Cumhuriyeti ve Türk Bankacılık Hukuku Açısından Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı
- AKGÜÇ, Ö.(1989). **100 Soruda Türkiye’de Bankacılık** (İkinci Baskı).Gerçek Yayınevi.
- AKSOY,T.(1998). **Çağdaş Bankacılıkta Son Eğilimler ve Türkiye’de Uluslararası Bankacılık**. Ankara:SPK Yayınları
- ALTAY O.(2006). **Türk Bankacılık Sistemi**. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları
- ALTUN, Fatih.(2006). Bankacılık Sektöründe Yabancı Sermaye Girişi ve Ulusal Ekonomi Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü, Sermaye Piyasası ve Borsa Anabilim Dalı.
- ARTUN T.(1983). **İşlevi, Gelişimi, Özellikleri ve Sorunlarıyla Türkiye’de Bankacılık** (İkinci Baskı).İstanbul: Tekin Yayınevi.
- ATALAY,M.(1954).**Türk Milli Bankacılığı Bankacılık ve Tarihçesi**. Ankara: Yıldız Matbaası
- AYDEMİR,N.(2004). **Dünden Bugüne Türkiye’ de Bankacılık**. Ankara:Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Derneği Yayınları.
- BARUTÇU, S.(2002). Hizmet Sektöründe Müşteri Bağlılığının Önemi ve Müşteri Bağlılığının Sağlanmasında İlişki Pazarlamasının Rolü: Banka İşletmelerinde Bir Uygulama. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,İşletme Anabilim Dalı.

- BOLAY,C.(1991). **Türk Bankacılık Tarihi**. TBB Yayınları. Bankacılık Dergisi, sayı:5
- BOSTANCI, N.(2004). Türkiye’de Bireysel Bankacılık Hizmetleri Eğitiminin Müşteri Davranışlarına Etkisi. Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlik Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bankacılık Eğitimi Bilim Dalı.
- ÇAKAR V.(2003). Yabancı Sermayeli Banka Girişleri ve Ulusal Bankacılık Sektörleri Üzerindeki Etkileri, Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlik Tezi. TCMB, Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü.
- ÇİÇEK,Y.(2002). Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sistemindeki Yeri ve Etkileri. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uluslararası İktisat Bilim Dalı.
- ÇİVİ, H.(1985). **Türkiye’ de Bankacılık Teori Uygulama ve Sonuçlar**. Ankara: **Fon Matbaası**
- ERTUĞRUL, A., Zaim O.(1996). **Türk Bankacılığında Etkinlik Tarihi Gelişim Kantitatif Analiz**. Ankara :Bilkomat Yayınları
- GÜLER O.(2002). A Study On Ranking The Preference Factors Of Corporate Customers İn A Bank. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İngilizce İşletme Bilim Dalı
- GÜLER, M.(2001), **Türk Bankacılık Sektörünün Sorunları ve Geleceği**, Ankara:Ticaret Odası Yayınları.
- HATİPOĞLU Z.(1964). **Türkiye’de Bankacılık**, İstanbul: İktisat Fakültesi İşletme İktisadi Enstitüsü Yayınları.
- IŞIK,M.(2006). Yabancı Bankaların Türk Bankacılık Sektöründeki Payı ve Ekonomik Gelişmeye Katkıları.Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü Bankacılık Anabilim Dalı .
- KARASAR,N.(2002) **Bilimsel Araştırma Yöntemi**.Ankara:Nobel Yayın Dağıtım.
- KAYNARCALI, A.(1992).Gelişimleri, Özellikleri ve Katkılarıyla Yabancı Bankalar ve Türk Bankacılık Sistemi İçerisinde Yabancı Bankalar.Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Para-Banka Anabilim Dalı

KAYTANCI M.(2000). Türkiye'deki Uluslararası Bankacılık Faaliyetleri, Stratejileri ve Türk Bankacılık Sistemi İçindeki Pazar Paylarının İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe-Finans Ve Sayısal Yöntemler Anabilim Dalı, Finans Bilim Dalı

KAZGAN,H.(1997). **Osmanlıdan Cumhuriyete Türk Bankacılık Tarihi.** İstanbul:TBB Yayınları.

KOCAİMAMOĞLU, S.(1977). Bankacılık Ansiklopedisi, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 208, Faydalı Eserler Dizisi: No: 10.

KOC AOĞLU, U.(2001). **Türkiye İş Bankası Tarihi.** İstanbul:T.C.İş Bankası Kültür Yayınları.

ÖCAL, T.,Çolak,F.(1988). **Para-Banka.** (Birinci Baskı) Ankara: İmge Kitabevi,

ÖCAL, T.,Çolak,F.(1999). **Finansal Sistem ve Banklar.** (Birinci Baskı) Ankara: Nobel Kitabevi,

ÖCAL,T.(1973). **Türk Banka Sistemi.** Ankara: Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi Yayınları.

ÖZDEMİR,M.(1997). Cumhuriyetten Bugüne **Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası.** TCMB, Ankara

ÖZDAMAR,D.(2004), Bankacılık Sektöründe Müşteri İlişkileri Yönetimi ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,İşletme Anabilim Dalı.

Özen, A.(1999)., Ticari Bankacılıkta Bireysel Pazarlama ve Banka Seçimini Etkileyen Faktörler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Siyasal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bilim Anabilim Dalı.

PARASIZ, İ.(2000). **Para Banka ve Finansal Piyasalar**(Yedinci Baskı).Ankara: Ezgi Kitabevi.

- SEVİMESEN,C.(2005). Yabancı Bankaların Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Faaliyetleri ve Etkileri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı
- ŞAKAR H.(2000) **Genel Bankacılık Bilgileri** (Birinci Basım). İstanbul: Strata Yayıncılık.
- TAKAN, M.(2001). **Bankacılık Teori Uygulama ve Yönetim**.Ankara: Nobel Yayınları.
- TARLAN S.(1986). **Tarihte Bankacılık**. Ankara: Başbakanlık Basımevi
- TARLAN, M.(1999). Yabancı Bankacılığın Türkiye’deki Yeri ve Önemi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı.
- TBB (Türkiye Bankalar Birliği).**Bankalarımız(1980-2006)**
- TBB (Türkiye Bankalar Birliği).(2005).**Türkiye’de Yabancı Bankalar**.Bankacılar Dergisi Sayı:52
- USTA,P.(2006). Bankacılık Hizmetlerinin Pazarlanmasında Banka Müşterilerinin Tercihlerini Etkileyen Unsurlar. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı Uluslar arası İşletmecilik Bilim Dalı
- YELER,M.(2006). Müşteri İlişkileri Yönetimi(CRM) ve Türkiye’de Bankacılık Sektöründe CRM Uygulamalarında Eğitimin Rolü. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bankacılık Eğitimi Bilim Dalı.
- YILMAZ,Ş.O.(2001). Özel ve Kamu Bankacılığında Halkla İlişkiler Çalışmalarına Müşteri İlişkileri Açısından Karşılaştırmalı Bil Bakış,Yapı Kredi ve Ziraat Bankası Örneği. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı
- YİĞİT, P.(2005). Düşen Enflasyon Ortamında Bankacılık ve Türk Bankacılık Sektörü, Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlik Tezi. TCMB, Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü.

YÜKSEL A.S.(2002). Banka Yönetimi El Kitabı.İstanbul:Alfa Basım Yayım Dağıtım.

ZARAKOLU, A.(1973). **Cumhuriyet’in 50. Yılında Memleketimizde Bankacılık.**
Ankara:Türkiye Bankalar Birliği Yayını, No. 61.

<http://www.bankaciyizbiz.com/>

<http://www.bddk.org.tr>.

<http://www.tcmb.gov.tr>

<http://www.tbb.org.tr>

EKLER

Ek-1 Anket Formu

BANKA TERCİHLERİ VE BEKLENTİLER ARAŞTIRMASI

Sayın banka müşterisi; bu anket formu Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İşletme Eğitimi Anabilim Dalında yürütülen “**Yabancı Bankaların Tercih Edilmesindeki Faktörlerin Analizi**” konulu yüksek lisans tezinin uygulama kısmını oluşturmaktadır. Vereceğiniz doğru cevaplarla araştırmaya katkıda bulunacağınızdan gösterdiğiniz ilgi ve ayırdığınız zaman için teşekkür ederiz.

S1- Herhangi bir işlem için hangi bankaları kullanıyorsunuz(tercih ediyorsunuz) ?

Kullandığınız işlemler ticari mi yoksa bireysel mi ?

Albaraka Türk	1
Citibank	2
Denizbank	3
Finansbank	4
Fortis	5
HSBC	6
Kuveyt Türk	7
TEB(Türkiye Ekonomi Bankası)	8

TİCARİ	1
BİREYSEL	2

S.2-Tercih ettiğiniz bankalardan hangi hizmetleri ne sıklıkta kullanıyorsunuz ?
Elinizdeki karta bakarak söyler misiniz.

KULLANIM SIKLIĞI

1-Hiç

2-Nadiren

3-Bazen

4-Sık Sık

5-Sürekli

HİZMET TÜRLERİ	KULLANIM SIKLIĞI
1-Vadesiz mevduat hesabı	
2-Vadeli mevduat hesabı	
3-EFT/Havale	
4-Fatura ödemeleri(elektrik,su vb)	
5-Otomatik ödeme sistemi	
6-İnternet bankacılığı	
7-ATM bankacılığı	
8-ATM (banka) kartı	
9-Kredi kartı	
10-POS (üye işyeri) işlemleri	
11-Bireysel kredi (konut,taşıt,tüketici)	
12-Ticari kredi	
13-Çek karnesi	
14-Çek/senet tahsilatı	
15-Vergi/SSK ödemesi	
16-Kiralık kasa	
17-Maaş ödemesi	
18-Diğer.....	

S.3-Bir müşteri olarak beklentilerinizin karşılanması açısından şimdi size sayacağım unsurlardan her birinin ne denli önemli olduğunu elinizdeki karttan bakarak söyler misiniz ?

1-Hiç Önemli Değil 2-Önemli Değil 3-Ne Önemli Nede Değil 4-Önemli 5- Çok Önemli

HİZMET UNSURLARI	ÖNEM DERECEŚİ
1-Sunulan hizmetlerin sürekliliğİ	
2-Sunulan hizmetlerin çeşİtliliğİ	
3-Sunulan hizmetlerin hızı	
4-Bürokrasinin olmaması	
5-Hizmetlerde sorunsuzluk,hatasızlık	
6-Sunulan hizmetler ve yenilikler hakkında bilgilendirme	
7-Hizmet verilen gün ve saatlerin uygunluğİ	
8-Ödediğİniz masraf ve komisyon düzeyi	
9-Tasarrufların kazançlı olması	
PERSONEL KALİTESİ	ÖNEM DERECEŚİ
1-Çalışkanlığİ	
2-İşlemleri yaparken çalışma süratı/hızı	
3-İşindeki uzmanlığİ	
4-Müşteriye karşı güler yüzlülüğİ ve ilgisi	
ŞUBE FİZİKİ ORTAM KALİTESİ	ÖNEM DERECEŚİ
1-Şubeye ulaşmanın kolaylığİ	
2-Şubenin iç ve dış dekorasyonunun güzelliğİ	
3-Şubenin temizliğİ	
4-Şube içinde yeterince afiş,broşür vb. bulunması	
5-Şube içi afiş,broşür vb.dökümanın güncelliğİ	
YÖNETİM KALİTESİ	ÖNEM DERECEŚİ
1-Banka yönetiminin bankanın büyümesi ve gelişmesi konusunda gösterdiğİ başarı	
2-Bankanın hem kişilikleri hem de becerileri açısından güvenilir insanlarca yönetilmesi	
3-Yönetimin bankanın tanıtılmasındaki yeterliliğİ	
4-Müşterilerin düşünce ve taleplerine önem verilmesi,ciddiye alınması	

S.4-Yabancı bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesi hakkında ne düşünüyorsunuz ?

Destekliyorum	1
Desteklemiyorum	2
Ülke ekonomisine zarar verdiklerini düşünüyorum	3
Ülke ekonomisine faydaları var	4
Daha fazla yatırım yapmalarını isterim	5
Yararlarından çok zararları var	6
Ülke ekonomisine yabancıların hakim olmasından hoşnut değilim	7
Ülke ekonomisini güçlendiriyorlar	8
Fark etmez ,önemsemiyorum,olsa da olur olmasa da olur	9

GÖRÜŞÜLEN KİŞİNİN :

Adı Soyadı..... Cinsiyeti.....
Yaş..... Mesleğİ.....
Eğitim Durumu..... Aylık ortalama geliri.....
Telefonu.....

Ek-2 Bankacılık Sektörünün Yıllar İtibariyle Dağılımı

	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	
Banka Sayısı	60	62	66	65	69	70	67	68	69	72	
Mevduat bankaları	52	53	56	55	57	58	55	55	56	59	
Kamu	8	8	8	8	6	6	6	5	5	5	
Özel	25	24	25	26	31	32	29	32	33	36	
Fon	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Yabancı	19	21	23	21	20	20	20	18	18	18	
Kalkınma ve yatırım b.	8	9	10	10	12	12	12	13	13	13	
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008 Mart
Banka Sayısı	75	81	79	61	54	50	48	47	46	46	46
Mevduat bankaları	60	62	61	46	40	36	35	34	33	33	33
Kamu	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3
Özel	38	31	28	22	20	18	18	17	14	11	11
Fon	-	8	11	6	2	2	1	1	1	1	1
Yabancı	18	19	18	15	15	13	13	13	15	18	18
Kalkınma ve yatırım b.	15	19	18	15	14	14	13	13	13	13	13

Ek-3 Türkiye'de Faaliyet Gösteren Banka ve Şube Sayısı
(Aralık2008 itibariyle)

Banka/Grup Adı	Banka Sayısı	Yurtiçi Şube*	Yurtdışı Şube*
Tüm Bankalar	45	8593	51
Mevduat Bankaları	32	8541	50
Kamusal Sermayeli Mevduat Bankaları	3	2391	15
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	-	1256	10
Türkiye Halk Bankası A.Ş.	-	615	3
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	-	520	2
Özel Sermayeli Mevduat Bankaları	11	4196	22
Adabank A.Ş.	-	1	0
Akbank T.A.Ş.	-	849	1
Alternatif Bank A.Ş.	-	46	0
Anadolubank A.Ş.	-	77	0
Şekerbank T.A.Ş.	-	250	0
Tekstil Bankası A.Ş.	-	61	0
Turkish Bank A.Ş.	-	23	0
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	-	326	4
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	-	711	5
Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	1010	11
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	-	842	1
Tasarruf Mevduatı Sig. Fon. Devr. B.	1	1	0
Birleşik Fon Bankası A.Ş.	-	1	0
Yabancı Bankalar	17	1953	13
Türkiye’de Kurulmuş Yabancı Bankalar	11	1923	13
Arap Türk Bankası A.Ş.	-	3	0
Citibank A.Ş.	-	57	0
Denizbank A.Ş.	-	373	1
Deutsche Bank A.Ş.	-	1	0
Eurobank Tekfen A.Ş.	-	42	0
Finans Bank A.Ş.	-	423	1
Fortis Bank A.Ş.	-	299	1
HSBC Bank A.Ş.	-	326	4
ING Bank A.Ş.	-	356	6
Millennium Bank A.Ş.	-	18	0
Turkland Bank A.Ş.	-	25	0
Türkiye’de Şube Açan Yabancı Bankalar	6	30	0
ABN AMRO Bank N.V.	-	8	0
Bank Mellat	-	3	0
Habib Bank Limited	-	1	0
JPMorgan Chase Bank N.A.	-	1	0
Société Générale (SA)	-	16	0
WestLB AG	-	1	0

Kalkınma ve Yatırım Bankaları	13	52	1
Kamusal Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	3	23	0
İller Bankası	-	19	0
Türk Eximbank	-	2	0
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	-	2	0
Özel Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	6	11	1
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	-	2	0
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	-	1	0
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	-	1	0
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	-	3	0
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	-	3	1
Yabancı Sermayeli Kalkınma ve Yatırım Bankaları	4	18	0
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	-	15	0
Calyon Yatırım Bankası Türk A.Ş.	-	1	0
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.	-	1	0
Taib Yatırım Bank A.Ş.	-	1	0

* Şube sayıları resmi veriler olmayıp, bankaların yıl içerisinde Birliğimize bildirdiği verilerdir.

Kaynak:TBB

Ek-4 Türkiye'de Faaliyet Gösteren Bankaların Tarihsel Gelişimi
(Eylül 2008 İtibariyle)

	Kuruluş tarihi	Tarihsel Gelişim
ABN AMRO Bank N.V.	1921	"Hollatse Bank Uni. N.V." ünvanı ile kurulmuş, 1 Ocak 1995 tarihinde "ABN AMRO Bank N.V." olarak değişmiştir.
Adabank A.Ş.	1985	Banka, 4389 sayılı Bankalar Kanununun 14/1 maddesi uyarınca BDDK tarafından izlemeye alınmış, 25 Temmuz 2003'de 1102 sayılı karar ile bankaya yeni bir Yönetim Kurulu atanmıştır. 3 Temmuz 2006 tarihinde Fon tarafından yapılan ihale sonucunda Kuveyt menşeli "The International Investor Company"e ihale edilmiştir. BDDK'nın 26 Temmuz 2007 tarihli Kararı ile hisse devrine izin verilmemiştir.
Akbank T.A.Ş.	1948	1948 yılında merkezi Adana'da kurulmuş, 1954 Kasım ayında Genel Müdürlüğü İstanbul'a taşınmıştır. 26 Temmuz 1990 tarihinde bankanın hisse senetleri İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. Ayrıca banka hisselerinin bir bölümü 1998 yılında American Depository Receipt ve adi hisse senedi olarak uluslararası piyasalara arz edilerek satılmıştır. Resmi Gazetenin 13 Eylül 2005 tarih ve 25935 sayılı nüshasında yayımlanan BDDK'nın 9 Eylül 2005 tarih ve 1695 sayılı Kararı ile Ak Uluslararası Bankası A.Ş., 19 Eylül 2005 tarihinde tüm hak, alacak ve borçları ile Akbank T.A.Ş.'ye devir olmuştur. BDDK'nın 6 Aralık 2006 tarihli kararı ile Akbank T.A.Ş.'nin sermaye artırımını sonrasında %20'sinin Citibank Overseas Investment Corporation (COIC) tarafından devralınmasına izin verilmiştir.
Aktif Yatırım Bankası A.Ş.	1999	Bankanın kurulmasına Bakanlar Kurulu'nca 22 Eylül 1998 tarih ve 98/11819 sayılı Kararname ile izin verilmiş, söz konusu karar 21 Ekim 1998 tarih ve 23500 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Banka 28 Temmuz 1999 tarihinde tescil edilmiş ve ana sözleşme 29 Temmuz 1999 tarihinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. Çalık Yatırım Bankası A.Ş., bir Çalık Holding iştirakidir. "Çalık Yatırım Bankası A.Ş."nin ticari ünvanı 1 Ağustos 2008 tarihi itibariyle "Aktif Yatırım Bankası A.Ş." olarak değişmiştir.
Alternatif Bank A.Ş.	1992	Hazine'nin 20 Şubat 1992 tarih ve 8488 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama izni verilmiş, 24 Şubat 1992 tarihinde ise faaliyetlerine başlamıştır. Bankanın hisseleri 3 Temmuz 1995 tarihinde İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 1996 yılında hisselerinin % 80'i satın alınarak Anadolu Grubuna geçmiştir.

Anadolubank A.Ş.	1996	Bakanlar Kurulunun 11 Ekim 1996 tarih ve 22784(Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 18 Eylül 1996 tarih ve 96/8332 sayılı Kararına istinaden "Anadolubank A.Ş." ünvanıyla kurulmuş ve 11 Nisan 1997 tarih ve 4269 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde tescil edilmiştir. Hazine'nin 25 Ağustos 1997 tarih ve 39692 sayılı yazısı ile Anadolubank A.Ş.'ye faaliyet izni verilmiştir. 1997 yılında Özelleştirme İdaresi'nce Etibank A.Ş.'nin 3'e ayrılarak Etibank A.Ş., Denizcilik Bankası T.A.Ş. ve Anadolu Bankası T.A.Ş. adı altında 3 ayrı özelleştirme işlemine tabi tutulması sonucunda açılan özelleştirme ihalesi kapsamında "Anadolu Bankası T.A.Ş."nin isim ve lisans haklarının Anadolubank A.Ş.'ye devri gerçekleştirilmiştir. 27 Eylül 1997'de faaliyetlerine başlayan Anadolubank A.Ş. bir Habaş Şirketler Grubu iştirakidir.
Arap Türk Bankası A.Ş.	1977	1 Nisan 1977 tarihinde kurulan Arap Türk Bankası, Arap (% 65) ve Türk (% 35) hissedarların bir ortak girişim bankasıdır.
Bank Mellat	1982	16 Nisan 1982 tarihinde Türkiye'de şube açan yabancı banka statüsünde faaliyetine başlamıştır.
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.	1999	9 Nisan 1999 tarihinde "Toprak Yatırım Bankası A.Ş." adıyla kurulmuştur. 30 Kasım 2001 tarihinde, bankanın eski ana sermayedarı Toprakbank A.Ş. Fon'a devredilmiştir. Daha sonra Fonu'nun düzenlediği ihale sonucunda 1 Kasım 2002 tarihinde banka hisselerinin % 89,92'lik bölümü "C Faktoring A.Ş." tarafından satın alınmıştır. Yeni ortaklık yapısıyla 22 Ocak 2003 itibariyle ünvanı “C Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.” olarak değişmiş, sermaye artışına ve yeni organizasyonel yapılanmaya gidilmiştir. Sermaye artışları ve bakiye hisselerin alınması sonrasında C Faktoring A.Ş.'nin Banka'daki payı % 99,99'a ulaşmıştır. 2002 sonundan itibaren İstanbul'daki merkezine ilaveten Ankara ve İzmir'de şubeler açmış, kurumsal bankacılık ve yatırım bankacılığı alanlarında faaliyetlerini sürdürmüştür. 2005 yılı içerisinde yürütülen ortaklık görüşmeleri sonucunda 13 Aralık 2005 tarihinde yabancı ortak girişine yönelik olarak nihai satış sözleşmesi imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmaya göre tamamı Bank Hapoalim B.M.'e ait bulunan Tarshish-Hapoalim Holdings and Investments Ltd., sermaye arttırımı yöntemiyle bankada %57.55 hisse sahibi olacaktır. Ayrıca, RP Explorer Master Fund'ın sermaye artışı yöntemiyle bankada %7.45 hissedar olması öngörülmektedir. Yeni ortaklık yapısının hayata geçmesi için gerekli resmi ve usuli işlemler devam etmektedir. 29 Aralık 2005 tarihinde Banka'nın ünvanı “Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.” olarak değişmiştir. Yeni ortaklık yapısı çerçevesinde hazırlanan iş planına göre Banka bireysel kredi faaliyetlerine ve bireysel bankacılık yatırımlarına başlamıştır.

Birleşik Fon Bankası A.Ş.	1958	"Çaybank A.Ş." mahalli banka olarak kurulmuş, 1964'de statüsü değişmiştir. 6 Nisan 1988 tarih ve 19777 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 20 Mart 1988 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile bankacılık işlemleri ve mevduat kabul yetkisi kaldırılmış, 8 Mart 1990 tarih ve 20455 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 18 Ocak 1990 tarih ve 90/86 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bu yetki tekrar geri verilmiştir. Ünvanı 1992 yılında "Derbank A.Ş." olarak değişmiştir. 1998 yılında Bayındır Holding bünyesine geçmesiyle birlikte "Bayındırbank A.Ş." olarak değişmiştir. 10 Temmuz 2001 tarih ve 24458 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 383 sayılı BDDK Kararı ile banka Fon'a devredilmiştir. Daha sonra 18 Ocak 2002 tarihinde Ege Giyim Sanayicileri Bankası A.Ş., Bayındırbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiştir. 5 Nisan 2002 tarihinde ise Etibank A.Ş.(BDDK'nın 15 Haziran 2001 tarih ve 346 sayılı kararı ile 2 Temmuz 2001 tarihinde Etibank T.A.Ş.'ye devredilen Eskişehir Bankası T.A.Ş. ve İnterbank A.Ş. ile birlikte), İktisat Bankası T.A.Ş. ve Kentbank A.Ş. tüm aktif ve pasifleriyle Bayındırbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiştir. En son 30 Eylül 2002 tarihinde Toprakbank A.Ş., Bayındırbank A.Ş. bünyesinde birleştirilmiştir. Fon Kurulu'nun 7 Aralık 2005 tarih ve 515 sayılı kararı uyarınca "Bayındırbank A.Ş." 'nin ticari ünvanı "Birleşik Fon Bankası A.Ş." olarak değiştirilmiş ve bu husus Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin 19 Aralık 2005 tarih ve 6455 sayılı nüshasında yayımlanarak Ticaret Sicilinde tescil ve ilan edilmiş bulunmaktadır.
Calyon Bank Türk A.Ş.	1990	11 Ocak 1990 tarihinde "Avrupa Türk Yatırım Bankası A.Ş." ünvanıyla kurulmuş, daha sonra bu ünvan 29 Mayıs 1995 tarihinde "Indosuez Euro Türk Merchant Bank A.Ş.", 5 Haziran 2000 tarihinde "Crédit Agricole Indosuez Türk Bank A.Ş." olarak değişmiştir. Credit Lyonnais (Paris) Merkezi Fransa İstanbul Türkiye Merkez Şubesi'nin mevduatı hariç bütün aktif ve ödenmiş sermayesi ile yedek akçeleri de dahil olmak üzere pasifi, borç, alacak ve haklarını 13 Mart 2004 tarihinde devralmıştır. 17 Haziran 2004 tarihinde ise "Calyon Bank Türk A.Ş." olarak değişmiştir. Banka ünvanı 28 Aralık 2007 tarihinde "Calyon Yatırım Bankası Türk A.Ş." olarak değişmiştir.
Citibank A.Ş.	1980	"Citibank N.A." 12 Kasım 1980 tarihinde Türkiye'de şube açan yabancı banka statüsünde faaliyetlerine başlamıştır. BDDK'nın 8 Aralık 2003 tarih ve 1149 sayılı kararı uyarınca 26 Aralık 2003 tarihinde (tamamı Citibank N.A.'ya ait bir yan kuruluş olarak) Citibank A.Ş. kurulmuştur. Citibank A.Ş. BDDK'nın 10 Mart 2004 tarih ve 1222 sayılı yazısı ile mevduat kabul etmek ve bankacılık işlemleri yapmak üzere izin almıştır. 31 Mart 2004 tarihinde Citibank N.A.'nın bütün aktif (mevduat dahil olmak üzere) pasifi, hak ve borçları Citibank A.Ş.'ye devredilmiştir. Böylelikle banka Türkiye'deki faaliyet şeklini 31 Mart 2004 itibarıyla "şube"den "anonim şirket" şeklindeki işbirliği dönüştürmüştür.

Denizbank A.Ş.	1997	11 Ekim 1996 tarih ve 22784(Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 18 Ağustos 1996 tarih ve 96/8532 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden "Denizbank A.Ş." ünvanıyla kurulmuş ve 11 Nisan 1997 tarih ve 4269 sayılı Türk Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil edilmiştir. Hazine'nin 22 Ağustos 1997 tarih ve 632 sayılı yazısı ile "Denizbank A.Ş."ye faaliyet izni verilmiş, banka 25 Ağustos 1997 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır. 1997 yılında Özelleştirme İdaresi'nce açılan ihale kapsamında "Denizcilik Bankası T.A.Ş." (Bakınız "Faaliyetine Son Verilen Bankalar"dan "Denizcilik Bankası T.A.Ş.") hisseleri satın alınmış ve Zorlu Holding bünyesine katılmıştır. Daha sonra 25 Ekim 2002 itibariyle Milli Aydın Bankası T.A.Ş. hisseleri de Denizbank A.Ş.' ye geçmiş; banka Denizbank A.Ş.'ye tüm hak alacak, borç ve yükümlülükleri ile devir olmuştur. Denizbank A.Ş. hisseleri 1 Ekim 2004 tarihinden itibaren İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 30 Mayıs 2006 tarihinde Zorlu Holding, Denizbank A.Ş.'de sahip olduğu % 74,9965 hissesini Belçika - Fransa sermayeli Dexia Participation Belgique S.A.'ya satmak için bir anlaşma imzalamış, BDDK'nın 28 Eylül 2006 tarih ve 1983 sayılı kararı ile devir izni alınmış ve 17 Ekim 2006 itibariyle fiili devir gerçekleşmiştir. Banka, bu tarih itibariyle Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiştir.
Deutsche Bank A.Ş.	1988	"Türk Merchant Bank A.Ş." ünvanı ile ve 7 Nisan 1988 tarih ve 1994 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde tescil ettirilmek suretiyle bir kalkınma ve yatırım bankası olarak faaliyetlerine başlamıştır. Ünvanı 17 Nisan 1997 tarihinde "Bankers Trust A.Ş." olarak değişmiştir. 1 Mart 2000 tarihinde ünvanı "Deutsche Bank A.Ş." olarak değişmiştir. Deutsche Bank'ın İstanbul'daki iştiraki olan Deutsche Bank A.Ş. 2004 yılında bankacılık lisans değişikliği ve Resmi Gazete'nin 15 Ekim 2004 tarih ve 25614 sayılı nüshasında yayımlanan BDDK Kararı ile mevduat kabul etme yetkisi almıştır. Bu doğrultuda banka, yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçmiştir.
Diler Yatırım Bankası A.Ş.	1998	28 Haziran 1998 tarih ve 98/11464 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmasına izin verilmiştir. Hazine'nin 15 Aralık 1998 tarih ve 86471 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama yetkisi almıştır. Diler Yatırım Bankası A.Ş., bir Diler Holding kuruluşudur.
Eurobank Tekfen A.Ş.	1992	"Bank Ekspres A.Ş." 1992 yılında faaliyetine başlamış, 1998 yılında Fon'ana devredilmiştir. 2001 yılında Tekfen Holding tarafından satın alınan "Bank Ekspres A.Ş." tekrar özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. Tekfen Grubu daha sonra, 18 Ekim 2001 tarihinde, sahibi olduğu "Tekfen Yatırım ve Finansman Bankası A.Ş."yi Bank Ekspres A.Ş.'ye devrederek, iki bankayı birleştirmiştir. Bankanın ünvanı da 26 Ekim 2001 tarihi itibariyle tescil ettirilerek "Tekfenbank A.Ş." olarak değiştirilmiştir. BDDK'nın 23 Şubat 2007 tarih ve 2126 sayılı kararı ile, Tekfenbank A.Ş. hisselerinin % 70'inin Eurobank EFG Holding(Luxemburg) S.A. tarafından devralınmasına izin verilmiştir. Fiili hisse devri 16 Mart 2007 tarihinde gerçekleşmiştir. Banka, bu tarih itibariyle özel sermayeli mevduat bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiştir. Tekfenbank A.Ş.'nin ticari ünvanı 11 Ocak 2008 tarihinde Ticaret Sicilinde tescil ettirilerek "Eurobank Tekfen A.Ş." olarak değişmiştir.

Finans Bank A.Ş.	1987	Finans Bank A.Ş. 23 Eylül 1987 tarihinde İstanbul'da kurulmuştur. Bankanın hisse senetlerinin ilk halka arzı 3 Şubat 1990 tarihinde İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda yapılmıştır. Banka'nın hisseleri 1998 yılından itibaren Londra Menkul Kıymetler Borsası'nda da Global Depository Receipts olarak işlem görmektedir. 3 Nisan 2003 tarih ve 1023 sayılı BDDK Kararı ile Fiba Bank A.Ş.'yi kendi çatısı altına devralmıştır. 3 Nisan 2006 tarihinde National Bank of Greece S.A., Fiba Şirketler Grubu ile Finans Bank A.Ş. hisselerinin %46'sını satın almak üzere bir hisse alım anlaşması imzalamış, BDDK'nın 28 Temmuz 2006 tarih ve 1944 sayılı Kararı ile devir gerçekleşmiştir.
Fortis Bank A.Ş.	1964	1964 yılında "Amerikan-Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş." ünvanıyla kurulmuş, 27 Mart 1971 tarihinde "Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş." ünvanını almıştır. Bankanın hisse senetleri 13 Eylül 1990'dan itibaren İMKB'da işlem görmeye başlamıştır. Türk Dış Ticaret Bankası A.Ş.'nin ödenmiş sermayesinin % 89,34'ü, 4 Temmuz 2005 tarihinde Fortis Bank NV-SA'ya devredilmiştir. Bu tarih itibarıyla banka, özel sermayeli mevduat bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçmiştir. 24 Kasım 2005 tarihi itibarıyla ünvanı "Fortis Bank A.Ş." olarak değişmiştir. Fortis Bank NV-SA'nın ana ortaklığı şu anda % 93,26'dır.
GSD Yatırım Bankası A.Ş.	1998	7 Mayıs 1998 tarih ve 23335 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 98/10962 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bankanın kurulmasına izin verilmiş, 28 Aralık 1998 tarih ve 4700 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde tescil edilmiştir. Hazine'nin 24 Şubat 1999 tarih ve 14145 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlayan banka, GSD Holding'in % 99,9 ortaklığı ile kurulmuştur.
Habib Bank Limited	1983	Habib Bank Limited, 19 Mart 1982 tarih ve 8/4456 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bankacılık faaliyetleri yapma yetkisi ve merkez şube ile dört şube açma yetkisi almıştır. Banka, 4 Ocak 1983 yılından bu yana Türkiye'de şube açan yabancı banka statüsünde bankacılık faaliyetlerini yürütmektedir.
HSBC Bank A.Ş.	1990	"Midland Bank A.Ş." 1 Ağustos 1990 tarih ve 20592 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 90/644 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulma izni almıştır. Hazine'nin 19 Ekim 1990 tarih ve BAK 1-1-5222-455-47928 sayılı yazısı ile bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni doğrultusunda 5 Kasım 1990 tarihinde bankacılık işlemlerine ve mevduat kabulüne başlamıştır. 1 Nisan 1999 tarihinde ünvanı "HSBC Bank A.Ş." olarak değişmiştir. 13 Aralık 2001 tarih ve 24612 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan BDDK'nın 11.12.2001 tarih ve 547 sayılı kararı ile Demirbank T.A.Ş.'i bünyesine devralmıştır.

ING Bank A.Ş.	1984	1984 yılında The First National Bank of Boston Merkezi İstanbul Şubesinin açılmasına izin verilmiş, Daha sonra Bakanlar Kurulunun 1 Ağustos 1990 tarih ve 20592 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 13 Mart 1990 tarih ve 90/256 sayılı kararı uyarınca The First National Bank of Boston A.Ş. kurulmuş, 5 Kasım 1990 tarihinde The First National Bank of Boston Merkezi İstanbul Subesi'ni tüm aktif ve pasifleriyle devralmıştır. Bankanın ünvanı 25 Aralık 1991 tarihinde Ticaret Sicilinde tescil ettirilerek "Türk Boston Bank A.Ş." olarak değişmiştir. Oyak Grubu, 1994 yılında, tüm hisseleri almasıyla birlikte bankanın tek sahibi olmuş, banka ünvanı 15 Mayıs 1996 tarihinde Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanarak "Oyak Bank A.Ş." olarak değiştirilmiş, ayrıca yabancı bankalar statüsünden özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. Daha sonra, 3 Ocak 2002 tarih ve 24629 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 2 Ocak 2002 tarih ve 569 sayılı Kararı gereğince Sümerbank A.Ş., Oyak Bank A.Ş.'ye devredilmesine karar verilmiş, söz konusu devir ve birleşme işlemleri 11 Ocak 2002 tarihinde tamamlanmıştır. 19 Haziran 2007 tarihinde yapılan anlaşma uyarınca Oyak Bank A.Ş.'nin tamamı, bir Hollanda bankası olan ING Bank'a nakden 2 milyar 673 milyon dolara satılmıştır. Rekabet Kurulu'nun 6 Eylül 2007 tarih 07-69/856-324 sayılı Kararı ve BDDK'nın 12 Aralık 2007 tarih 2416 sayılı Kararı ile verilen izinler çerçevesinde; Ordu Yardımlaşma Kurumu uhdesinde bulunan ve sermayesinin %100'üne tekabül eden Oyak Bank A.Ş. hisseleri 24 Aralık 2007 tarihi itibarıyla ING Bank N.V.'ye devredilmiştir. Banka bu tarih itibarıyla "Türkiye'de Kurulmuş Yabancı Mevduat Bankaları" grubuna geçmiştir. "Oyak Bank A.Ş."nin ticari ünvanı 7 Temmuz 2008 tarihi itibarıyla "ING Bank A.Ş." olarak değişmiştir.
İller Bankası	1933	Belediyelerin imar faaliyetlerini finans etmek üzere, kamusal sermaye ile ve 11 Haziran 1933 tarihinde, 2301 sayılı Kanunla, "Belediyeler Bankası" adıyla kurulmuştur. İl Özel İdareleri, belediyeler ve köyleri de içine alan "İller Bankası", 13 Haziran 1945 tarihinde kabul edilen ve 23 Haziran 1945 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 4759 sayılı kanunun yürürlüğe girmesiyle, Belediyeler Bankasının görevlerini üstlenerek resmen kurulmuştur. İller Bankası bütün işlemlerinde kuruluş kanunu ve özel hükümlerine bağlı, tüzel kişiliğe sahip bir kamu kuruluşudur.
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.	1995	İMKB'nin faaliyete başladığı dönemde İMKB'de gerçekleştirilen alım-satım işlemlerine ilişkin teslim yükümlülükleri, piyasa katılımcıları tarafından Borsa dışında gerçekleştirilmekte iken 1988 yılında İMKB bünyesinde kurulan bir müdürlükle takas işlemleri Borsa bünyesinde yapılmaya başlanmış, 1992 yılı başından itibaren ise takas ve saklama görevi İMKB ve üyelerinin ortaklığı ile kurulan İMKB Takas ve Saklama A.Ş.'ye tevdi edilmiştir. 23 Mart 1995 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 95/6551 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yatırım bankasına dönüştürülmüş olan Takasbank, 1996 yılı başından itibaren de ilgili mevzuat hükümlerine uygun bir çerçevede mali piyasalara yönelik bir şekilde ihtisas bankacılığı yapmaktadır.

JPMorgan Chase Bank N.A.	1984	Bankanın ticari ünvanı "The Chase Manhattan Bank"ın "Morgan Guaranty Trust Company"yi devralmasıyla birlikte 21 Aralık 2001'de "JPMorgan Chase Bank" olarak değişmiştir. 28 Şubat 2005 tarihi itibarıyla bu ünvan "JPMorgan Chase Bank N.A." olarak tekrar değişmiştir.
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.	1992	15 Ekim 1991 tarih ve 21022 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 7 Ağustos 1991 tarih ve 91/2066 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden Tat Yatırım Bankası A.Ş.'nin bir kalkınma ve yatırım bankası statüsünde kurulmasına izin verilmiştir. 7 Eylül 1993'de faaliyete geçmiştir. BDDK'nın 30 Kasım 2006 tarih ve 2040 sayılı Kararı ile Tat Yatırım Bankası A.Ş.'nin sermayesinin %99,947'sine tekabül eden hisselerinin Merrill Lynch European Asset Holdings Inc.'e devredilmesine izin verilmiştir. Hisse devri 7 Aralık 2006 tarihinden gerçekleşmiştir. Banka özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları grubundan yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları grubuna geçmiştir. Ticari ünvanı 31 Ocak 2007 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil'inde tescil ettirilerek "Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş." olarak değiştirilmiştir.
Millennium Bank A.Ş.	1984	"Manufacturers Hanover Trust Company" 1984 yılında Türkiye'de şube açan yabancı banka statüsünde faaliyetine başlamış, 1991'de "Manufacturers Hanover Bank A.Ş." ünvanını alarak Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçmiştir. Manufacturers Hanover Corporation ile Chemical Banking Association'ın birleşmeleri nedeniyle Hazine'nin 3 Şubat 1992 tarih ve 5454 sayılı yazısı ile Türkiye'de kurulu Manufacturers Hanover Bank A.Ş.'nin ünvanı "Chemical Bank A.Ş." olmuştur. Ünvan değişikliği 7 Nisan 1992 tarihinde Ticaret Siciline tescil ettirmek suretiyle yürürlüğe girmiştir. Bankanın Sürmeli Grubu'na geçmesiyle birlikte, 26 Mart 1997 tarih ve 4257 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanarak ünvanı "Sitebank A.Ş."olarak değişmiştir. Banka bu tarih itibarıyla özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. Sitebank A.Ş. 10 Temmuz 2001 tarihinde Fon'a devredilmiştir. Daha sonra 21 Aralık 2001 tarihinde bankanın hisselerinin Novabank S.A.'ya devri için sözleşme imzalanmış, 24 Ocak 2002 tarihinde Novabank S.A.'ya hisse satış işlemi sonuçlandırılmıştır. Banka, bu tarih itibarıyla yeniden Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiş, 28 Mart 2003 itibarıyla ünvanı "BankEuropa Bankası A.Ş." olarak değişmiştir. Bankanın ticari ünvanı 29 Kasım 2006 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil'inde tescil ettirilerek "Millennium Bank A.Ş." olarak değiştirilmiştir.
Nurol Yatırım Bankası A.Ş.	1999	Banka, 21 Ağustos 1998 tarih ve 23440 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 98/11565 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuş, Hazine'nin 12 Nisan 1999 tarih ve 23600 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama izni almıştır. Nurol Yatırım Bankası A.Ş. bir Nurol Holding kuruluşudur.

Société Générale (SA)	1989	24 Mayıs 1989 tarih ve 20174 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 89/14049 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Merkezi Fransa'nın Paris şehrinde bulunan Societe Generale Societe Anonyme ünvanlı bankanın Türkiye'de şube açmasına izin verilmiştir. Banka 15 Kasım 1989 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.
Şekerbank T.A.Ş.	1953	Şeker pancarı üreticisi ve şeker sektörünün finansal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla 1953 yılında, "Pancar Kooperatifleri Bankası" adı altında Eskişehir'de kurulmuştur. Daha sonra merkezini Ankara'ya taşımış ve 1956 yılında "Şekerbank T.A.Ş." ünvanını almıştır. Bankanın hisse senetleri 1996 yılında halka arz edilmiş, 3 Nisan 1997'de İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 22 Haziran 2006 tarihinde imzalanan anlaşma ile Şekerbank T.A.Ş. Personeli Munzam Sosyal Güvenlik ve Sosyal Sigorta Sandığı Vakıfları hisselerinin % 33,97'sinin Bank Turan Alem Group'a satılmıştır. BDDK'nın 21 Aralık 2006 tarihli kararı ile bankanın ödenmiş sermayesinin % 33,98'ine karşılık gelen hisselerinin, sermayesinin tamamı Bank Turanalem JSC'nin sahip olduğu Turanalem Securities JSC tarafından devralınmasına izin verilmiştir.
Taib Yatırım Bank A.Ş.	1987	25 Aralık 1987 tarihinde "Yatırım Bank A.Ş." ünvanıyla kurulmuş, 29 Mayıs 1997 tarihinde bu ünvan "Taib Yatırım Bank A.Ş." olarak değişmiştir.
Tekstil Bankası A.Ş.	1986	Bakanlar Kurulu'nun 31 Ocak 1986 tarih ve 19005 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 24 Eylül 1985 tarih ve 85/9890 sayılı kararına istinaden "Tekstil Bankası A.Ş." ünvanıyla İstanbul'da kurulmuş ve bu husus İstanbul Ticaret Sicilinde 29 Nisan 1986 tarihinde tescil edilerek Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin 9 Mayıs 1986 tarih ve 1511 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Hazine'nin 13 Ekim 1986 tarih ve 94406 sayılı yazısı ile bankacılık işlemlerine başlama ve mevduat kabul etme yetkisi almıştır. 23 Mayıs 1990 tarihinden itibaren İMKB'de işlem görmeye başlayan Tekstil Bankası A.Ş. hisselerinin % 24,5'i halka açıktır. GSD Grubu bünyesinde yer alan bankanın ödenmiş sermayesinin % 75,5'i GSD Holding A.Ş.'ye aittir.

Turkish Bank A.Ş.	1982	Bakanlar Kurulunun 31 Ağustos 1981 tarih ve 8/3600 sayılı Kararı ile Türkiye'de şube açmasına izin verilen Türk Bankası Grubu, faaliyetlerine, 1982 yılında İstanbul'da, Kıbrıs'ta kurulu olan "Türk Bankası Limited" in İstanbul Merkez Şubesini açarak başlamıştır. Daha sonra 2 Ekim 1991 tarih ve 21009 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun 14 Eylül 1991 tarih ve 91/2256 sayılı Kararnamenin eki esaslar çerçevesinde Turkish Bank A.Ş.'nin kurulmasına, Türk Bankası Limited İstanbul Merkez Şubesi'ne ayrılmış ve ödenmiş sermayenin, kurulacak olan Turkish Bank A.Ş. sermayesine mahsup edilmesine ve Turkish Bank A.Ş.'nin kurulup, bankacılık işlemlerine ve mevduat kabulüne ait iznin alınmasını takiben Türk Bankası Limited'in İstanbul Merkez Şubesinin bilançosunda yer alan aktif ve pasif değerlerin Turkish Bank A.Ş.'ye devredilmesine karar verilmiştir. Hazine'nin 25 Aralık 1991 tarih ve 56527 sayılı yazısı gereğince bankanın bankacılık işlemlerine ve mevduat kabulüne izin verilmiş, 27 Aralık 1991'den itibaren "Turkish Bank A.Ş." ünvanı ile ayrı bir tüzel kişilik altında Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçerek faaliyetlerine devam etmiştir. 7 Ocak 1998 tarihinde ise özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir.
Turkland Bank A.Ş.	1986	1986'da "Bank of Bahrain and Kuwait B.S.C." adıyla kurulmuştur. 1991 yılında "Bank of Bahrain and Kuwait A.Ş." ünvanını almıştır. 1992 yılında Şahenk Ailesi ve Doğu Grubu kontrolüne geçmiş, "Tasarruf ve Kredi Bankası A.Ş." ünvanı ile faaliyetlerini sürdürmüştür. Aynı zamanda yabancı bankalar grubundan özel sermayeli mevduat bankaları grubuna geçmiştir. 1994 yılı Şubat ayında ünvanı "Garanti Yatırım ve Ticaret Bankası A.Ş." olarak değişmiştir. En son 1997 yılında banka hisselerinin Doğu Grubu'ndan MNG Grubu'na geçmesiyle bankanın ünvanı "MNG Bank A.Ş." olarak değişmiş, 1 Ekim 1997 tarih ve 4388 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayınlanmıştır. BDDK'nın 28 Aralık 2006 tarih ve 2075 kararı ile, MNG Bank A.Ş. hisselerinin %50'sinin Arap Bank plc ve %41'inin BankMed tarafından devralınmasına izin verilmiştir. Fiili hisse devri 29 Ocak 2007 tarihinde gerçekleşmiştir. Banka, bu tarih itibarıyla özel sermayeli mevduat bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmiştir. "MNG Bank A.Ş."nin ticari ünvanı 3 Nisan 2007 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil'inde tescil ettirilerek "Turkland Bank A.Ş." olarak değiştirilmiştir.
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	1927	1927 yılında Kocaeli'nde mahalli bir banka olarak "Kocaeli Halk Bankası T.A.Ş." ünvanıyla kurulmuş, 1961'deki statü değişikliğinden sonra ünvanı "Kocaeli Bankası T.A.Ş." olarak belirlenmiştir. Bankanın ünvanı 1982 yılında "Türk Ekonomi Bankası A.Ş." olarak bir kez daha değiştirilmiş ve genel merkezi aynı yıl İstanbul'a taşınmıştır. Bankanın hisse senetleri 21-22 Şubat 2000 tarihinde halka arz edilmiş, 28 Şubat 2000 tarihinde İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 10 Şubat 2005 tarihinde bankanın ana hissedarı olan TEB Mali Yatırımlar A.Ş. hisselerinin % 50'si BNP Paribas'a devredilmiş, bu devir neticesinde BNP Paribas, bankada %42.125 oranında dolaylı pay sahibi olmuştur.

Türk Eximbank	1987	Türkiye'nin ihracatını, döviz kazandırıcı işlemlerini ve dış yatırımlarını desteklemek amacıyla, 31 Mart 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 3332 sayılı Kanunla Devlet Yatırım Bankası, "Türkiye İhracat Kredi Bankası A.Ş.(Türk Eximbank)"ye dönüştürülmüştür. Bankanın amacı, organizasyon yapısı ve faaliyet esaslarına ilişkin düzenlemeler ise anılan Kanun'un Bakanlar Kurulu'na verdiği yetkiye istinaden 21 Ağustos 1987 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 87/11914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenmiştir. Bankanın sermayesinin tamamı Hazine'ye ait olup, bünyesinde ihracat kredisi ve ihracat kredi sigorta/garantisi hizmetlerini sunan Türkiye'nin tek resmi destekli finansman kuruluşudur.
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	1863	"Ziraat Bankası" 1863'de Mithat Paşa tarafından Pirot şehrinde çiftçiye kredi vermek amacı ile kurulmuş, 1863-1888 yıllarında mahalli istikraz sandıkları olarak hizmet vermiştir. 1888'de çıkarılan bir nizamname ile Ziraat Bankası haline dönüştürülmüştür. 1937'de çıkarılan 3202 sayılı Kanun ile İktisadi Devlet Teşekkülü statüsü kazanmış ve "Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası" ünvanını almıştır. 15 Kasım 2000 tarihinde yürürlüğe giren 4603 sayılı Kanunla kamu hukuku statüsünden çıkarılan banka özel hukuk hükümlerine tabi bir "Anonim Şirket" statüsü kazanmış ve yeniden yapılanma sürecine girmiştir. 4684 sayılı Kanun ile 4603 sayılı Kanuna eklenen hüküm gereğince, Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin her türlü bankacılık hizmetleri ile bankacılık iş ve işlemlerinden ve bankalara olan yükümlülüklerinden doğan taahhütleri ile bir kısım aktifleri, 6 Temmuz 2001 tarihi itibarıyla BDDK tarafından onaylanan protokol çerçevesinde TC Ziraat Bankası A.Ş.'ye devredilmiştir. Bu kapsamda, Türkiye Emlak Bankası A.Ş.'nin şubeleri, 9 Temmuz 2001 tarihinde TC Ziraat Bankası A.Ş. şubesi olarak faaliyetlerine devam etmeye başlamış, bunlardan 96 adet şube bilahare Türkiye Halk Bankası A.Ş.'ye devredilmiştir.
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	1946	1946 yılında Ankara'da kurulan Türkiye Garanti Bankası A.Ş., 1950 yılında genel müdürlük merkezini İstanbul'a taşımıştır. 1983 yılında Doğuş Holding bünyesine katılmıştır. Bankanın hisse senetleri 6 Haziran 1990'da İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 1993'te Türkiye'de ilk defa yurtdışına hisse ihracı gerçekleştiren kurum olmuştur. Banka, 13 Aralık 2001 tarih ve 24612 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan BDDK'nın 11 Aralık 2001 tarih ve 548 sayılı kararı ile Osmanlı Bankası A.Ş.'yi bünyesine almıştır. 22 Aralık 2005 tarihinde bankanın % 25,5'ine karşılık gelen hisse senetleri General Electric Grubuna satılmıştır.

Türkiye Halk Bankası A.Ş.	1938	Türkiye Halk Bankası A.Ş.’nin, 1933 yılında çıkarılan 2284 sayılı Halk Bankası ve Halk Sandıkları Kanunu ile kuruluş süreci başlamış ve Banka, 23 Mayıs 1938 tarihinde faaliyete geçmiştir. 1938-1950 yılları arasında finansman sağladığı Halk Sandıkları kanalı ile kredi hizmetlerini yürüten Banka, 1950 yılından sonra doğrudan şube açma ve kredi kullandırma yetkisi ile faaliyetine devam etmiştir. Halk Sandıkları, 24 Aralık 1963 tarih, 358 sayılı Kanun ile Türkiye Halk Bankası şubelerine devir suretiyle kapatılarak faaliyetlerine son verilmiştir. 1992 yılında Türkiye Öğretmenler Bankası T.A.Ş.; 1993 yılında Sümerbank, 1998 yılında Etibank, 12 Kasım 2001 tarihinde Türkiye Emlak Bankası A.Ş.’nin 96 şubesi ve nihayetinde de 31 Temmuz 2004 tarih, 5230 sayılı yasa kapsamında Pamukbank T.A.Ş., Türkiye Halk Bankası A.Ş.’ye devredilmiştir. Türkiye Halk Bankası A.Ş., 1938-1984 yılları arasında Türk Ticaret Kanunu ve 1984-2000 yılları arasında da 233 Sayılı KHK hükümlerine göre faaliyetini sürdürmüştür. 15 Kasım 2000 tarihinden itibaren de, yeniden yapılandırılması ve özelleştirilmesini öngören 4603 sayılı yasa ile Bankacılık Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi kamusal sermayeli ticari bir banka olarak faaliyetini devam ettirmektedir. 2-3-4 Mayıs 2007 tarihlerinde bankanın % 21.72’si halka arz edilmiştir.
Türkiye İş Bankası A.Ş.	1924	"Türkiye İş Bankası A.Ş." 26 Ağustos 1924 tarihinde kurulmuştur. Hazine'ye ait olan % 12,3 oranındaki pay, 4-5-6 Mayıs 1998 tarihinde bir halka arz işlemi ile yerli ve yabancı yatırımcılara sunulmuştur. Bu hisseler bugün İMKB'de ve Londra Borsası'nda işlem görmektedir.
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.	1975	Banka, 1877 sayılı Yetki Kanunu’na dayanılarak, 27 Kasım 1975 tarih ve 13 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Devlet Sanayi ve İşçi Yatırım Bankası (DESİYAB) A.Ş." ünvanı ile kurulmuştur. Banka’nın kuruluş işlem ve faaliyetleri 14 Kasım 1983 tarih ve 165 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yeniden düzenlenmiştir. 15 Temmuz 1988 tarih ve 329 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile ünvanı “Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.” olarak değişmiş ve sanayi sektörü dışındaki sektörleri de finanse etmek imkanı sağlanmıştır. Yüksek Planlama Kurulu’nun 20 Ocak 1989 tarih ve 89/T-2 sayılı Kararı ile T.C. Turizm Bankası A.Ş.’nin tüm aktif ve pasifleriyle Türkiye Kalkınma Bankası’na devredilmesi sonucu Banka’nın hizmet verdiği alanlara turizm sektörü de ilave edilmiştir. 12 Şubat 1990 tarih ve 401 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Banka statüsünün bazı maddeleri değiştirilmiştir. Bankanın hisse senetleri 19-20-21 Kasım 1990 tarihlerinde halka arz edilmiş, 6 Mart 1991’de İMKB’de işlem görmeye başlamıştır. Bankamızın kuruluşuna ilişkin 4456 sayılı Kanun 14 Ekim 1999 tarihinde kabul edilmiş ve 17 Ekim 1999 tarih ve 23849 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Banka, bu Kanun ile düzenlenen hususlar dışında özel hukuk hükümlerine tabi ve anonim şirket şeklinde, tüzel kişiliğe sahip, bir kalkınma ve yatırım bankasıdır.

Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	1950	"Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş." 2 Haziran 1950 tarihinde Dünya Bankası'nın desteği ile TC Merkez Bankası ve ticaret bankalarının işbirliği ile kurulmuş Türkiye'nin ilk özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankasıdır. Bankanın hisse senetleri 10 Nisan 1986 tarihinde İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 29 Mart 2002 tarih ve 24710 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan BDDK'nın 27 Mart 2002 tarih ve 659 Sayılı Kararı ile her türlü hak, alacak, borç ve yükümlülükleri ile birlikte "Sınai Yatırım Bankası A.Ş."yi devralmıştır.
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	1954	13 Nisan 1954 yılında 6219 sayılı özel bir kanunla kurulmuştur. Banka, Yönetim Kurulunun 2 Kasım 2005 tarih ve 73727 sayılı Kararı doğrultusunda çıkarılmış sermayesinin halka arz yoluyla artırılmasına karar verilmiştir. Bankanın hisse senetleri 9-10-11 Kasım 2005 tarihlerinde halka arz edilmiş, 18 Kasım 2005 tarihinde İMKB'de işlem görmeye başlamıştır.
Unicredit Banca di Roma S.p.A.	1911	"Banco di Roma" ünvanı ile 1911 yılında faaliyetlerine başlamış, 1992 yılında ünvanı "Banca di Roma S.P.A." olarak değişmiştir. Bankanın tamamına sahip olan Banca di Roma-Italiano'nun ana grubu Capitalia S.P.A.'nın yurt dışında Unicredit ile birleşmesi nedeniyle Banca di Roma-İstanbul şubesi ticari bankacılık işlemlerini 8 Aralık 2007 tarihinde Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye devretmiştir. "Banca di Roma S.P.A."nın ticari ünvanı 26 Mart 2008 tarihinde Ticaret Sicilinde tescil ettirilerek "Unicredit Banca di Roma S.p.A." olarak değişmiştir.
WestLB AG	1985	1985 yılında "Standard Chartered Bank" ünvanıyla Türkiye'de şube açarak faaliyetlerine başlamış, daha sonra bankanın ünvanı 21 Ağustos 1990 tarih 20612 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 90/698 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Westdeutsche Landesbank (Europe) A.G." olarak değişmiştir. Daha sonra bu ünvan, 7 Temmuz 1997 tarih ve 4326 sayılı Ticaret Sicili Memurluğu'na tescil ettirilerek "Westdeutsche Landesbank Girozentrale" ve 7 Ekim 2002 tarihinde Ticaret Sicili Memurluğu'na tescil ettirilerek "WestLB AG" olarak tekrar değiştirilmiştir.

Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	1944	Yapı Kredi Bankası A.Ş. 9 Eylül 1944 tarihinde kurulmuştur. 1980 yılında Çukurova Holding bünyesine giren bankanın hisse senetleri 28 Mayıs 1987'den itibaren İMKB'de işlem görmeye başlamıştır. 28 Eylül 2005 tarihi itibarıyla, daha önce Çukurova Grubu Şirketleri ve Fon'un sahip olduğu % 57,43 oranındaki banka hisseleri, finansal iştirakleri ile birlikte, Koçbank A.Ş.'nin mülkiyetine geçmiştir. Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin Koçbank A.Ş.'yi, tüzel kişiliğinin sona erdirilmesi suretiyle, tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleriyle birlikte devralmasına ilişkin işlemlere başlanmasına BDDK'nın 30 Mayıs 2006 tarih 5911 sayılı yazısı ile izin verilmiştir. 1 Ekim 2006 tarih ve 26306 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 28 Eylül 2006 tarih ve 1990 sayılı BDDK kararı ile Koçbank A.Ş., tüm hak, alacak, borç ve yükümlülükleri ile birlikte ve tüzel kişiliği tasfiyesiz sona ermek suretiyle Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye devredilmiştir.
----------------------------	------	---

BDDK: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu

Hazine: TC Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu: Fon

Kaynak: TBB